

Tiivistämisstrategiat asioimistulkkauksessa

Paju Pirkkalaniemi
Pro gradu -tutkielma
Ranskalainen filologia, kääntäjälinja
Humanistinen tiedekunta
Helsingin yliopisto
Huhtikuu 2019

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty		Laitos – Institution – Department	
Humanistinen tiedekunta		Nykykielten laitos	
Tekijä – Författare – Author			
Paju Pirkkalaniemi			
Työn nimi – Arbetets titel – Title			
Tiivistämisstrategiat asioimistulkkausessa			
Oppiaine – Läroämne – Subject			
Ranskalainen filologia, kääntäjälinja			
Työn laji – Arbetets art – Level		Aika – Datum – Month and year	
Pro gradu -tutkielma		Huhtikuu 2019	
		Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages	
		72 s. + liitteet 50 s. + ranskankielinen lyhennelmä 11 s.	
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
<p>Tutkielman tavoitteena on tarkastella asioimistulkkausessa esiintyviä tiivistämisen strategioita sekä tulkkauslajin (asioimistulkkaus) että tulkkausmenetelmän (konsekutiivitulkkaus) näkökulmasta, kielisuunnassa ranska–suomi. Tutkimuksessa vertaillaan lisäksi, eroavatko ammattitulkkiin ja tulkkiopiskelijoiden käyttämät tiivistämisstrategiat toisistaan ja onko tiivistämisen määrässä eroa.</p> <p>Teoreettisen viitekehyksen muodostavat aiempi tiivistämistä tulkkausstrategiana käsittelevä käännytieteellinen tutkimus sekä siihen kytköksissä oleva tulkkauslaadun tutkimus.</p> <p>Tutkimusaineisto on kerätty Helsingin yliopiston ranskan asioimistulkkauslaadun harjoituskurssilla joulukuussa 2016. Tutkimusta varten on äänitetty kahden tulkkiopiskelijan ja kahden ammattitulkkiin tulkkauslaadun kahdella eri harjoituskerralla. Kaikkiaan aineisto koostuu viidestä tulkkauslaadusta, jotka ovat neljän eri henkilön tuottamia.</p> <p>Tässä aineistossa yleisimmät tiivistämisstrategiat ovat redundanssin poisto, jo tuttujen elementtien poisto ja leksikaalinen korvaaminen. Muita, vähemmän käytettyjä strategioita ovat fokuoimattomien elementtien poisto, pronominaalinen korvaaminen, faattisten elementtien poisto, metakielellisten elementtien poisto ja asenteen ilmausten poisto.</p> <p>Tutkimus osoittaa, että tulkkauslaadun on mahdollista tiivistää viestiä ilman, että tulkkauslaadun laatu kärsii. Viesti on siis mahdollista välittää täysin tai olennaisilta osin silloinkin, kun tietoa tai tiedon osia jätetään tulkkauslaadusta pois. Tiivistäminen ei tapahdu vain mielivaltaisesti, vaan se on semanttis-pragmaattista toimintaa, jota määrittävät tulkkauslaadun tilanne ja tekstikonteksti. Siihen, mitä tiivistämisstrategioita tulkki käyttää, vaikuttaa siis sekä asioimistulkkauslaadun tilanne että se, että tulkkaus toteutetaan konsekutiivimenetelmällä. Tutkimuksesta käy ilmi myös, että ammattitulkkiin tiivistävät viestiä tulkkiopiskelijoita enemmän ja hyödyntävät tiivistämisstrategioita eri tavalla kuin tulkkiopiskelijat. Tulemalla tietoiseksi erilaisista tiivistämisstrategioista ja siitä, mikä niiden käyttöä ohjailee, tulkkiin voivat vähentää tulkkauslaadun kuluvaan aikaan, välttää työmuistinsa ylikuormittumista ja parantaa viestin ymmärrettävyyttä.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords			
tulkkaus, asioimistulkkaus, konsekutiivitulkkaus, tiivistäminen			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Keskustakampanin kirjasto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

SISÄLLYS

1 Johdanto	1
2 Tutkimuksen taustaa	4
2.1 Tulkkauksen lajit ja menetelmät	4
2.2 Tiivistäminen tulkkausstrategiana ja aiempi tutkimus	7
2.3 Näkemyksiä tulkkauksen laadusta	20
3 Analyysi	23
3.1 Tutkimusmenetelmä	23
3.1.1 Tutkimusaineisto	23
3.1.2 Damin jaottelu tiivistämisen keinoista	25
3.1.3 Tulkkauksen litteraatio analyysin kohteena	28
3.2 Aineiston analyysi	29
3.3 Yleisimmät tiivistämisen strategiat aineistossa	56
3.4 Tulkkiopiskelijoiden vs. ammattitulkkiä käyttämät tiivistämisstrategiat	60
3.5 Alkutekstin vs. tulkkeen pituus	62
4 Johtopäätökset	66
Lähteet	68
Liitteet	73
Liite 1: Alkuteksti 1, aiheena verotus	73
Liite 2: Alkuteksti 2, aiheena vammaispalvelut	84
Liite 3: Tulkki A:n tulke, alkuteksti 1	91
Liite 4: Tulkki B:n tulke, alkuteksti 1	98
Liite 5: Tulkki C:n tulke, alkuteksti 1	104
Liite 6: Tulkki C:n tulke, alkuteksti 2	112
Liite 7: Tulkki D:n tulke, alkuteksti 2	117
Résumé en français	1

1 Johdanto

Yleinen näkemys on, että tulkin on pystyttävä välittämään tulkattavien viesti kattavasti, mitään pois jättämättä tai mitään asiaankuulumatonta lisäämättä. Näin ollen onnistuneen tulkkausviestinnän ihanteena pidetään usein mahdollisimman uskollista semanttista ekvivalenssia. Todellisuudessa kuitenkin yksi tulkkausviestinnän tärkeistä ominaisuuksista on viestinnän tehokkuus: Monissa tulkkaustilanteissa asianosaisilla voi olla kiire, eikä tulkkaus missään tapauksessa saisi viedä ainakaan enemmän aikaa kuin tulkattavien puhe. Mahdollisimman tehokas tulkkaus hyödyttää myös tulkkia, sillä ellei tulkki pyri aina jakamaan käytössä olevaa muisti- ja muuta tulkkauskapasiteettiaan mahdollisimman tehokkaasti, saattaa uupuminen yllättää jo ennen tulkkaustilanteen loppua. Tällöin tulkkauksen laatu heikkenee merkittävästi. Varsinkin konsekutiivimenetelmällä tulkattaessa on myös usein tarkoituksenmukaista tietoisesti jättää tulkkauksesta asioita pois esimerkiksi puhutussa kielessä usein esiintyvän toiston tai redundanssin karsimiseksi, jolloin tulkkausviestintä myös nopeutuu ja siten tehostuu. Joskus runsas redundanssi ja turha toisto myös vaikeuttavat viestin ymmärtämistä, jolloin redundanssin karsiminen eli viestin tiivistäminen vastaavasti helpottavat ymmärtämistä. Tyypillinen esimerkki tällaisesta toiston vähentämisestä on tilanne, jossa puhuja sanoo saman asian sekä puheenvuoronsa alussa että lopussa ikään kuin painotuskeinona. Tulkki taas voi tuoda saman asian tärkeyden esiin tulkkaamalla sen vain kerran mutta painokkaalla äänensävyllä ja kenties hitaammin.

Toisaalta pitkissä tulkkausvuoroissa on myös todella vaikeaa ellei mahdotonta tulkata niin, että mitään ei jäisi pois esimerkiksi vahingossa: tulkki voi kuulla huonosti, hän voi unohtaa yksityiskohtia, muistiinpanotekniikassa voi olla parantamisen varaa ja niin edelleen. Voidaan siis sanoa, että konsekutiivimenetelmällä on täysin mahdotonta tulkata pidempiä puheenvuoroja ilman, että jotakin jäisi pois (Seleskovitch 1978: 6). Oletuksena tässä tutkimuksessa siis on, että konsekutiivimenetelmällä toteutettu asioimistulkkaus on pituudeltaan aina lähtötekstiä tiiviimpää, minkä vuoksi on tärkeää tutkia niitä keinoja ja syitä, joilla viesti tulkin tietoisesta valinnasta tai tiedostamattoman erheen takia voi tiivistyä. Tämän tutkimuksen kohteena on nimenomaan tulkin tietoisesta valinnasta seurauksena tapahtuva tiivistäminen eli tiivistämisen *strategiat*, eivät niinkään tiedostamattomat

virheet taikka huolimattomuus. Kun näitä strategioita tutkitaan, voi jokainen tulkki kehittää omaa ammattitaitoaan tulella tietoisesti niistä keinoista, joita käyttämällä hän voi nopeuttaa viestintää, tehdä viestiä ymmärrettävämmäksi ja hallita omaa muistikapasiteetin käyttöään. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tehdä nämä tietoisien tiivistämisen keinot eli strategiat näkyviksi nimenomaan toisaalta asioimistulkkausviestinnän (eli tulkkauksen lajin), toisaalta konsekutiivimenetelmän näkökulmasta. Tutkimuskysymyksenä on: mitä tiivistämisen strategioita konsekutiivimenetelmällä toteutetussa asioimistulkkauksessa esiintyy?

Tutkimushypoteesina on, että mitä enemmän tulkilla on tulkkaukokemusta, sitä paremmin hän hallitsee sellaiset tiivistämisen keinot, joilla tulkkauksviestintää voidaan tehostaa ilman, että itse viesti kärsii. Tätä hypoteesia tarkastellaan lyhyesti myös tässä tutkimuksessa vertaamalla keskenään opiskelija- ja ammattitulkkiin tulkkeiden pituutta ja sisältöä. Toisena hypoteesina on, että asioimistulkkauksessa esiintyy vähemmän tiivistämistä kuin konsekutiivimenetelmällä toteutetussa konferenssitulkkauksessa.

On kuitenkin muistettava, että vaikka tulkkeella on taipumus olla alkutekstiä lyhyempää, tulkit kuitenkin usein myös eksplikoivat joitakin tarpeelliseksi katsomiaan seikkoja, jotka alkutekstissä kenties vain ohimennen tai lyhyesti mainitaan. Kyse voi olla esimerkiksi jostakin akronymista tai lyhenteestä (esim. Kela, TE-toimisto) taikka muusta toiselle tulkattavalle itsestään selvästä asiasta, jonka tulkki katsoo parhaaksi selittää auki. Tällöin viesti luonnollisestikaan ei lyhene eli tiivisty vaan pitenee. Siksi ei voida aivan yksiselitteisesti todeta, että koska tulkki on aineistossa tiivistänyt tulketta tietyn määrän, on tulke automaattisesti lyhyempää – tässä tutkimuksessa kun jätetään täysin ulkopuolelle ne keinot, joilla tulkki pidentää viestiä.

Tutkimus on toteutettu niin, että tutkittava aineisto on äänitetty Helsingin yliopiston asioimistulkkauksiharjoituksissa. Tämän jälkeen aineisto on litteroitu ja siitä on valittu tutkimuksen kohteeksi 50 relevanttia esimerkkiä. Asioimistulkkauksiharjoituksissa tulkit ovat tulkanneet kieliparissa suomi–ranska kumpaankin suuntaan, mutta tässä tutkimuksessa analyysin kohteeksi on otettu vain kielisuunta ranskasta suomeen eli ne lausumat, jotka alkutekstin litteraatiossa (ks. liitteet 1 ja 2) on merkitty *asiakkaan*

sanomiksi ja jotka tulkkeiden litteraatioissa ovat suomeksi. Koska ranska ja suomi ovat rakenteeltaan niin erilaisia kieliä, on lähtötekstin ja tulkkeen vertailu tehty mahdolliseksi siten, että ranskankielinen lähtöteksti on ensin käännetty suomeksi mahdollisimman tarkasti mutta kuitenkin suomen kieliopin mukaisesti. Tämän jälkeen aineistoa vertaillaan teorialähtöisen sisällönanalyysin avulla. Analyysin tärkeimpänä teoreettisena lähtökohtana, josta analyysityökalut ja -käsitteistö on sovellettu, on Helle V. Damirin kokeellinen tutkimus (1993) tiivistämisen keinoista konsekutiivitulkkauksessa.

2 Tutkimuksen taustaa

Tässä luvussa selvennetään olennaisia tutkimuksessa käytettäviä termejä ja kerrataan aiempaa aiheeseen liittyvää tutkimusta. Keskeinen termistö koskee sekä tulkkauksen peruskäsitteitä yleisesti (tulkkauksen lajit, menetelmät, tilanteisuus) että juuri tälle tutkimukselle tärkeää käsitteistöä, joka liittyy tiivistämiseen ja sen strategioihin (poisto, makroprosessointi) sekä jonkin verran myös tulkkauksen laadun parametreihin (ekvivalenssi). Osiossa pyrin selventämään, mitä tiivistäminen on, mitä mieltä eri tulkkauksen tutkijat ovat sen käytöstä tulkkausstrategiana ja miten se voi vaikuttaa tulkkauksen laatuun. Samoin esittelen tutkimuksen kohteena olevaa tulkkauslajia, asioimistulkkausta, ja eritoten sitä, kuinka se lajina vaikuttaa tulkkaukseen ja siinä käytettäviin strategioihin. Myös konsekutiivitulkkauksen ja simultaanitulkkauksen eroihin perehdytään, sillä myös tulkkausmenetelmä vaikuttaa siihen, millaisia strategioita tulkki käyttää. Luku toimii pohjana loppupäätelmäluvulle, jossa tuloksia peilataan tässä luvussa esiteltyihin käsitteisiin, tutkimustuloksiin ja hypoteeseihin.

2.1 Tulkkauksen lajit ja menetelmät

Kun puhutaan tulkkauksesta, on erotettava selvästi toisistaan tulkkauksen *laji* eli tulkkaustilanne sekä tulkkausmenetelmä, sillä niiden välillä on huomattavia eroja, jotka on välttämätöntä tiedostaa tulkkausta tutkittaessa. Tulkkauksen lajit ovat tilanteita, ympäristöjä ja tarkoituksia, joita varten tulkataan, kun taas tulkkausmenetelmä on se tapa, jolla tulkkaustilanteen tulkkaus toteutetaan. Eri tulkkaustilanteissa voidaan käyttää erilaisia tulkkausmenetelmiä: esimerkiksi konferenssitulkkaus voidaan toteuttaa konsekutiivi- eli peräkkäistulkkausmenetelmällä tai simultaani- eli samanaikaistulkkausmenetelmällä riippuen esimerkiksi siitä, kuinka monta ja mitä kieliä tilaisuuden kieliregiimiin (= ne kielet, joita tilaisuudessa käytetään) kuuluu, ja toimeksiantajan toiveista, kuten siitä, mitä tämä on tulkkauksesta valmis maksamaan.

Tulkkauksen lajit jaetaan tilaisuuden julkisuuden mukaan asioimistulkkaukseen, neuvottelutulkkaukseen, oikeustulkkaukseen ja konferenssitulkkaukseen. Näistä yksityisiä ovat asioimistulkkaus ja toisinaan neuvottelutulkaus, kun taas

konferenssitulkkaus on julkista. Oikeustulkkaus on lähtökohtaisesti julkista, ellei kyseessä ole ns. suljetuin ovin käytävä oikeudenkäynti. Tulkkausmenetelmiä taas ovat konsekutiivitulkkkaus, simultaanitulkkkaus, kuiskaustulkkaus, prima vista ja joskus suksessiivi- eli lomittaistulkkaus. Konsekutiivi- eli peräkkäistulkkauksessa tulkki tulkkaa kunkin puheenvuoron jälkeen, simultaanitulkkauksessa taas alkutekstin kanssa samaan aikaan, tulkkauslaitteiston avulla. Kuiskaustulkkaus on myös simultaania, mutta se tapahtuu ilman tulkkauslaitteita. Prima vista - tulkkauksessa tulkki tulkkaa kirjoitettua tekstiä puhutuksi tekstiksi. Suksessiivitulkkauksessa puhujan ja tulkin puheenvuorot vaihtelevat hyvin nopeasti, yhden virkkeen tai lauseen pituisina, jolloin voidaan puhua myös ns. lausekonsekutiivista.

Asioimistulkkauksutilanne, jollainen tässä tutkimuksessa on tutkimuksen kohteena (vaikkakin vain tulkkauksiharjoituksena), eroaa esimerkiksi konferenssitulkkauksesta siten, että sekä tulkkaustekniikka että -ympäristö ovat erilaiset (Leinonen 2004: 297). Asioimistulkkaukselta ei siis toteuteta tulkkaukskopin tai muun laitteiston avulla, ellei kyseessä ole puhelimitse tai videolinkin avulla tapahtuva etätulkkaus, joka tosin jatkuvasti yleistyy. Tulkattavat taas voivat olla korkeasti koulutettuja tai täysin lukutaidottomia, kun taas konferenssin osallistujat useimmiten ovat korkeakoulutettuja. Konferensseissa käsiteltävät asiat ovat myös luonteeltaan vähemmän arkoja tai henkilökohtaisia kuin asioimistulkkauksessa usein käsiteltävät asiat. (mp.) Asioimistulkkauksessa tulkki voi myös hallita ja ohjailla tulkkauksutilannetta helpommin kuin konferenssissa.

Asioimistulkkauksutilanne on myös luonteeltaan yksityinen, ja siihen pätee yksilön tietosuojalaki. Asioimistulkki tulkkaa yksin, kahteen kielisuuntaan ja konsekutiivimenetelmällä, spontaania dialogia konkreettisesta aiheesta. Tässä tutkimuksessa nämä ehdot täyttyvät siten, että tilanteessa ollaan kuvitteellisesti ulkomaalaisille suunnatulla infotiskillä, ja tilanteen osapuolet ovat kaksi tulkattavaa ja yksi tulkki. Tulkki tulkkaa ABA-suuntiin (A-kieli: tulkin äidinkieli tai koulusivistyskieli, B-kieli: tulkin aktiivinen työkieli eli vieras kieli, jonka suuntaan hän tulkkaa; ks. esim. Hietanen 2001: 282), tässä suomi–ranska–suomi, kunkin puheenvuoron jälkeen eli konsekutiivisesti. Dialogi on spontaania ja aiheet ovat

konkreettisia, tässä ne ovat verotus ja vammaispalvelut Suomessa. Tulkki ei myöskään ole saanut mitään kirjoitettua materiaalia etukäteen.

Tämän tutkimuksen kohteena on siis konsekutiivimenetelmällä tapahtuva asioimistulkkaus. Tutkimuksen tuloksia ei voida suoraan yleistää koskemaan muita tulkkausten lajeja tai menetelmiä: simultaani- ja konsekutiivitulkkauksessa käytetyt tiivistämisen keinot ovat keskenään erilaisia, ja tiivistämistä on käytettävä eri syistä ja eri tavalla. Esimerkiksi sellaisessa tiivistämisessä, jollaista tapahtuu silloin, kun alkuteksti tuotetaan hyvin nopeasti ja tulkkausmenetelmänä on simultaani (ks. Kalina 1993: 228), tiivistämisen pääasiallisena tarkoituksena on pysyä tulkattavan vauhdissa. Tämä puolestaan on mahdollista silloin, kun alkutekstissä on riittävästi redundanssia, jolloin tulkki voi helpommin ennakoida sitä, kuinka esimerkiksi jokin virke tulee päättymään (Chernov 1975: 100). Se on siis erilaista kuin se tiivistäminen, jota tulkki tekee konsekutiivitulkkauksen uudelleenmuotoiluvaiheessa harkiten ja muusta syystä kuin kiireestä ja ennakoiden, esimerkiksi työmuistin kapasiteetin säästämiseksi tai ymmärrettävyyden tehostamiseksi. Samoin esimerkiksi konferenssissa tulkattavilla on usein yhteistä tietopohjaa esimerkiksi konferenssin aiheesta tai itse viestintätilanteesta, kuten ajankohdista tai muista puhujista taikka osallistujista (Alexieva 1983: 237). Tällöin tulkki voi helposti jättää näitä viestintätilanteen perusteella kaikille tuttuja asioita pois. Myös tieteellisissä konferensseissa, joissa käsitellään esimerkiksi lääketiedettä tai tekniikkaa, tulkattavien alkutekstien informaatiotiheys on äärimmäisen korkea, ja kuulijat jopa haluavat mieluummin saada tulkkaukselta yleiskuvan pikemminkin kuin kuulla esimerkiksi jokaisen matemaattisen kaavan (Gile 1989: 27). Asioimistulkkaukselle puolestaan ominaista on se, että toinen osapuoli on viranomainen, toinen taas ei, joten viranomaisella on usein sellaista tietoa, jota toisella tulkattavalla ei ole, eli yhteistä tietopohjaa on vähemmän. Sen vuoksi myös ne asiat, jotka tulkki tiivistämisen nimissä jättää pois, ovat kummassakin tulkkaustilanteessa eli tulkkauksen lajissa keskenään erilaisia. Asioimistulkkaustilanteessa käsiteltävät asiat ovat myös usein luonteeltaan melko konkreettisia, kun taas konferenssissa aihe voi olla hyvinkin abstrakti. Tämä voi johtaa eroihin myös tiivistämisessä: lähtökohtaisesti voidaan ajatella esimerkiksi yksityiskohtien muistamisen olevan asioimistulkkauksessa helpompaa juuri sen ansiosta, että aihe on konkreettinen – kokonaiskuvan hahmottaminen on helpompaa, jolloin myös yksityiskohdat jäävät

helpommin mieleen. Tulkkeen tuottamiseen jää siis enemmän kapasiteettia, ja tiivistettävät ja pois jätettävät asiat saattavat olla enimmäkseen redundanssin ja muun epäoleellisen tiedon poistoa, jotta viestintä tehostuisi. Konferenssitulkkauksessa puolestaan aiheen abstraktius voi hankaloittaa ymmärtämistä, jolloin tulkki joutuu tietoisesti pinnistelemaan saadakseen tekstistä kokonaiskuvan. Tällöin tiivistämistä tapahtuu oikeastaan jo ymmärtämis- ja prosessointivaiheessa (Sunnari 1995). Tiivistäminen saattaa siis olla sellaista, jossa useita asiakokonaisuuksia niputetaan yhdeksi ja pyritään tulkkauksessa yleisemmälle semanttiselle tasolle esimerkiksi yläkäsitteiden avulla.

Tähän tutkimukseen eivät kuitenkaan päde kaikki oikeaan asioimistulkkaustilanteeseen liittyvät ehdot. Asioimistulkkausta ei todellisuudessa toteuteta tulkkauslaitteiston avulla, kuten tässä tutkimuksessa, vaan tulkki ja tulkattavat ovat samassa tilassa. Tulkilla on tällöin mahdollisuus esimerkiksi esittää tarkentavia kysymyksiä. Tässä tutkimuksessa niin ei ole, ja tulkkausolosuhteet muistuttavat konferenssitulkkaustilannetta. Tämä luonnollisesti vaikuttaa tulkin käyttämiin strategioihin – jos tulkki ei esimerkiksi ole kuullut jotakin kunnolla, jättää hän sen silloin pois, koska ei voi pyytää tulkattavaa toistamaan.

Tutkimuksessa erotetaan myös toisistaan *tulkkaus* ja *tulke*. Tulkkauksella tarkoitetaan koko tulkkaustilannetta ja -prosessia, johon kuuluvat tulkkausolosuhteet, fyysinen tila, tulkattavat henkilöt, tulkin rooli ja niin edelleen. Voidaan siis esimerkiksi ajatella, että hyvään tulkkaukseen kuuluu huolellinen valmistautuminen. Tulkkeella taas tarkoitetaan itse kohdekielistä suullista käännoä, kielellistä ainesta, jonka tulkki tuottaa. Voidaan siis puhua laadukkaasta tulkkeesta, tulkkeen pituudesta ja niin edespäin.

2.2 Tiivistäminen tulkkausstrategiana ja aiempi tutkimus

Tiivistämisellä tulkkauksessa tarkoitetaan tässä tutkimuksessa suullisen kohdetekstin eli tulkkeen tuottamisessa käytettävää tietoista strategiaa, jonka avulla tulkkeesta saadaan lähtötekstiä tiiviimpi ja lyhyempi. Tiivistäminen voi olla syntaktista tai semanttista, tekstin pintatasolla tapahtuvaa tiivistämistä siten, että informaation määrä ja denotaatiot eli merkityssisällöt pysyvät samoina, tai itse informaation määrä

tulkkeessa voi pienentyä sen perusteella, mitä tietoa tulkki valitsee tulkkeeseen sisällyttää (Kirchhoff 1976/2002: 116). Tiivistämistä on myös se, kun tulkki välittää tulkkeessa vain lähtötekstin pääasiat jättäen pois oman näkemyksensä mukaan vähemmän tärkeitä yksityiskohtia (Kalina 2015: 74). Lähtökohtaisesti voidaan ajatella, että tiivistäminen on helpompaa ja kenties myös suotavampaa silloin, kun tulkattava puhe on spontaania eikä kirjoitetun tekstin ääneenlukua, koska tällöin siinä on puhutulle tekstille tyypillistä redundanssia (ks. Dejean le Féal 1982). Redundanssin, eli ns. tarpeettoman tiedon tai toiston, vähentäminen taas on yksi tavallisimmista ja helpoimmin toteutettavista tiivistämisen strategioista.

Täytyy kuitenkin muistaa erottaa toisistaan tietoinen tiivistämisstrategia ja viestin tahaton tiivistyminen. Kalinan (2015: 74) mukaan tietoisia tiivistämisstrategioita ovat esimerkiksi siirtyminen tarkemmalta tasolta yleisemmälle tasolle (esimerkiksi yläkäsitteen käyttäminen), monimutkaisesti muotoiltujen puheen osien yksinkertaistaminen ja useampien väittämien korvaaminen yhdellä väittämällä kohdetekstissä (esim. Alexieva 1983; Kalina 1998; Bartłomiejczyk 2006; Gile 1995: 197–198). Jäljempänä esitellään erilaisia tiivistämisen strategioita tarkemmin. Näihin ei kuitenkaan lasketa tahattomia poistoja eli informaation satunnaista poisjättöä, joka usein johtuu työmuistin ylikuormittumisesta (ks. esim. Gile 1995). Tässä tutkimuksessa sen arviointi, mikä on tulkin tietoisesti ja mikä tiedostamatta tekemää tiivistämistä, on pyritty arvioimaan tilannekohtaisesti muun kontekstin ja lähtötekstissä annetun informaation perusteella, eli esimerkiksi kaikkia poistoja ei analysoida. Toisin sanoen kirjoittajan lähtökohtana analyysissa on, ettei tulkki tiivistämisen nimissä jätä tietoisesti pois mitään olennaista informaatiota (kuten reemaa; ks. luku 2.2): jos olennaista tietoa jää pois, syynä on se, ettei tulkki ole kuullut tai työmuisti on kuormittunut. Tällaista poistoa ei analysoida tiivistämiseen liittyvänä poistona. Jos taas jossakin tulkkeen kohdassa esimerkiksi jokin alkutekstissä esitetty tarkentava tieto on jätetty pois, se on saatettu analysoida esimerkkinä siitä, että tulkki on poistanut omasta mielestään redundanttia tai turhan tarkkaa tietoa.

Tiivistämisestä on tehty melko vähän tutkimusta suhteessa muiden tulkkausstrategioiden tutkimukseen. Laajimmat varsinaiset tutkimukset ovat Alexievan (1983) ja Damin (1993, 1995) tutkimukset, joissa tiivistäminen on

pääasiallinen tutkimuskohde. Muu aiheesta tehty tutkimus on ollut pienimuotoisempaa, tai aiheesta on saatettu vain esittää sivuhuomautuksen kaltaisia näkemyksiä ilman, että sitä on empiirisesti tutkittu. Poikkeuksena tästä ovat poistot, jotka ovat yksi tiivistämisen strategioista ja joita on tutkittu laajastikin. Siitä lisää jäljempänä.

Aikaisemmassa tiivistämistä käsittelevässä tulkkauksen tutkimuksessa tutkimuksen kohteena on ollut yksinomaan konferenssitulkkaus ja usein simultaanimenetelmä, eikä tiivistämisstrategioita konsekutiivimenetelmällä toteutetussa asioimistulkkauksessa ole tutkittu lainkaan. Alla esittelen joukon keskeisiä aihetta käsitteleviä tai sivuavia tutkimuksia ja artikkeleita aina 1950-luvulta saakka, joista yhdessäkään ei käsitellä nimenomaan asioimistulkkausta. Tämä saattaa johtua siitä, että asioimistulkkauksen tutkimus on vielä melko nuorta, ja sitä on alettu tutkia enemmän oikeastaan vasta 1990-luvulla, erityisesti Wadensjön tutkimusten (esim. 1992, 1993) myötä. Suureksi osaksi tutkimuksen suhteellinen vähyys verrattuna konferenssitulkkauksen tutkimuksen määrään johtunee kuitenkin myös siitä, että äänitettyä tai videoitua asioimistulkkausmateriaalia on paljon työläämpi saada kuin konferenssi- tai oikeustulkkausmateriaalia – onhan kyseessä yksityinen tulkkaustilanne, johon pätee tietosuoja laki ja johon ulkopuolisilla ei ole asiaa. Alla esitellyissä tutkimuksissa esitetyt näkemykset koskevatkin enimmäkseen simultaanitulkkausmenetelmää, ja niistä kaikki yhtä lukuun ottamatta on toteutettu konferenssitulkkauskontekstissa. Sen sijaan Dam (1993, 1995), Wadensjö (1998), Gengshen (2006) ja Abl-Mikasa (2006) käsittelevät tutkimuksissaan juuri konsekutiivitulkkausta. Vain Wadensjön tutkimuksessa käsitellään asioimistulkkausta, eikä tiivistäminen siinäkään ole varsinaisesti tutkimuksen kohteena, vaikka siitä joitakin esimerkkejä löytyykin.

Tiivistäminen tulkkausstrategiana oli pitkään kiistelty aihe, ja aiemmassa tutkimuksessa vain harva tunnustaa sen hyväksyttäväksi strategiaksi (Dam 1993: 298–299). Kaiken tulkkauksen lähtökohtana on perinteisesti ollut mahdollisimman uskollinen ekvivalenssi ja vastaavuus, minkä voidaan katsoa näkyvän yhä nykyäänkin esimerkiksi Asioimistulkin ammattisäännösten (2013) kohdassa 6: "tulkki tulkaa kattavasti, ei jätä mitään pois eikä lisää mitään asiaankuulumatonta". Ohje on tosin avoin tulkinnalle, sillä suuri osa tulkkausta tutkineista on kuitenkin sitä

mieltä, että usein esimerkiksi selventävät lisäykset ovat tarpeen, ja kukaan tuskin pitää tarkoituksenmukaisena ns. false startien (kesken jääneitä lauseenaloituksia) tulkkaamista. Vanhemman polven tutkijoista esimerkiksi Barik (1971) ja Kopczynski (1980) ovat sitä mieltä, että poistot, tavallinen tiivistämisstrategia, ovat useimmiten tulkkausvirhe; esimerkiksi Barik kuitenkin tutkii lähinnä simultaanitulkkausta. Seleskovitch (1978: 34–35) puolestaan toteaa, että useimmat tulkit tulkkaavat 3–15 minuutin puheita lyhentämättä, tiivistämättä tai parafraseja käyttämättä, mutta muistuttaa kuitenkin myös (1978: 6), että tulkkauksen tarkoituksena on välittää nimenomaan merkitys, semanttinen sisältö, pikemminkin kuin sanasanainen käänös. Silti myös nykyisten tulkkauksen laatustandardien valossa poistot katsotaan usein tulkkausvirheeksi.

Nykyään kuitenkin jo yhä useampi tutkija – kuten myös muutama tutkija menneiltä vuosikymmeniltä – on sitä mieltä, että tiivistäminen on hyväksyttävää, toivottavaa ja joskus jopa välttämätöntä (ks. Herbert 1952, Viaggio 1992). Välttämättömänä tiivistämistä pitää Herbert (1952: 67), jonka mukaan konsekutiivitulkkaukseen ei edes saisi kulua enempää kuin 75 prosenttia siitä ajasta, joka tulkattavan puheen eli alkutekstin tuottamiseen kuluu. Herbert ei kuitenkaan tällä tarkoita niinkään tiivistämistä strategiana vaan sitä, että tulkin pitäisi puhua tulkattavaa nopeammin. Kuitenkin hän on myös sitä mieltä, että tulkin tulee poistaa tulkkeesta kaikki se, mitä itse pitää toissijaisena, ja osattava tiivistää yhteen lausumaan joukko useita, samaa tarkoittavia väitteitä. Herbertin (mp.) mukaan myöskään tahattomia toistoja ja epäröintiä ei pitäisi tulkata. Herbert mainitsee myös sellaisen tiivistämisen strategian, jossa tulkki voi karsia redundanssia ja lyhentää kohteliaisuusfraaseja. Hänestä siis alkutekstin sisältö, viesti, on tärkeämpää kuin se, kuinka se ilmaistaan. Poikkeuksena tästä hän mainitsee esimerkiksi poliittisen tai diplomaattisen diskurssin, jossa pienimmätkin nyanssit on tulkattava kuten alkutekstissä (1952: 81–82). Viaggio (1992: 48) puolestaan toteaa, että usein sillä, kuinka puhuja sanottavansa muotoilee, ei ole niin paljon merkitystä kuin sillä, mikä tämän pääajatus, tarkoitus on. Siksi tulkin on pystyttävä tiivistämään viestiä silloin, kun hän ei esimerkiksi aikapaineen vuoksi pysty välittämään koko viestiä. Tulkin tulisi siis tiivistää viestiä aina, kun se suinkin on tarpeen (1992: 57).

Samansuuntaisesti ajattelevat myös Viezzi (1993) ja Chernov (1994), jotka painottavat nimenomaan syntaktista tiivistämistä. Viezzin (1993: 394–395) mukaan tulkin tulisi poistaa tulkkeesta alkutekstin tarpeettomat sanat ja valita mahdollisimman lyhyitä sanoja ja syntaktisia rakenteita aina, kun se vain on mahdollista; toisin sanoen alkutekstin syntaktinen rakenne on pyrittävä yksinkertaistamaan, jolloin viestiä voidaan tiivistää ilman, että tärkeää tietoa jää pois.

Chernovin (1994) mukaan taas redundanssi on olennainen ja erottamaton osa tulkkausprosessia, minkä vuoksi myös tiivistäminen on usein välttämätöntä. Chernovin mukaan redundanssia esiintyy eniten kunkin lausuman teemassa (= tuttu tieto, joka on jo mainittu; ks. esim. Häkkinen 1994: 156), kun taas reeman (= uusi tieto, mainitaan ensi kertaa; ks. esim. Karlsson 2006: 245) informaatiotiheys on vastaavasti suurempi eli siinä on vähiten redundanssia. Tämä tarkoittaa Chernovin mukaan sitä, että lausuman teemaa voidaan tiivistää vähentämällä tavujen, sanojen ja semanttisten elementtien määrää sekä yksinkertaistamalla syntaktisia rakenteita. Tämä johtaa siihen, että tulkkeesta saadaan alkutekstiä lyhyempi. Chernovin mukaan tulkki keskittyy tulkatessaan nimenomaan reemaan eli uuteen tietoon, joka on viestin sisällön kannalta tärkeintä tietoa, ja jättää teeman huomioimisen vähemmälle. Teeman osien ja redundantin aineksen poisjätto on Chernovin mukaan täysin hyväksyttävää, koska niistä aiheutuneet väärinymmärrykset voidaan tarvittaessa helposti korjata.

Alexieva käsittelee tiivistämistä simultaanitulkkauksen tutkimuksessaan (1983) ja lyhyesti artikkelissaan konsekutiivitulkkauksesta (1995). Hän näkee tiivistämisen simultaanitulkkauksessa välttämättömänä jo puhujan puhenopeuden tai toisinaan kohdekielen pidempien sanojen vuoksi, ja toteaa, että ammattitaitoinen tulkki pyrkii aina tiivistämään sana- ja tavumäärää sen sijaan, että pyrkisi tulkaamaan mahdollisimman nopeasti. Simultaanitulkkauksen tiivistämisen keinoja ovat ensinnäkin puhtaasti kielelliset, lähinnä syntaktiset ja semanttiset, kohdekielen keinot, joita käyttämällä viestiä voidaan tiivistää, kuten jonkin lausekkeen korvaaminen demonstratiivipronominilla. Toinen tiivistämisen keino liittyy siihen, että kyseessä on puhuttu teksti, eli tulkki voi jättää pois esimerkiksi puhujan asenteen ilmauksia ja korvata ne äänenkäytön keinoin. Kolmas tiivistämisen kategoria taas on kaikki se tieto, jota konferenssin osanottajilla ja myös tulkilla on sekä itse

konferenssin viestintätilanteesta että siellä käsiteltävistä asioista, kuten teemoista ja muista puhujista, heidän nimistään ja roolistaan. (1983: 234–235.) Näissä kategorioissa on useita yhtymäkohtia tässä tutkimuksessa käytettäviin Damin (1993) määrittelemiin konsekutiivitulkkauksen tiivistämisen kategorioihin, kuten pronominaalinen korvaaminen ja jo tuttujen elementtien poisto. Konsekutiivitulkkauksen osalta Alexieva (1995) puolestaan toteaa, että konsekutiivitulkkaus on päätöksentekoa, joka alkaa siitä, millaisen kuvan tulkki kuuntelu- ja prosessointivaiheessa muodostaa välitettävästä viestistä, ja päättyy siihen, mitä tulkki valitsee tulkkeeseen *eksplisiittisesti* sisällyttää ja mitä taas vain *implikoida*. Kyse on siis siinäkin pohjimmiltaan tiivistämisestä.

Sunnari (1995) on tutkinut tiivistämistä simultaanitulkkauksessa sellaisen strategian avulla, jota hän nimittää makroprosessoinniksi (ks. van Dijk 1977). Makroprosessointia tapahtuu etenkin puheen ymmärtämisenvaiheessa, jolloin tulkki pyrkii aluksi ymmärtämään viestin sisällön syvällisesti siten, että voi vapaammin muodostaa siitä eheän tulkkeen. Makroprosessoinnissa on neljä prosessointikeinoa, joiden avulla tulkki *valitsee* nk. mikroväittämät (*micropropositions*), jotka hän sitten tulkkeeseen sisällyttää, *poistaa* epäolennaiset tai redundantit mikroväittämät, *yleistää* mikroväittämät yhdeksi yleisluontoisemmaksi väittämäksi ja *kokoaa* yleisemmän eli makroväittämän useamman mikroväittämän pohjalta (esim. *hän laittoi hedelmiä koriin, meni kassalle ja maksoi* → *hän kävi kaupassa*). Sunnarin tutkimuksessa makroprosessointi on keskeinen strategia onnistuneessa simultaanitulkkausviestinnässä, mutta sitä voidaan soveltaa myös konsekutiivitulkkaukseen: Simultaanitulkkauksessa tiivistämistä tarvitaan, jotta pysyttäisiin puhujan tahdissa ja jotta voitaisiin muodostaa kieliopillisia virkkeitä, kun taas konsekutiivitulkkauksessa tarvitaan työmuistin hallintaa eli muistikapasiteetin vapauttamista olennaisen tiedon välittämistä varten. Siksi tulkin on konsekutiivitulkkauksessakin välttämätöntä pyrkiä ymmärtämään alkutekstin varsinainen sanoma ja painotukset, jolloin ne voidaan helpommin eli vähemmällä vaivalla välittää oikein myös tulkkeessa. Sunnarin mukaan (1995: 118) ymmärtämisenvaiheen makroprosessointi on toisaalta työlästä ja suorituskykyä vievää mutta johtaa toisaalta laadukkaampaan tulkkeeseen ja vapauttaa kapasiteettia tulkkeen tuottamiseen. Sunnarin tutkimus osoittaaakin, että tiivistämisen avulla tulkkeen laatu voi parantua: ne tulkit, jotka tiivistivät viestiä, onnistuivat välittämään

viestin ilman, että olennaista tietoa jäi pois, kun taas niiltä tulkeilta, jotka pyrkivät toistamaan kaiken sanotun, jäi tärkeää tietoa pois, jolloin tulkkeen laatu vastaavasti huononi.

Uudemmassa tutkimuksessa tiivistämistä käsitellään lyhyesti esimerkiksi Al-Salmanin ja Al-Khanjin simultaanitulkkausta käsittelevässä artikkelissa (2002), jossa he käyttävät tiivistämisestä termejä *summarizing* (lyhentäminen) ja *skipping* (ohitus). Ohituksella tarkoitetaan "tarpeettoman toiston ja redundanttien ilmaisujen toivottavaa poistoa". He pitävät tällaista tiivistämistä yhtenä osoituksena tulkin pätevydestä.

Myös Albl-Mikasa (2006) esittelee joitakin konsekutiivitulkkausessa käytettyjä tiivistämisen keinoja, joita ovat *ellipsit* eli sanojen poistot, *uudelleenmuotoilu* ja *runsas tiivistäminen*. Albl-Mikasa kuitenkin lähestyy aihetta tulkin tekemien muistiinpanojen näkökulmasta: ensin tulkki tiivistää viestin kirjoitettuun muotoon näiden kolmen strategian avulla, minkä jälkeen hän purkaa viestin suullisesti laajentamalla nämä tiivistetyt muistiinpanot eheäksi ja koherentiksi tulkkeeksi. Albl-Mikasan mukaan nimenomaan tällaiset tiivistetyt muistiinpanot ovat usein syynä siihen, että myös konsekutiivitulke on rakenteeltaan yksinkertaista ja sisällöltään tiiviimpää alkutekstiin nähden.

Samoin Gengshen (2006) mainitsee tiivistämisen (*adaptive reduction*) yhtenä mahdollisena konsekutiivitulkkausstrategiana. Gengshenin mukaan tulkin on kyettävä erottelemaan viestistä se kaikkein olennaisin ja siirtämään se tulkkauseseen, kun taas viestinnän kannalta vähäpätöisempiä seikkoja voi jättää pois. Hän kuitenkin painottaa, että strategiaa voidaan käyttää vain sellaisissa tulkkaustilanteissa, joissa tilanteen osallistujilla ja tulkeilla on yhteistä tietopohjaa tai jos tilanteessa muutoin esiintyy tarpeetonta tietoa. Gengshen ei kuitenkaan määrittele tämän tarkemmin, mikä on tarpeetonta tietoa, ja antaa näin täyden päätäntävällän tulkille. Voikin olla tulkkauksen laadun kannalta riskialtista, mikäli ei määritellä lainkaan, mikä on tarpeetonta tietoa.

Edellä esiteltyyn tutkimukseen liittyy kiinteästi myös pelkkä poistojen tutkimus, jota on tehty melko runsaasti, eritoten simultaanitulkkausessa. Osassa tutkimuksia

poistoja käsitellään tietoisena valintana, osassa taas ei. Kuten muiden tiivistämisstrategioiden tutkimuksessa, myös poistoja käsittelevässä tutkimuksessa esiintyy huomattavia näkemyseroja siitä, ovatko poistot hyväksyttävä strategia vai onko ne katsottava tulkkauksivirheeksi. Korpalin (2011: 103–111) mukaan Altman (1994), Barik (1971), Gile (1995) ja Setton (1999) katsovat poistot tiedostamattomaksi tulkkauksivirheeksi, joka tapahtuu esimerkiksi silloin, kun työmuisti on ylikuormittunut. Viaggio (2002), Visson (2005) ja Pym (2008) puolestaan lähestyvät asiaa pragmaattisesta näkökulmasta ja pitävät poistoja tulkin tietoisena valintana eli käypänä strategiana, jolla säästetään aikaa ja jolla tulkkeesta tulee johdonmukaisempi. Omassa tutkimuksessaan Korpala vertaa myös ammattitulkki- ja tulkkioiskelijöiden välisiä tulkkauksia ja huomaa, ettei poistojen määrä eroa merkittävästi näiden kahden vertailuryhmän välillä. Myös Korpalin tutkimuksessa on kyse nimenomaan simultaanitulkkauksesta.

Tämän tutkimuksen kannalta olennaisimmat tutkimukset ovat Daminin kokeelliset tutkimukset (1993, 1995), joissa hän tutkii tiivistämistä konsekutiivitulkkauksessa. Siksi niiden tiivistämisen kategoriat soveltuvat myös tämän tutkimuksen analyysityökaluiksi. Damini tutkii tiivistämistä kieliparissa espanja–tanska tanskan suuntaan. Ensimmäisen tutkimuksen tutkimusasetelma on sellainen, jossa tulkkioiskelijät kuuntelevat yhtäjaksoisen puheen kuvitteellisessa konferenssitilanteessa, ja tulkkauvat sen sitten konsekutiivimenetelmällä. Vuoden 1995 tutkimuksessa korpuksen puolestaan muodostavat ammattitulkki- ja tulkkioiskelijöiden tulkkaukset. Damini pitää tiivistämistä välttämättömänä ensinnäkin siitä syystä, että tiivistäminen auttaa tulkkiä hallitsemaan työmuistikapasiteettiaan ja selviytymään tulkkauksen aikapaineesta. Kukaan ei voi muistaa jokaista yksityiskohtaa, vaikka tulkkauksivuoro olisi melko lyhyt, ja muistiinpanot ovat poikkeuksetta jossain määrin puutteelliset. Siksi on Daminin mukaan parempi, että tiivistäminen on hallittua ja tulkki voi tehdä tietoisia valintoja siitä, mitä jättää pois ja mitä säilyttää, kuin jos tulkki jättäisi asioita pois satunnaisesti ja vahingossa. Damini toteaa myös, että koska "tulkkauksen tarkoituksena on tekstin tarkoituksen, sisällön, viestin tai keskeisten ajatusten välittäminen", on riittävän laadukkaasti toteutettu tiivistäminen täysin hyväksyttävää. (1993: 299–300.)

Damin tutkimuksessa (1993) tulkkaukset ovat n. 30 % alkutekstiä lyhyempiä merkkimäärällä mitattuna ja n. 25 % lyhyempiä ajallisesti. Dam kuitenkin muistuttaa, että tiivistämistä esiintyy luultavasti konsekutiivisessa konferenssitulkkauksessa enemmän kuin konsekutiivisessa asioimistulkkauksessa, koska konferenssitulkkauksessa tulkkausvuorot ovat pidempiä. Tämän tutkimuksen aineistoa tullaan vertaamaan näihin lukuihin analyysiluvussa.

Tiivistämistä tulkkausstrategiana käsittelevissä teksteissä ei aina kuitenkaan ole tarkkaan määritelty, mikä on poisto, ja onko esimerkiksi toiston vähentäminen poistamista ja siten virheeksi tulkittavaa tiivistämistä. Esimerkiksi Korpala (2012: 103) määrittelee poiston "alkutekstissä olevan informaation epätäydelliseksi esittämiseksi". Määritelmä on kuitenkin todella laaja, ja siihen voidaan sisällyttää käytännöllisesti mitä vain. Onko esimerkiksi kuulijoiden yhteisen tietopohjan hyödyntäminen ja yleisesti tiedossa olevien asioiden poisjätto tällöinkin "epätäydellistä esittämistä"? Jos lähestytään tulkkaamista pragmaattisesta näkökulmasta, jossa tärkeintä on se, että puhujien perimmäinen viesti välittyy oikein, myös kulttuuri- ja kielieroista huolimatta, ei tiivistämistä kuitenkaan ole syytä suin päin tuomita. Taitava tulkki toki huomaa, mikäli tulkattava käyttää tiettyä sanavalintaa jotakin vihjatakseen tai jos tämä jostakin syystä esittää viestin rönsyilevästi ja kierrellen, ja tulkkaa sen mukaisesti. Usein on kuitenkin kyse vain siitä, että toisto ja tietty rönsyilevyys ovat vain puhutussa kielessä usein esiintyviä piirteitä (Dejean le Féal 1982), ja pragmaattinen, tehokas tulkki karsii tulkkeesta nämä elementit, jotta viesti olisi tulkattavalle mahdollisimman ymmärrettävä – tällöin viesti *välittyy*. Jos taas tulkki ei halua tiivistää ja tulkkaa sanatarkasti kaiken jokaista toistoa myöten, menetetään kallisarvoista aikaa ja tulkin työmuistikapasiteettia usein täysin epäolennaisen toiston ja uskollisuuden kustannuksella. Samoin kohteliaisuusfraasit ovat ainakin ranska–suomi -kieliparissa asia, jonka sanatarkalla tulkkauksella ei aina saada mitään lisäarvoa itse tulkkaukseen: ainakin Herbert (1952: 67) on sitä mieltä, että tulkki voi lyhentää kohteliaisuusfraaseja. Suomen tulkkaus kontekstissa se ilmenee siten, että kun ranskalainen ilmaisee kohteliaisuutta pitkällä kohteliaisuusfraasilla, riittää suomenkieliseen tulkkaukseen usein neutraalin kohtelias sävy, vaatimattomammat sanavalinnat ja esimerkiksi konditionaalien tai liitepartikkelien käyttö pyynnöissä (esim. *antaisitko, muistathan*). Myös se on tehokasta ja pragmaattista viestintää.

Joskus tulkki saattaa kuitenkin myös tiivistää viestiä tavalla, joka ei perinteisesti tulkin rooliin kuulu ja joka useimmiten katsottaisiin tulkkausvirheeksi ja on myös esimerkiksi aiemmin mainitun Asioimistulkin ammattisäännösten kohdan 6 vastainen ("tulkki tulkkaa kattavasti, ei jätä mitään pois eikä lisää mitään asiaankuulumatonta"). Tällaista yleisesti tulkkausvirheeksi katsottavaa tiivistämistä esiintyy esimerkiksi Wadensjön (1998) tutkimuksessa, jossa tulkki tiivistää rajusti poliisiviranomaisen puhetta niin, että tulkattavalle välittyy vain tulkin mielestä olennainen aines ja tulkin rooli on ikään kuin toimia poliisiviranomaisen oikeana kätenä, ei kahden tulkattavan puolueettomana viestinvälittäjänä. Toisaalta tulkki ei myöskään aina tulkkaa kaikkea, mitä tulkattava epäilty sanoo, jottei näitä sanomisia voitaisi myöhemmin käyttää tätä vastaan. Tällainen tiivistäminen ei ole eettistä, eikä tulkin pidä sisällyttää rooliinsa sellaisia puolia, jotka siihen tavallisesti eivät kuulu. Wadensjö (1998: 139) huomauttaakin, että tällaisessa tilanteessa se vastuu, joka normaalisti kuuluu poliisiviranomaiselle ja rikoksesta epäillylle, siirtyy välikädelle eli tulkille. Samoin hän painottaa, että jos tällaista tulkkaustyylillä sovellettaisiin esimerkiksi poliisikuulusteluissa laajemmin, vaarantaisi tämä epäiltyjen oikeussuojan ja poliisin ammatillisen kunnian.

Vain vähän tutkittu kysymys on myös se, eroavatko ammatti- ja opiskelijatulkkiin käyttämät tiivistämisstrategiat toisistaan. Kalinan (1993: 229) mukaan tulkkausstrategioissa on eroja: tutkimuksessaan hän vertaa ammatti- ja opiskelijatulkkiin tulkkauksia ja toteaa, että ensi kuulemalta ammattitulkkiin tulkkauksella vaikuttaa heikolta ja puutteelliselta, mutta analyysivaiheessa se osoittautuikin semanttisesti paljon luotettavammaksi kuin opiskelijatulkkiin tulkkauksella. Samoin hän huomaa, että ammattitulkkiin käyttämät tulkkausstrategiat yleisesti ovat korkeatasoisempia kuin opiskelijoiden strategiat: Ammattitulkkeilla on vähemmän vieraan kielen interferenssiä ja he korjaavat omia tulkkauksessa tekemiään pikkuvirheitä harvemmin. Sen sijaan vakavia virheitä he korjaavat opiskelijatulkkeja enemmän. Ammattitulkkiin tulkkauksella on myös yhdenmukaisempaa ja siinä esiintyy enemmän sidosteisuutta. (1993: 229.) Kalinan tutkimuksen mukaan ammattitulkki ja tulkkiopiskelijat käyttävät siis ainakin erilaisia tulkkauksen yleisstrategioita. Nimenomaan tiivistämisen strategioissa ei kuitenkaan hänen mukaansa ole mainittavia eroja. Sunnarin (1995) tutkimuksessa taas ammattitulkkiin kykenivät tiivistämään viestiä niin kutsutun makroprosessoinnin eli syvällisen ymmärtämisen ja

koherentin tekstintuottamisen avulla, kun taas tulkkioiskelijat eivät tätä strategiaa hallinneet, jolloin tuloksena oli epäjohdonmukainen tulke. Tulkkioiskelijoiden tulkkeista myös jäi pois paljon olennaista tietoa, koska he pyrkivät toistamaan uskollisesti kaiken, mitä puhuja sanoi. Myös Viaggio (1992: 47) toteaa, että tulkkioiskelijoilla ja aloittelevilla tulkeilla on usein vaikeuksia päästää irti tekstin kielellisestä muodosta, ymmärtää itse ajatus ja ilmaista se tiiviisti – toisin sanoen heillä esiintyy interferenssiä ammattitulkkeja enemmän, eivätkä he vielä hallitse tiivistämisstrategioita. Näkemys ei kuitenkaan pohjautu tutkimukseen vaan Viaggion omaan kokemukseen tulkkauksen opettajana. Näiden kolmen näkemyksen valossa onkin hieman ristiriitaista, että Kalinan (1993) tutkimuksessa ammattitulkki- ja opiskelijatulkki-ikäisten käyttämissä *tiivistämisen* strategioissa ei olekaan mainittavia eroja. Siksi onkin erityisen kiinnostavaa verrata tämän tutkimuksen ammatti- ja opiskelijatulkki-ikäisten käyttämiä tiivistämisstrategioita keskenään.

Strategioihin vaikuttaa myös kielipari (Kalina 1993: 227; Dam 1995: 281). Esimerkiksi ranskan ja suomen välillä tulkattaessa on varmasti odotettavissa, että ranskankielisestä viestistä karsiutuvat ensiksi esimerkiksi juuri erilaiset kohteliaisuutta ilmaisevat fraasit, koska suomessa kohteliaisuutta ei yleensä puheessa ilmaista fraasein vaan esimerkiksi äänensävyllä, verbimuodoilla (pyynnöissä esimerkiksi konditionaalien käyttö imperatiivin sijaan), muodollisemmilla ilmauksilla puhekielisten ilmausten sijaan (*kyllä* vs. *joo*; *totta kai* vs. *tietty*) ja kohteliaisuuspartitiivilla (*näytäpä se paperi* → *näytäpä sitä paperia*) (esim. Yli-Vakkuri 1989).

Joskus myös kielen syntaksi vaikuttaa suoraan tiivistämisstrategioihin. Esimerkiksi tässä tutkimuksessa asia, joka ranskaksi on puhekielessä luontevaa ilmaista relatiivilauseella (*la commune où j'habite* → kunta, jossa asun), on suomeksi helpointa ilmaista yhdyssanalla *asuinkunta*, jolloin tiivistäminen tapahtuu käytännöllisesti katsoen automaattisesti. Relatiivilausekin on tässä esimerkissä kieliopillisesti mahdollinen, mutta kontekstissaan se olisi hyvin epäluonteva. Siksi myös tietyissä kielipareissa kielten erilaiset syntaksit määrittävät sitä, millaisia tiivistämisstrategioita valitaan tai on mahdollista käyttää.

Dam (1995) taas erottaa toisistaan syntaktisen tiivistämisen ja semanttis-pragmaattisen tiivistämisen. Damin määritelmän mukaan syntaktisella tasolla tulkkeesta poistetaan usein elementit, joilla on lausumassa määrittävä funktio, kun taas ns. olennaiset elementit, "peruselementit", poistetaan harvemmin. Tämän näkökulman tiivistäminen on siis mielivaltaisempaa. Esimerkkejä tällaisesta tiivistämisestä ovat määritteiden kuten *erittäin* ja *hiukan* poistot. Semanttis-pragmaattisessa tiivistämisessä puolestaan voidaan erottaa poistetuista elementeistä sellaisia poiston kategorioita, jotka eroavat toisistaan sen perusteella, millainen semanttinen tai pragmaattinen funktio niillä on suhteessa siihen ympäröivään tekstiin, joka tulkkeessa on säilytetty. Tämä kategorioiden joukko on hyvin moninainen, mutta yksi kategorioista on esimerkiksi *eksplikoinnin poisto*. Eksplikoinnin poisto tarkoittaa siis sellaista tiedon poistoa, jossa puhuja on selittänyt jotakin asiaa tarkemmin mutta jossa tulkki sitten jättää tämän lisäselityksen tulkkeesta pois. Semanttis-pragmaattinen tiivistäminen puolestaan ei ole mielivaltaista, vaan samat tendenssit voidaan erottaa tiivistämisessä tulkista riippumatta.

Damin hypoteesi on, että tiivistäminen konsekutiivitulkkauksessa on yleensä nimenomaan semanttis-pragmaattista eli harkittua pikemminkin kuin syntaktista ja mielivaltaista toimintaa. Tätä tukee Kopczynskin (1980) tutkimus, jossa tutkituista poistetuista elementeistä 62 prosenttia esiintyy määrittävässä funktiossa, kun taas 38 prosenttia poistoista sisältää näitä olennaisia peruselementtejä tai pääsanoja. Damin mukaan olennaisten peruselementtien poistojen osuus on niin suuri, että sitä, millä perusteella tulkki valitsee poistettavat elementit, ohjailee varmasti lähtötekstin yksittäisten osien tuoma informaatioarvo suhteessa lähtötekstiin. Poistoja voidaan toisin sanoen tarkastella ja mitata sen perusteella, mikä niiden merkitys on lähtötekstissä ja suhteessa muuhun tekstiin. Jokin tieto saattaa siis yksinään olla viestin välittymisen kannalta tärkeä, mutta kontekstin perusteella sen voi jättää pois.

Puhutulla kielellä, erityisesti tulkkauksella, on myös tapana pyrkiä taloudellisuuteen (Alexieva 1983: 233), eli tietty asia pyritään ilmaisemaan mahdollisimman vaivattomasti. Vaivattomuus voi ilmetä ilmaisun lyhykäisyytenä, syntaktisen rakenteen yksinkertaistumisena, toiston ja yksityiskohtien vähentymisenä, vaikeiden erikoiskäsitteiden korvaamisena yleiskäsitteillä ja niin edelleen. Harva haluaa käyttää

ilmaisuun aikaa ja vaivaa enempää kuin on tarpeen – tämä korostuu erityisesti tulkkauksessa, koska tulkin on ilmaisun lisäksi tehtävä paljon muutakin, kuten ymmärrettävä ja muistettava. Jo kielen ja sen käyttäjän taloudellisuuden taipumuksen valossa on selvää, että tiivistämiseen tulee suhtautua myönteisesti.

Pelkistetysti voidaan siis todeta, että tiivistämistä on olemassa kahta ääripäätä, joiden välimaastoon mahtuu paljon: on sekä pienimuotoista leksikaalista ja syntaktista tiivistämistä, joka ei vaikuta itse viestiin, että rajua, viestiä huomattavasti lyhentävää tiivistämistä, josta katoaa informaatiota ja jollainen ei kuulu tulkin toimenkuvaan. Yleisesti tiivistämisen tutkimuksessa tiivistämisellä on kuitenkin tarkoitettu juuri syntaktista yksinkertaistamista taikka semanttista yleistämistä, jonka hyväksyttävyydestä ei edelleenkään ole yksimielisyyttä, koska siinä voidaan katsoa katoavan yksityiskohtia, jotka toisten mielestä ovat olennaisia, toisten mielestä eivät. Tämän tutkimuksen lähtökohta kuitenkin on, että tiivistäminen voi parantaa tulkkausta ja että sitä voi esiintyä ilman, että se heikentää viestin välittymistä.

Itse asiassa ei ole edes mahdollista tulkata niin, ettei mitään jäisi pois (Viaggio 1992: 45; Seleskovitch 1978: 6). Tulkkauskapasiteetista kilpailevat tulkkauksen ydinprosessit eli ymmärtäminen, prosessointi, muistaminen ja tuottaminen (Gile 1995: 159–190), ja Viaggion mukaan eniten kapasiteettia kuluttavatkin juuri ymmärtäminen, prosessointi ja muistaminen. Näin itse tulkkeen tuottamiselle jäävä kapasiteetti jää lopulta pieneksi. Tulkin onneksi viestin kielellinen merkitys ('meaning') ja kielenulkoinen merkitys ('sense') eroavat toisistaan niin, että kielenulkoinen merkitys, viestin varsinainen sanoma, voidaan usein ilmaista pienemmällä sanamäärällä kuin varsinainen kielellinen, sananmukainen merkitys. Tämä tarjoaa puitteet tiivistämiselle. Viaggio mainitsee myös *tilanteisuuden* ('situationality'), johon liittyvät esimerkiksi ilmeet, eleet, aika ja paikka. Tilanteisuus soveltuu erinomaisesti tiivistämisen apuvälineeksi, koska se lisää redundanssin määrää siten, että tilannesidonnaisia, kielellisiä elementtejä voidaan karsia, mikäli ne tulkkeen ja tilanteen perusteella ovat kuitenkin ymmärrettäviä (esimerkiksi *kuten herra X mainitsi* → *kuten puhuja mainitsi*).

Jos ollaan samaa mieltä Viaggion (1992: 45) kanssa siitä, että viestin tiivistyminen "on kiistaton tosiasia" ja ettei kaiken sanotun välittäminen tulkkauksessa edes ole

mahdollinen vaihtoehto, voidaan myös sanoa, että harkittu, tulkin tietoisien valintojen seurauksena tapahtuva tiivistäminen on tulkkauksen laadun kannalta huomattavasti parempi vaihtoehto kuin hallitsemattomat poistot, epätarkkuudet ja niin edelleen. Tiivistämistä strategiana ei siis tule väheksyä tai kieltää, vaan sitä tulee käyttää hyödyksi niin tulkkauksen opetuksessa kuin tulkkina toimimisessa.

2.3 Näkemyksiä tulkkauksen laadusta

Tulkkauksen laatua on pyritty määrittelemään usein eri tavoin, mutta edelleenkin ei ole olemassa vain yhtä oikeaksi tunnustettua näkemystä. Perinteisesti yleisin näkemys on ollut uskollisuus (Gile 1991: 156), jota kuitenkin on eri asteista ja josta on lukuisia eriäviä mielipiteitä niin tulkkauksen tutkijoiden kuin tulkkauksen käyttäjienkin keskuudessa. Laadun lähtökohdaksi on voitu ottaa esimerkiksi samankaltaisia kriteerejä kuin laadukkaassa käännöksessä. Yksi näistä kriteereistä on dynaaminen ekvivalenssi eli se, että tulke tuottaa kuulijoissa samanlaisen reaktion kuin alkuteksti omissa kuulijoissaan (Dejean le Féal 1990: 155). Lähestymistapa on monesti ollut kielellisorientoitunut eli tulketta on tarkasteltu vain kielellisenä tuotoksena, jonka on oltava tietynlainen, mielellään mahdollisimman ekvivalentti, suhteessa lähtötekstiin. Joskus vaatimuksena on ollut mahdollisimman muodollisesti ekvivalentti tuotos (tätä odottavat lähinnä tulkkauksen käyttäjät, jotka eivät tunne tulkkauksen- ja käännösviestintää), toisinaan taas semanttinen ekvivalenssi on riittänyt. Joidenkin näkemysten mukaan taas tulkkaukselta on arvioitava pragmaattisena toimintana, jolla on tietty tarkoitus (esim. Herbert 1952), ja jos tarkoitus täyttyy, on myös tulke (riittävän) laadukasta. Tarkoituksena voi olla esimerkiksi Suomen yksilöverotuksen selittäminen maahanmuuttajalle. Tulketta voidaan myös arvioida sen mukaan, kuinka se näyttäytyy tulkkauksen käyttäjän silmissä sen jälkeen, kun tulkkauksen on jo päättynyt (Seleskovitch 1986: 236).

Laatukäsitys vaihtelee myös sen mukaan, keneltä kysytään (Pöchhacker 1993: 234; Kurz 1993), ja esimerkiksi oikeustulkkauksessa oikeuden edustajien näkemykset voivat erota tulkkien näkemyksestä (Palmu 2003). Eri tasoisten ekvivalenssien vaatimukset eivät korreloi suoraan sen mukaan, kysytäänkö asiaa tulkilta vai asiakkaalta, eli tulkeilla ei automaattisesti ole keskenään samanlainen näkemys, joka sitten eroaisi asiakkaiden näkemyksistä. Tulkkauksen laatua tulkkauksen käyttäjien

näkökulmasta käsittelevissä tutkimuksissa esiintyy näkemyksiä laidasta laitaan, ja esimerkiksi AII:n vuonna 1995 koordinoiman kyselytutkimuksen mukaan osa tulkkauksen käyttäjistä katsoo vain sanasanaisen tulkkeen laadultaan riittäväksi, osa taas ei missään tapauksessa pidä sanasanaista tulkkausta hyvänä (Mackintosh 1995: 61; Gile 1989: 27). Mieli-eroja siitä, onko tiivistäminen hyväksyttävää, toivottavaa vai kiellettyä, ei siis esiinny pelkästään tulkkien ja tulkkauksen tutkijoiden välillä vaan runsaasti myös tulkkauksen käyttäjillä.

Tulkkauksen laatua voidaan siis määrittää joko kään- ja tulkkausyhteisön näkemysten mukaan tai asiakkaan näkemysten mukaan. Myös se totta kai vaikuttaa, ymmärtävätkö tulkattavat tulkattavaa kieltä: jos ymmärtävät, he voivat jossain määrin arvioida tulkkeen sisällön oikeellisuutta, jos taas eivät, he voivat yleensä arvioida vain kielenulkoisia seikkoja, kuten tulkin äänenkäyttöä tai sitä, kuinka itsevarmalta ja pätevältä tulkki heidän mielestään vaikuttaa.

Kärjistetysti voidaan siis sanoa, että laatukäsityksiä on yhtä monta kuin tulkkeja, tulkkauksen tutkijoita ja tulkkauksen käyttäjiäkin, joten myös näkemykset tulkkauksesta tiivistämisstrategiana vaihtelevat: toisten mielestä tiivistäminen on aina tulkkausvirhe (mikäli ihanteena on täydellinen ekvivalenssi), toisten mielestä se taas on toivottavaa (tulkkauksen ihanteena tehokkuus ja joidenkin konferenssiosallistujien toive yksityiskohtien pois jättämisestä, ks. Gile 1989: 27 luvussa 2.1). Suhtautumista tiivistämiseen voidaan laatukäsitysten avulla tarkastella ikään kuin janalla, jonka toisessa päässä on tilanne, jossa ei tiivistetä lainkaan, ja toisessa päässä tiivistetään runsaasti. Jos otetaan laadun ihanteeksi janan alkupäästä täydellinen semanttinen ja jopa muodollinen ekvivalenssi siten, että tulketta tarkastellaan yksinomaan alkutekstin kään- ja tulkkausena, voidaan helpommin sanoa, ettei tiivistämisestä tule tapahtua ja että tärkeää informaatiota tällöin katoaa tulkkeesta. Vielä jyrkempi näkemys tästä on sellainen, jossa myös kaikki redundanssi ja epäröinnit tulevat tulkata. Tätä mieltä ei kuitenkaan ainakaan tulkkauksen tutkijoiden parissa olla, koska se ei ole tarkoituksenmukaista ensinnäkään jo siksi, että tulkkaukselta puuttuu kaunokirjallinen funktio, eli muoto ei ole yhtä tärkeä kuin sisältö. Tästä vähemmän jyrkkä käsitys on sellainen, jossa voidaan jättää pois sellaisia redundantteja asioita, jotka käyvät ilmi jo aiemmin sanotusta. Tässä siis karsitaan vain redundanssia ja toistoa, ei varsinaisesti poisteta mitään tietoa. Jos taas

lähdetään saman janan vielä sallivammasta käsityksestä, että tulkkaus on aina tilannesidonnaista, voidaan myös helpommin hyväksyä sellaiset poisjätöt, jotka sisältävät tärkeää tietoa, mikäli ne käyvät tilanteesta muutoin ilmi. Vielä laajemmin tiivistämisen hyväksyvä näkökulma voisi olla esimerkiksi jo mainittu erikoisalojen konferenssin tilanne, jossa osanottajat eivät haluakaan kuulla aivan jokaista yksityiskohtaa ainakaan muun viestin ymmärrettävyyden kustannuksella. Kaikkein laajamittaisinta tiivistämistä edustaa Wadensjön (1998) tutkimuksessa huomattu tiivistäminen, jossa tulkki oman harkintansa mukaan jättää hyvinkin olennaista tietoa tulkkaamatta, koska katsoo sen olevan osapuolten etujen mukaista.

Jos näitä eri tiivistämisen asteita peilataan aikaisemmin mainittuihin ehtoihin ja tarpeisiin, joita nimenomaan viranomaisen ja muun kansalaisen väliseen asioimistulkkausviestintään kohdistuu, vaikuttaisi järkevimmältä ja tarkoituksenmukaisimmalta hyväksyä ja jopa odottaa tulkkaukselta tehokkuuden nimissä juuri tilannesidonnaisuuden hyödyntämistä ja redundanssin poistoa, eli koko spektrin mittakaavassa melko maltillista tiivistämistä. Tällöin tulkkaus nopeutuu ja osapuolten välinen ymmärrettävyys paranee siten, että he kuitenkin saavat mahdollisimman yksityiskohtaista ja kattavaa tietoa ja tuntevat, että heidän sanottavaansa on kuunneltu ja kunnioitettu.

3 Analyysi

Tutkimusmenetelmä

Tässä luvussa esitellään aluksi analyysin kohteena oleva tutkimusaineisto: kuinka se on hankittu, ketkä ovat aineistossa mukana, paljonko sitä on, millainen aineistonkeruutilanne on ollut ja millainen vaikutus äänitysolosuhteilla on aineiston sisältöön. Samoin esitellään analyysin ja koko tutkielman kannalta keskeisimmistä tutkimuksesta (Dam 1993) johdetut analyysityökalut, jolle koko analyysi pohjautuu. Lopuksi kerrotaan niistä haasteista, joita tutkimukselle asettaa se, että analyysin pohjana on pelkkä äänitys ja siitä tehty litteraatio; kuinka tällainen aineisto eroaa siitä, että aineistona olisi esimerkiksi videokuvaa?

3.1.1 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineisto on äänitetty Helsingin yliopiston ranskan asioimistulkkauksen harjoituskurssilla kahdella eri harjoituskerralla joulukuussa 2016. Tulkkaustilanteet ovat siis kuvitteellisia ja yliopistoympäristössä toteutettuja. Tulkkausopiskelijoita on paikalla kummallakin harjoituskerralla kaksi, ja heistä kumpikin tulkaa kummallakin kerralla. Teknisten ongelmien vuoksi kuitenkin vain toista opiskelijatulkkia saatiin äänitettyä toisella harjoituskerralla. Lisäksi molemmilla harjoitustunneilla on aineistonkeruuta ja vertailun mahdollistamista varten paikalla eri ammattitulkki, joista kumpikin opiskelijoiden lailla tulkaa. Aineistossa analysoidaan siis yhteensä neljän eri tulkin tulkausta, ja analysoitavia tulkkeita on aineistossa viisi. Tulkkauskielet ovat ranska ja suomi, mutta vain suomenkielinen tulke analysoidaan. Yhden harjoituskerran pituus taukoineen on noin 90 minuuttia. Kummassakin lähtödialogissa on varsinaista ranskankielistä puhetta keskimäärin 10 minuuttia, kun taas sitä vastaavaa varsinaista suomenkielistä tulkausta on keskimäärin 6,5 minuuttia. Analyysia varten aineisto on litteroitu kokonaan. Puheen tauot on litteraatioissa merkitty pilkun (.) avulla, virkkeiden päätyminen pisteellä (.). Ensimmäisellä harjoituskerralla aiheena on verotus, toisella taas vammaispalvelut. Sekä opiskelijoille että ammattitulkeille on kerrottu aihe noin viikkoa etukäteen.

Tulkkausharjoitukset on toteutettu kieliparissa ranska–suomi kumpaankin suuntaan, konsekutiivimenetelmällä tulkkauskopeissa tulkkauslaitteiston, kuulokkeiden ja

mikrofonin avulla. Kaikkien tulkkien A-kieli on suomi. Lähtödialogia käy kaksi opettajaa yhdessä kopissa sekä suomen että ranskan suuntaan, ja kukin tulkki tulkkaa omassa kopissaan, vastaavasti suomen ja ranskan suuntaan. Koska tulkit tulkkavat kukin yhtä aikaa, opettaja voi kuunnella vain yhtä koppia eli yhtä tulkkia kerrallaan. Tämän vuoksi se, mitä lähtödialogin osapuolet sanovat, ei aina vastaa loogisesti siihen, mitä yksittäinen tulkki on tulkannut. Näin ollen voi aineistossa esimerkiksi esiintyä tilanne, jossa puhuja kuuntelee sellaisen tulkin tulkkausta, jossa esiintyy epätarkkuus tai virhe, johon puhuja vastaavasti reagoi, vaikka muut tulkit olisivat tulkanneet oikein. Yksittäisen tulkkauksen ja lähtödialogin välillä voi siis esiintyä epäjohdonmukaisuuksia. Tulkeilla ei myöskään koppiolosuhteiden vuoksi ole näköyhteyttä puhujiin, jolloin esimerkiksi elekieli ja ilmeet eivät vaikuta viestintään. Tämä on asioimistulkkauksilanteessa poikkeuksellista.

Tulkkaukseen myös vaikuttavat useat muut tekijät, kuten lähtökieli, puhenopeus, tyyli, se, onko kyseessä erikoisalan teksti, puhujan ääntämys, ympäristön melu, tulkkauskopin lämpötila, näköyhteys puhujaan, tulkin kokemus sekä fyysinen ja henkinen terveydentila ja niin edelleen (Gile 1990: 35). Tulokset eivät siis välttämättä ole suoraan yleistettävissä, koska näitä muuttujia on liikaa. Ongelmana on myös se, että tulkit tietävät, että heitä nauhoitetaan, mikä voi osaltaan vaikuttaa tulkkaukseen. Tulkki saattaa haluta tehdä erityisen huolellista ja pikkutarkkaa työtä nauhoituksen vuoksi, mikä saattaa johtaa sanasanaiseen tulkkaukseen sen sijaan, että tulkki pyrkisi aidosti tiivistämään. Tulkki ei myöskään välttämättä tiivistä tulkkausharjoituksissa yhtä paljon kuin aidossa tulkkaustilanteessa, koska harjoituksissa ei oikeasti ole samalla tavalla kiire. Aidossa asioimistulkkauksilanteessa taas tulkki on saatettu varata esimerkiksi vain tunniksi, missä ajassa on ehdittävä käydä läpi tietyt asiat. Harjoituksissa taas tärkeintä on harjoittelu, eikä ole väliä, kuinka pitkälle itse asian käsittelyssä ehditään.

Toisaalta taas voi käydä niin, että tulkin keskittyminen herpaantuu, koska kyseessä on vain harjoitus eikä aito tilanne, joten hän keskittymisvaikeuksien vuoksi saattaa joutua tiivistämään jopa enemmän kuin tavallisesti. Voi myös käydä niin, että koska lähtödialogia käyvät eli tulkattavat kuuntelevat vain yhtä koppia kerrallaan, tulkit saattavat kiirehtiä tulkkaustaan, jotta varmasti ehtivät sanoa kaiken ennen kuin lähtödialogikopin tulkattavat alkavat jälleen puhua; tulkattavathan eivät välttämättä

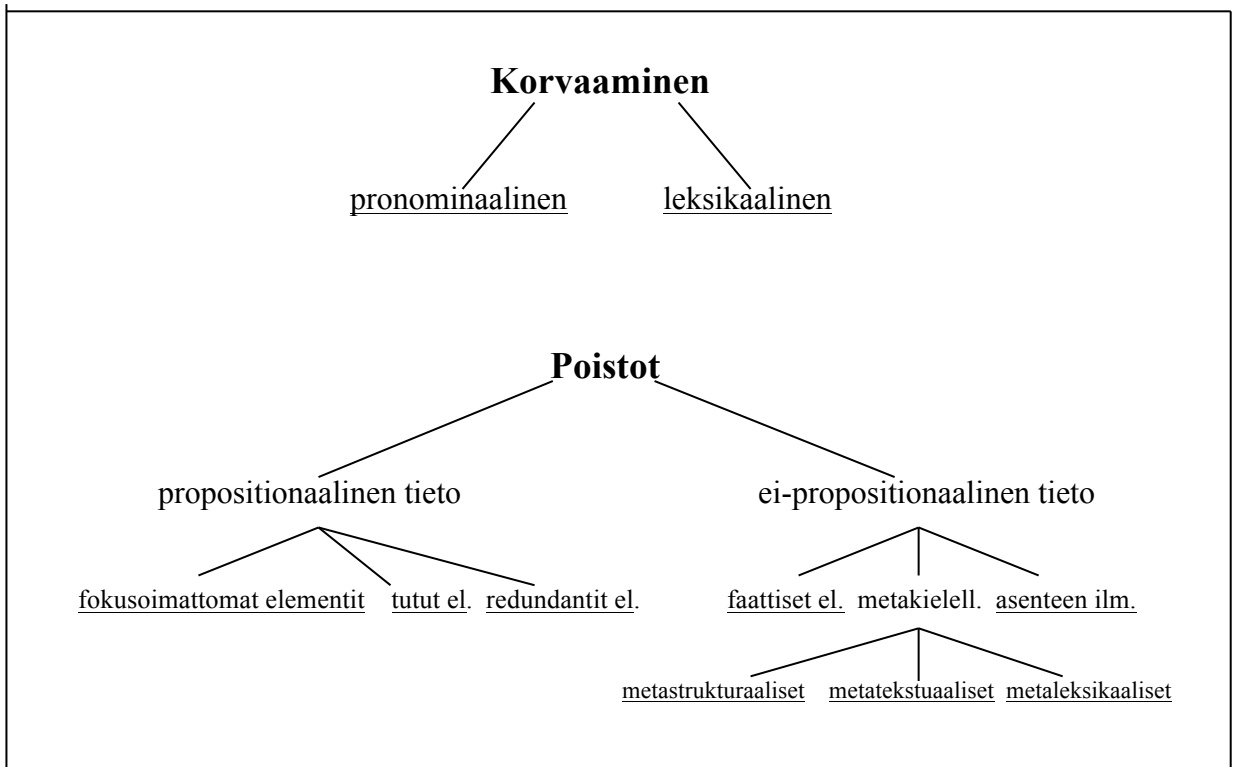
kuule, että jollakin tulkilla on vielä tulkkaus kesken. Tässä valossa näissä tulkkausharjoituksissa oikeastaan loppujen lopuksi onkin aikapainetta, ja sellaistaikin tiivistämistä voi tapahtua, jota oikeassa asioimistulkkaustilanteessa ei tapahdu.

Muiden opiskelijoiden ja opettajan läsnäolo voivat myös vaikuttaa tulkkaukseen, jolloin tulkkaustilanne on jokseenkin keinotekoinen. Samoin tulkkaukseen voi vaikuttaa se, etteivät ne, joille tulkataan, ole oikeasti riippuvaisia tulkkauksesta. (Kalina 1993: 226.) Myös osassa tätä tutkimusmateriaalia lähtödialogin puhuja(t) osaa(vat) sekä ranskaa että suomea, osassa taas toinen lähtödialogin puhuja osaa sekä suomea että ranskaa, toinen taas vain suomea. Samoin tutkijan läsnäolo ja tulkkaustilanteen nauhoittaminen vaikuttavat aineiston "luonnollisuuteen", minkä lisäksi tallenteesta jää usein pois asioita, jotka ovat läsnäolijoille selviä ja vaikuttavat heidän viestintäänsä, kuten ilmeet, eleet tai fyysinen tila esineineen (Wadensjö 1998: 95–98).

3.1.2 Damin jaottelu tiivistämisen keinoista

Analyysin perustana on Damin (1993) tutkimuksessaan käyttämä jaottelu erilaisista tiivistämisen keinoista. Damin tutkimusaineisto koostuu 12 eri tulkkeesta, joita analysoimalla Dam on jakanut aineistossa esiintyvät tiivistämisen keinot yhteensä kymmeneen eri alakategoriaan.

Alla olevassa kaaviossa (Kaavio 1) on esitetty tiivistämisen kategoriat toisiinsa nähden. Kategorioiden sisältö ja soveltamisala määritellään jäljempänä. Alleviivatut kategoriat ovat varsinaisia tiivistämisen keinoja, joita analyysissä käytetään – yläkategoriat vain auttavat havainnollistamaan, millaisesta keinosta on kyse. Kuten yllä on mainittu, kategorioita eli keinoja on 10.

Kaavio 1. Tiivistämisen keinot Damin (1993) mukaan.

Ylimpiä kategorioita on kaksi, *korvaaminen* (substitution) ja *poistot* (omissions). Korvaamisella on kaksi alakategoriaa, *pronominaalinen korvaaminen* (pronominal substitution) ja *leksikaalinen korvaaminen* (lexical substitution). Poistoilla taas on kaksi suurta alakategoriaa, *propositionaalisen tiedon poistot* (omission of propositional content) ja *ei-propositionaalisen tiedon poistot* (omission of non-propositional content). Propositionaalisen tiedon poisto jakautuu edelleen kolmeen alakategoriaan, joita ovat *fokusoimattomien elementtien poistot* (omission of non-focalized elements), *jo tuttujen elementtien poistot* (omission of known elements) ja *redundanssin poistot* (omission of redundant elements). Ei-propositionaalisen tiedon poistoilla taas on kolme suurta alakategoriaa, *faattisten elementtien poistot* (omission of elements with a phatic function), *metakielellisten elementtien poistot* (omission of metalinguistic elements) sekä *asennetta ilmaisevien elementtien poistot* (omission of expressions of attitude). Metakielellisten elementtien alakategorioita on kolme, *metastruktuuralliset elementit*, *metatekstuaaliset elementit* sekä *metaleksikaaliset elementit*.

Pronominaalisella korvaamisella tarkoitetaan tässä teeman pronominalisaatiota, eli sitä, että teema tai sen osa, joka lähtötekstissä selitetään pidemmin, korvataan

tulkkauksessa pelkällä pronomiinilla (usein *tämä, se, joka, mikä*) sen jälkeen, kun tämä teema kerran on selitetty (*suomalainen sosiaaliturvatunnus* → *se*).

Leksikaalisella korvaamisella tarkoitetaan keinoa, jolla pitkä leksikaalinen ilmaus voidaan korvata lyhyemmällä leksikaalisella ilmauksella, jolla on sama merkitys tai denotaatio (*kunta, jossa asun* → *asuinkuntani*).

Fokusoimattomien elementtien poistolla puolestaan tarkoitetaan sellaisia elementtejä, joiden poistaminen pelkästään lyhentää tulketta verrattuna lähtötekstiin, kuitenkin niin, että tekstin alkuperäinen merkitys säilyy taikka on pääteltävissä itse tekstirakenteesta (esim. *en halua aiheuttaa työnantajalle ongelmia* → *en halua työnantajalle ongelmia*).

Tuttujen elementtien poisto muistuttaa fokusoimattomien elementtien poistoa, mutta tässä elementit eivät ole kuulijalle tuttuja tekstirakenteen ansiosta, vaan ne tunnetaan joko aiemman tiedon, ns. yleistiedon, kielellisen kontekstin taikka tilannekontekstin vuoksi.

Redundanteja elementtejä voivat olla kaikenlaiset toistoa aiheuttavat elementit taikka samankaltaiset ilmaukset, jotka voidaan tulkkauksessa yhdistää yhdellä tiiviimmällä ilmauksella, joka kattaa merkitykseltään lähtötekstin keskenään samankaltaiset ilmaukset. On huomattava, että joissakin tutkimuksissa redundanssiksi kutsutaan kaikkea turhaksi katsottua tietoa, esimerkiksi tietoa, joka on selvää yhteisen kontekstin perusteella. Tässä tutkimuksessa redundanssilla tarkoitetaan kuitenkin nimenomaan semanttista toistoa.

Faattisia ilmauksia ovat kaikki sellaiset ilmaukset, jotka eivät varsinaisesti lisää tekstiin mitään vaan joiden tarkoitus on pitää puhetilannetta yllä (esim. *hyvät naiset ja herrat*; tässä aineistossa *kuulkaa*). Tarvittaessa tulkki voi pitää puhetilannetta yllä esimerkiksi prosodian keinoin.

Metakielelliset elementit ovat ilmauksia, joilla viitataan itse tekstin kieleen tai kommentoidaan tekstiä. Metastruktuuraisilla elementeillä puhuja voi viitata tekstin rakenteeseen ja jäsenellä tekstiä, ja näitä elementtejä tulkki voi jättää pois niin

kauan, kuin tulke säilyy riittävän selkeänä. Tällaisia ilmauksia ovat esimerkiksi *ensiksikin, toiseksi*. Metatekstuaalisilla ilmauksilla puhuja voi viitata tekstin sisältöön siihen mitään uutta lisäämättä (*kuten aiemmin kerroin,...*). Metaleksikaalisilla ilmauksilla puhuja voi kommentoida tekstin leksikaalisia elementtejä eli sanavalintoja tai kielellistä asua (*niin sanottu suomalainen sosiaaliturvatunnus*).

Asenteen ilmauksilla taas tarkoitetaan sellaisia ilmauksia, joilla puhuja ilmaisee omaa suhtautumistaan tekstin sisältöön (*valitettavasti*; tässä aineistossa *nämä asiat ovat tärkeitä*). Kaikista yllä mainituista tiivistämisen kategorioista haitallisinta viestin välittymisen kannalta on nimenomaan asennetta ilmaisevien elementtien poisto, eikä tulkin tulisi jättää näitä tulkkaamatta (Dam 1993: 310).

3.1.3 Tulkkauksen litteraatio analyysin kohteena

Tässä tutkimuksessa tutkimusaineistona on tulkkauksen litteraatio. Tulkkauksen litteraation analysointi on kuitenkin ongelmallista, koska tulkkaus on puhuttua viestintää, johon vaikuttavat esimerkiksi eleet, ilmeet, intonaatio ja painotukset (joista kuitenkin kahta jälkimmäistä voidaan myös jossain määrin litteroida). Esimerkiksi painotuksilla voidaan osoittaa, miten viesti pitäisi tulkita ja mikä siinä on tärkeää, kun taas intonaatiolla ilmaistaan mm. koheesiota tai puhujan suhdetta sanomaan (Tiittula 1992: 22). Tiittulan mukaan (1992: 15) litteraatio on oikeaan, puhuttuun viestintätilanteeseen verrattuna vain karkea pelkistys. Näin ollen pelkän litteraation perusteella voi näyttää siltä, että jokin viestin osa, sen painotus tai vaikkapa puhujan asenne on jäänyt tulkkaamatta. Todellisuudessa tulkki on kuitenkin saattanut sisällyttää nämä elementit tulkkeeseen prosodian, painokkaiden taukojen, puheen hidastamisen tai ilmeiden keinoin: on esimerkiksi tavallista, että määritteet, kuten *hiukan* ja *erittäin*, jäävät pois ja että ne korvataan prosodisella painolla (Kalina 2015: 74). Tässä tutkimuksessa ei luonnollisestikaan voida arvioida ilmeiden osuutta tulkkauksessa, sillä tulkkeja ei ole videoitu.

Puhuja voi myös ilmaista erilaisin sanoin ja lausein suhtautumistaan sanottavaan asiaan tai kuulijaan, esimerkiksi itsevarmuutta sanottua faktaa kohtaan tai kuulijaan kohdistuvaa ihailua. Tulkki voi jättää nämä asiat tulkkauksesta pois ja ilmaista ne prosodially (Alexieva 1983: 236). Tässä tutkimuksessa tämä näkökulma on

enimmäkseen rajattu pois ja tulke on litteroitu pääosin vain sanatasolla, ei äänenkäytön tasolla, koska äänenkäytön avulla tapahtuvaa tiivistämistä on hyvin vaikeaa analysoida, kuten Alexieva (mp.) toteaa. Analysoitava tulke saattaa siis sisältää myös sellaisia poistettuja elementtejä, jotka kuitenkin on välitetty tulkkeessa prosodisesti. Tässä aineistossa tulkeilla ei myöskään ole näköyhteyttä puhujiin eikä siten näiden ilmeisiin eikä eleisiin, joten jos tulkattava välittää informaatiota myös niillä keinoin, tulkki ei sitä näe. Tulkilla on ainoastaan mahdollisuus havaita puhujan äänensävy ja halutessaan tulkata sen mukaan.

Kun prosodia jätetään litteraatiosta pois, voi tietenkin olla haastavaa määritellä, milloin tulkin poistama informaatio on tärkeää ja tällöin tulkkauksen laatuun kielteisesti vaikuttavaa, tai onko tulkki itse asiassa edes poistanut mitään: jos tulkattava esimerkiksi ilmaisee olevansa käsiteltävään asiaan tyytymätön samoja asioita useasti toistaen ja vihaisesti puhuen, voi tulkki ilmaista saman tyytymättömyyden poimimalla puheesta tulkattavan mainitsevat epäkohdat ja tulkkamalla tyytymättömään äänensävyyn. Tällöin viesti tiivistyy mutta välittyy oikein, vaikka pelkän litteroinnin perusteella vaikuttaisikin siltä, että tulkki on tulkannut puutteellisesti. Toisaalta oikeassa asioimistulkkauksessa prosodiset, asennetta ilmaisevat elementit välittyvät tulkattavien välillä joka tapauksessa, vaikkei tulkki äänensävyjä toistaisikaan – onhan tulkattavilla keskenään useimmiten näkö- ja kuuloyhteys. Tiivistämistä analysoitaessa on tärkeää muistaa prosodian merkitys niin lähtödialogissa kuin tulkkeessakin myös siksi, että tiivistämiseen usein liitetään ajatus tulkkauksivirheestä, tulkkauksen heikosta laadusta ja siitä, ettei viesti välity täysin. Toisinaan voi siis olla, että tulkki kyllä välittää viestistä kaiken, mutta se jää pelkän litteraation perusteella huomaamatta; toisinaan taas tulkin ei välttämättä tarvitsekaan välittää jokaista äänenpainoa ja painotussanaa, jos tulkattavilla on mahdollisuus huomata nämä asiat ilman tulkkiakin.

3.2 Aineiston analyysi

Analyysi on toteutettu niin, että ensiksi koko alkudialogi ja tulkkeet on litteroitu. Alkudialogi on jaettu puheenvuoroihin tai lausumiin erottamalla ne toisistaan tyhjällä rivillä. Tyhjä rivi alkudialogissa ilmaisee siis sitä kohtaa, jossa tulkki on tulkannut. Tämän jälkeen kutakin lausumaa ja sen tulketta on verrattu keskenään ja lihavoitu

alkutekstistä ne kohdat, joita tulkki on tiivistänyt. Tämä on tehty viisi kertaa, aina alkutekstiä ja yksittäisen tulkin tulketta verraten, siis jokaisen tulkkeen kohdalla. Näin on saatu yleiskuva siitä, kuinka paljon kukin tulkki tiivistää: ammattitulkki tulkkeita tarkasteltaessa lihavoitien määrä oli selvästi suurempi. Tätä ns. raaka-analyysia ei kuitenkaan ole liitetty tähän tutkimukseen, koska se toimi ainoastaan pohjana sille, että voitiin tarkastella tiivistämisen määrien eroja eri tulkki välillä.

Koska tekstimassaa on niin paljon, aineistoa ei ole tässä voitu analysoida sanallisesti kokonaan, vaan siitä on poimittu 50 relevanttia esimerkkiä, jotka havainnollistavat käytettyjä tiivistämisstrategioita. Analyysi ei siis kata kaikkea aineistossa tapahtunutta tiivistämistä. Siitä huolimatta esimerkit antavat osviittaa niistä tendensseistä, jotka tiivistämistä tässä kontekstissa (eli asioimistulkkaus tulkkaussuunnassa ranska–suomi) ohjailevat. On siis perusteltua tehdä yksinkertainen numeerinen kaavio eri strategioiden yleisyydestä, kuten luvussa 3.3 jäljempänä tehdään.

Aineiston esimerkit on merkitty siten, että ensimmäisenä on itse puhuttu ja litteroitu lähtökielinen alkutekstin segmentti, siis osa tekstistä, joka on täytynyt tulkata. Sen perään on merkitty hakasulkeissa mahdollisimman paljon alkutekstiä noudattava suomenkielinen käänös. Kolmantena on varsinainen litteroitu, kohdekielinen tulkkaus. Tarkoituksena on, että lukijan olisi mahdollisimman vaivatonta tarkastella sitä, kuinka tulkki on tekstiä tiivistänyt. Poistetut tai korvatut elementit on merkitty kursivilla. Esimerkit 1–9 ovat tulkin A tulkkaamasta aineistosta. Tulkki A on tulkkiopiskelija.

ESIMERKKI 1:

Alkuteksti: *bonjour madame*

[hyvää päivää *rouva*]

Tulkkaus: hyvää päivää

Esimerkissä 1 nähdään, kuinka faattinen puhuttelusana *rouva* on jätetty tulkkauksessa pois. Sen funktio on kuitenkin myös ilmaista kohteliaisuutta, mikä välittyy suomenkielisessä tulkkauksessa jo sanoilla *hyvää päivää* (vrt. esim. 'moi'), mutta myös sillä, että teitittelyä käytetään koko tulkkauksen ajan (mikä ei tässä esimerkissä näy).

ESIMERKKI 2:

Alkuteksti: oui alors **bonjour** donc, je suis, je suis arrivé en Finlande en été 2015 *donc ça fait quand-même déjà quelque temps*, euh presque un an, un an et demi

[niin siis päivää, tuota, tulin, tulin Suomeen kesällä 2015 *joten siitä on jo jonkin aikaa*, melkein vuosi, puolitoista]

Tulkkaus: **hei**, tosiaan voisin aloittaa vähän kertomalla että olen asunut Suomessa tuosta kesästä 2015 asti, eli noin vuoden, puolitoista

Esimerkissä 2 on kyse propositionaalisen tiedon poistosta, tarkemmin sanottuna jo tuttujen elementtien poistosta. Se, että muutosta on jo jonkin aikaa, käy ilmi kontekstista eli siitä, että muutto on tapahtunut vuosi–puolitoista sitten ja siitä, että se tapahtui kesällä 2015. Toisaalta tätä voidaan pitää myös redundanssin poistona: *jo jonkin aikaa sitten* on epämääräisempi ilmaus, joka voidaan toistaa tarkempana *vuosi–puolitoista sitten*. Molempia ajanmääreitä ei tarvitse mainita. Samaten tulkkauksesta on poistettu epäröinnistä aiheutuva toisto ja täytesanat *niin siis tuota tulin, tulin*.

On myös huomattava, että lihavoidussa kohdassa (bonjour – hei) ei itse asiassa tulkata kohteliasta ilmausta vähemmän kohteliaalla, kun koko lausumaa tarkastellaan kontekstiin suhteutettuna. Aivan tulkkauksen alussa, eli esimerkissä 1, tervehdyksen merkitys on todellakin *hyvää päivää*, mutta tässä lausumassa tervehdykset on jo vaihdettu, ja tulkattava toistaa sanan *bonjour* ikään kuin päästäkseen kertomuksessaan vauhtiin ilman, että aloitus töksähtää. Se on tulkattu käyttämällä rakennetta *hei, tosiaan voisin aloittaa vähän kertomalla, että*. Suomeksi olisi ollut epäluontevaa jälleen toistaa *päivää* tai *hyvää päivää*. Esimerkkien 1 ja 2 välillä ei siis ole ristiriitaa.

ESIMERKKI 3:

Alkuteksti: je me suis déjà enregistré comme résident auprès de la commune où j'habite en Finlande et j'ai aussi un, un numéro de sécurité sociale finlandaise [olen jo rekisteröitynyt asukkaaksi kunnassa *jossa asun Suomessa* ja minulla on myös suomalainen sosiaaliturvatunnus]

Tulkkaus: olen jo käynyt rekisteröitymässä asukkaaksi kunnalla ja minulla on suomalainen sosiaaliturvatunnus

Esimerkissä 3 tulkki on jättänyt pois propositionaalista, yleistiedon perusteella pääteltävissä olevaa eli jo tuttua tietoa. Se, että kunta, johon asukas on käynyt rekisteröitymässä, sijaitsee Suomessa, käy ilmi koko kontekstista, myös kunta-asian jälkeen tulevasta tiedosta *ja minulla on suomalainen sosiaaliturvatunnus*. Sosiaaliturvatunnusta ei voi saada, jos kotipaikka ei ole Suomessa.

ESIMERKKI 4:

Alkuteksti: parce qu'en fait j'ai, j'ai rencontré, j'ai rencontré ma femme, mon épouse, Mira Holopainen quand j'étais en vacances à la Réunion, l'Île de la Réunion, c'est pas très loin de Madagascar et donc j'étais allé là-bas en été 2014 et c'est là-bas que j'ai rencontré Mira

[koska itse asiassa tapasin, tapasin vaimoni, puolisoni, Mira Holopaisen kun olin Réunionissa lomalla, Réunionin saarella, se ei ole kovin kaukana Madagaskarista ja siismenin sinne kesällä 2014 ja siellä tapasin Miran]

Tulkkaus: tapasin vaimoni Mira Holopaisen kesällä 2014 eräällä saarella Madagaskarin lähellä

Esimerkissä 4 redundanssia on poistettu paljon. *Puoliso* on *vaimon* yläkäsite, jonka tulkki on jättänyt tulkkaamatta, ja on tulkannut vain *vaimoni*. Myös se, että puhuja on ollut saarella nimenomaan lomalla, on jäänyt kokonaan pois. Redundanttia on myös kertoa kahdesti, että Mira on tavattu tällä saarella, ja tulkki mainitseekin sen vain kerran. *Ja siismenin sinne* on propositionaalista tietoa, joka on redundanttia ja on pääteltävissä itse viestistä. Ei tarvitse kertoa erikseen, että saarelle on menty – riittää, että kerrotaan, että saarella on oltu ja että Mira on tavattu siellä. Tässä on myös tyypillinen esimerkki leksikaalisen korvaamisen strategiasta, joka on tavallinen niin kääntämisessä kuin tulkkausessakin: ranskaksi sanotaan, ettei saari ole kovin kaukana Madagaskarista, suomeksi taas saari sijaitsee sen lähellä. Alkutekstin kieltomuodossa oleva ilmaus korvataan siis myönteisessä muodossa olevalla vastakohtalla (*ei ole kaukana* → *lähellä*), mikä on usein suomessa kätevämpi ja napakampi tapa ilmaista asia. Myös Réunionin saaren nimi on tässä jäänyt pois (tulkki ei luultavasti ole kuullut sitä), ja se on korvattu vain yleisluontoisella *eräällä saarella Madagaskarin lähellä*.

ESIMERKKI 5:

Alkuteksti: *je voulais faire manutentionnaire, bon, c'est un travail facile que je peux très bien faire sur un chantier*

[halusin työskennellä varastomiehenä, se on helppo työ jota pystyn hyvin rakennustyömaalla tekemään]

Tulkkaus: halusin olla siellä varastomiehenä, ajattelin että se olisi helppo työ

Myös esimerkissä 5 on kyse propositionaalisen tiedon poistosta, redundanssin poistosta. Ilmausten *helppo työ* ja *jota pystyn hyvin tekemään* väliin voisi melkein laittaa yhtäläisyysmerkit, tai ne voisi ilmaista sanomalla *se on helppo työ*, **toisin sanoen** *pystyn hyvin tekemään sitä*. Tällaiset toisin sanoen -tyyppiset rakenteet ovat redundanssia puhtaimmillaan. Tässä tulkki on ilmaissut asian ytimekkäämmin *ajattelin, että se olisi helppo työ*.

ESIMERKKI 6:

Alkuteksti: *je comprends pas bien, est-ce que, parce que j'étais laveur de vitres donc je vous disais c'était un employeur, un entrepreneur privé qui m'a embauché et on, j'ai pas signé de contrat ni rien et je, je m'étais dit c'est un petit peu curieux effectivement mais, est-ce que, est-ce que je risque quelque chose moi alors dans ce cas-là à cause de ça?*

[*en ymmärrä kunnolla, onko, koska olin ikkunanpesijänä* kuten sanoin, kyseessä oli yksityinen työnantaja, yrittäjä *joka minut palkkasi ja me, en allekirjoittanut sopimusta enkä mitään ja, ajattelin että on vähän kummallista todella mutta onko, onko tällaisessa tapauksessa minulle jotain riskejä?*]

Tulkkaus: kyllä, mutta kuten sanoin niin tämä työnantajani oli tällainen yksityinen yritys enkä allekirjoittanut työsopimusta tai muutakaan, mitä pidin kyllä outona mutta, liittykö tällaiseen nyt minun kannaltani jotakin riskejä?

Esimerkissä 6 on jätetty pois kontekstista ilmi käyvä propositionaalinen, tarkemmin kontekstin perusteella tuttu tieto *en ymmärrä kunnolla* – se käy implisiittisesti ilmi kontekstista siten, että koko seuraava muu lausuma itsessään osoittaa, ettei puhuja ole ymmärtänyt. Puhuja myös esittää myöhemmin kysymyksen (*liittykö tällaiseen nyt minun kannaltani jotakin riskejä*), johon koko ymmärtämättömyys viittaa (→ *en ymmärrä kunnolla, liittykö tällaiseen nyt minun kannaltani jotakin riskejä*), joten on turha tulkata erikseen johtolausetta, jolla puhuja kertoo, ettei ymmärrä.

Myös viittaus aiempaan ikkunanpesuaiheeseen on jätetty pois, koska se on käynyt ilmi aiemmin, kun puhuja kertoi, että ikkunanpesijän työ oli ainut, jossa hän oli

Suomessa työskennellyt. Tämäkin on propositionaalisen, jo kontekstista tutun tiedon poistoa.

Tässä tulkki on myös syntaktisesti korvannut kohdan *yrittäjä, joka minut palkkasi* lisäämällä sanan *työnantaja* perään omistusliitteen *-ni* (= *työnantajani*). Tämä on leksikaalista korvaamista.

ESIMERKKI 7:

Alkuteksti: non j'ai, j'ai fait aucune demande d'allocation, même pas pour le chômage, en fait je pensais que comme je faisais ce travail de laveur de vitres, j'étais pas vraiment au chômage, [...] donc j'ai aucune allocation, aucune demande faite et aucune allocation, je reçois rien

[ei en ole hakenut mitään tukia, en edes työttömyystukea, oikeastaan ajattelin että koska tein tätä ikkunanpesutyötä, en ollut varsinaisesti työtön, [...] että, siis en saa mitään tukea, en ole hakenut mitään tukea, en saa mitään]

Tulkkaus: en saa mitään tukia ja ajattelin myöskin kun tein tätä ikkunanpesutyötä etten myöskään saa mitään työttömyystukea tai muuta, että mitään en tosiaan saa.

Esimerkissä 7 puhuja painottaa sitä, ettei ole hakenut tukia eikä saa niitä, ja mainitsee sen peräti viisi kertaa (*en ole hakenut mitään tukia, en ole hakenut edes työttömyystukea, en saa mitään tukea, en ole hakenut mitään tukea, en saa mitään*). Tulkki on tiivistänyt tästä noin puolet pois, ja painotus käy kuitenkin tulkkauksesta ilmi siten, että tulkki mainitsee kahdesti, ettei saa mitään tukia (*en saa mitään tukia, mitään en tosiaan saa*). Tässä esimerkissä nähtävä saman asian moneen kertaan toteaminen on puhutulle kielelle tyypillistä, ja tulkki onkin käyttänyt tiivistämiseen propositionaalisen tiedon, tässä redundanssin, poiston strategiaa. Myös sanajärjestyksellä **mitään en tosiaan saa** on saatu viesti välittymään yhtä painokkaana: vrt. *en saa mitään*, jossa on perussanajärjestys (subjekti)-predikaatti-objekti. Kun objekti siirretään lauseen alkuun, se painottuu.

ESIMERKKI 8

Alkuteksti: oui d'accord je, je comprends, je pense que, bon je veux pas créer de problèmes pour cet employeur

[selvä, ymmärrän, luulen että, no, en halua aiheuttaa ongelmia tälle työnantajalle]

Tulkkaus: no, en halua nyt ongelmia tälle työnantajalle

Esimerkissä 8 nähdään puhutulle ranskalle hyvin tyypillisiä elementtejä, faattisia, keskustelua ylläpitäviä mutta sinänsä vailla merkitystä olevia ilmauksia ja johtolauseita *ymmärrän, selvä*, joita ranskassa esiintyy huomattavasti runsaammin kuin suomessa (jossa niitä toki myös esiintyy). Sen lisäksi, että ne ovat faattisia eli pitävät puhetilannetta yllä, niitä voidaan myös pitää metatekstuaalisina elementteinä, joiden merkityssisältö on olemassa vain suhteessa muuhun tekstiin ja jotka eivät tuo merkitykseen mitään uutta. Tulkkausta niiden poisjätto kuitenkin selkiyttää. Strategiana tässä on siis ei-propositionaalisten elementtien, tässä faattisten elementtien, poisto.

Samassa esimerkissä voidaan pienenä yksityiskohtana nähdä myös sanapari *aiheuttaa ongelmia*, jonka tulkki on korvannut vain sanalla *ongelmia* (*en halua tälle työnantajalle ongelmia*). Olennaista viestin välittymisen kannalta ei ole, kuka ongelmat aiheuttaa, vaikka se käykin kontekstista ilmi joka tapauksessa. Tällainen poistostrategia kuuluu fokusoimattomien elementtien poiston kategoriaan.

Je pense que – luulen että on ns. false start eli kesken jäänyt lauseenaloitus. Sen tulkki on jättänyt tulkkaamatta.

ESIMERKKI 9:

Alkuteksti: j'ai aussi donc un, un numéro de sécurité sociale finlandaise si vous voulez

[minulla on myös *niin sanottu* suomalainen sosiaaliturvatunnus]

Tulkkaus: minulla on suomalainen sosiaaliturvatunnus

Esimerkissä 9 tulkki on käyttänyt strategiana metakielellisen, tässä tarkemmin metaleksikaalisen elementin poistoa. Tämä tarkoittaa sitä, että puhuja kommentoi omaa sanavalintaansa, mutta tulkki ei välitä tätä tulkkeessa. Tässä esimerkissä se tarkoittaa ilmauksen *niin sanottu* poistoa.

Tulkin A tulkkeessa on sekä näissä esimerkeissä että analyysin ulkopuolelle jätetyssä aineistossa joitakin poistoja, jotka ovat tapahtuneet luultavasti vahingossa ja jotka eivät tulkkauksen uskollisuusvaatimuksen nojalla ole hyväksyttäviä (näistä esimerkeistä Réunionin saaren nimi esimerkissä 4), mutta suurimmaksi osaksi tulke on melko tarkkaa. Korvaamisstrategiaa ei ole käytetty juuri lainkaan, eli suuriin

kokonaisuuksiin ei esimerkiksi ole viitattu pronomineilla *tämä, tuo, se*. Myös leksikaalista korvaamista eli jonkin ilmauksen tulkkaamista lyhyemmällä leksikaalisella vastineella esiintyy vain vähän. Poistojen suurin kategoria tulkin A tulkkeessa on propositionaalisen tiedon poisto, sen alla fokusoimattomien elementtien, jo tuttujen elementtien ja redundanssin poisto. Faattisia ilmauksia on poistettu muutama. Metakielellisiä elementtejä lähtötekstissä ei juuri esiinny – puhujalla ei ole tapana jäsenellä tekstiään esimerkiksi ilmauksin *ensiksikin, toiseksi*, eikä hän myöskään juurikaan viittaa aiempaan puheeseensa. Aineistossa on yksi esimerkki *kuten aiemmin sanoin*, mutta sen tulkki on tulkannut. Asenteen ilmauksia tulkki A:n aineistossa ei ole.

Seuraavassa on esimerkkejä tulkin B aineistosta (esimerkit 10–15). Tulkki B on ammattitulkki.

ESIMERKKI 10:

Alkuteksti: je me suis déjà enregistré comme résident auprès de la commune où j'habite **en Finlande**

[olen jo rekisteröitynyt asukkaaksi kunnassa *jossa asun Suomessa*]

Tulkkaus: olen kuitenkin myös kirjoilla täällä, olen kirjoittautunut *asumiskuntaani*

Esimerkissä 10 on tavallinen näyte helposta leksikaalisesta korvaamisesta, jolla voidaan tiivistää viestiä ranskan ja suomen välillä. Ranskankielisessä alkutekstissä esiintyy relatiivilause *jossa asun*, joka määrittää nominia *kunta*. Nämä voidaan ilmaista suomeksi yhdyssanalla ja korvata helposti määriteosalla *asumis*-(kunta). Tällainen leksikaalinen korvaaminen on suomeksi tulkkaavalle tulkille erinomainen työkalu: se nopeuttaa viestintää, on kätevä ja selkeyttää viestiä, kun virkkeessä ei ole liian monta lausetta. Suomeksi tällainen ratkaisu on tässä kohdassa myös huomattavasti luontevampi kuin relatiivilause.

Esimerkissä nähdään myös, kuinka tulkkauksen laji vaikuttaa tiivistämisstrategian valintaan. Asioimistulkkaustilanteen ja esimerkiksi konferenssitulkkaustilanteen välillä voi olla kielirekisterieroja: *la commune où j'habite* on relatiivilauseena puhekielisempi ilmaisu kuin sen muodollisempi yhdyssanavariantti *ma commune de résidence* (suomeksi *asuinkunta*). Asioimistulkkaustilanteen kieli on yleensä

puhekielisempää kuin konferenssitulkkaustilanteen kieli. Ranskan puhekielessä tällaiset nominilausekkeet korvataan usein relatiivilauseella. Tässä siis tiivistämisstrategiaksi valikoitui leksikaalinen korvaaminen, mitä ei välttämättä olisi tapahtunut, mikäli kyseessä olisi ollut konferenssitulkkaustilanne.

Esimerkissä 10 on mukana myös pieni esimerkki pronominaalisesta korvaamisstrategiasta *Suomessa* → *täällä*. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan oikeastaan voida puhua tiivistämisestä, sillä *Suomessa* ei ole merkittävästi pidempi sana kuin *täällä*. Voi kuitenkin tulla tilanteita, joissa esimerkiksi jotakin paikkaa kuvaillaan ja määritellään pitkästi silloinkin, kun nämä paikan ominaisuudet ja tiedot ovat pääteltävissä kontekstista. Silloin voi olla hyvinkin aikaa ja tulkin kapasiteettia säästävää korvata tämä kuvailu pronominilla. On siis hyvä olla tästä strategiasta tietoinen, vaikka se tässä esimerkissä onkin melko merkityksettömästi edustettuna. Tämä esimerkki edustaa aiemmin mainittua tilanteisuuden hyödyntämistä (Viaggio 1992: 45), eli puhetilanteen perusteella tiedetään, mihin *täällä* viittaa.

ESIMERKKI 11:

Alkuteksti: est-ce que les impôts ne se définissent pas en fonction du salaire qu'on a reçu

[eivätkö verot määräydy sen palkan mukaan *joka on saatu*]

Tulkkaus: eikö vero määräykin *saadun* tulon mukaan

Esimerkissä 11 esiintyy relatiivilause (*joka on saatu*), kuten esimerkissä 10 (*jossa asun*). Esimerkissä 10 tulkki korvaa intransitiiviverbin sisältävän relatiivilauseen kiinnittämällä sen määriteosaksi yhdyssanan perusosaan (*asumiskunta*). Tässä taas relatiivilause (*joka on saatu*) on korvattu attribuuttina toimivalla partisiippirakenteella (*saatu, saadun*). Partisiippirakennetta voidaan usein käyttää korvaamaan saada-verbin kaltaisia transitiiviverbejä, ja sillä on kätevää korvata pidempiä lausekkeita. Kuten intransitiiviverbin leksikaalinen korvaaminen, myös tässä esimerkissä esiintyvä partisiippirakenteella tehtävä leksikaalinen korvaaminen selkeyttää viestintää, sillä mitä vähemmän lauseita yhdessä virkkeessä on, sitä helpompi se (usein) on ymmärtää. Joskus on myös niin, että itse lähtötekstissä on paljon tällaisia partisiippimääritteitä (*saatu, syöty, jossakin pidettävä*). Tällöin taas viesti selkiytyy, jos nämä partisiippimääritteet avataan relatiivilauseiden avulla.

ESIMERKKI 12:

Alkuteksti: bon mais ça a l'air très très compliqué tout ça
[niin *tämä kaikki* kuulostaa *hyvin* monimutkaiselta]

Tulkkaus: on se kyllä monimutkaista

Esimerkissä 12 on tyypillinen esimerkki sanakategoriasta, joka usein muuttuu tulkkauksessa, eli erilaiset ilmauksen vahvuutta tai painokkuutta ilmaisevat sanat. On tavallista, että nämä sanat (*hiukan, kovin, todella*) jäävät joko pois tai niitä lisätään kohtiin, joissa niitä ei lähtötekstissä ole (lähtötekstissä siis esimerkiksi *on valitettavaa* muuttuu tulkkauksessa muotoon *on hyvin valitettavaa*). Tässä esimerkissä tulkki on jättänyt pois sanan *hyvin*, mutta säilyttää päivittelevän sävyn sanajärjestyksellä ja sanalla *kyllä*: *on se kyllä monimutkaista* (vrt. nk. standardinmukainen, neutraali muoto *se on monimutkaista*). Tämä ratkaisu mahdollistaa myös sen, että vaikka verbi *kuulostaa* on korvattu verbillä *olla*, merkitys säilyy silti. Tässä käytetty Damin jaottelun mukainen strategia on leksikaalinen korvaaminen, koska sana korvataan erilaisella rakenteella niin, että merkitys säilyy.

Esimerkissä voidaan havaita myös pienimuotoista pronominaalista korvausta, kun *kaikki tämä* on korvattu osoituspronominilla *se*.

ESIMERKKI 13:

Alkuteksti: pour faire cette carte d'imposition, vous, vous avez besoin de quel genre d'information

[*tämän* verokortin *laatimista varten*, millaisia tietoja tarvitsette]

Tulkkaus: mitä tietoja te sitten verokorttiin tarvitsette

Esimerkissä 13 näkyy yksi tyypillinen ero ammattitulkkiin ja tulkkiopiskelijoiden tulkkeissa, eli vieraan kielen interferenssi ja tässä tapauksessa tarkemmin runsas osoituspronominin käyttö. Ranskassa on tavallista käyttää artikkelin sijaan osoituspronominia (*tämä, nämä* jne.), ja niitä eksyy usein harjaantumattoman tulkin tulkkeeseen, mikä näkyy tämänkin tutkimuksen aineiston tulkkiopiskelijoiden tulkkeissa. Esimerkki 13 havainnollistaakin sitä, kuinka ammattitulkki on tottuneempi irtautumaan lähtötekstin rakenteesta ja välttämään haitallista interferenssiä. Jos suomenkielinen tulke vilisee *tämä*-pronominia, pronominiasta tulee häiritsevää ja se vähentää tulkkeen sujuvuutta ja luontevuutta. Tässä kyse on

leksikaalisesta korvaamisesta, kun *tämä verokortti* korvataan pelkällä *verokortilla*.
Damin jaottelun mukaan strategia on fokusoimattoman elementin poisto.

Samassa esimerkissä on toinenkin näyte fokusoimattomien elementtien poistostrategiasta, kun lauseke *verokortin laatimista varten* on korvattu yksinkertaisesti sanalla *verokorttiin*. Tässä illatiivisijamuodolla voidaan ilmaista sama merkitys kuin pidemmällä ilmauksella *laatimista varten*.

ESIMERKKI 14:

Alkuteksti: *Écoutez là, je me rends compte que je me suis assez mal débrouillé*
[*kuulkaa nyt* huomaaan, että olen hoitanut asiat melko huonosti]

Tulkkaus: huomaaan etten ole toiminut kovinkaan viisaasti

Esimerkissä 14 on esiintyy faattisen ilmauksen poiston strategia: ranskaksi on luontevaa käyttää puheessa puhetilannetta ylläpitäviä, kuulijaa puhuttelevia sanoja kuten *kuulkaa*, suomessa taas niitä käytetään vähemmän. Tässäkin se on jätetty pois. Esimerkistä käy myös ilmi, kuinka sama denotaatio voidaan säilyttää käyttämällä myönteisen ilmaisun sijaan kielteistä: *olen hoitanut huonosti* → *en ole toiminut viisaasti*. Kyse ei kuitenkaan tässä ole tiivistämisestä.

ESIMERKKI 15:

Alkuteksti: *je vous remercie beaucoup pour ces informations, je crois que c'est, c'est, c'est très important de, d'être conscient de ces choses*
[paljon kiitoksia näistä tiedoista, *minusta on, on hyvin tärkeää olla tietoinen näistä asioista*]

Tulkkaus: kiitoksia kaikista näistä tiedoista

Esimerkissä 15 on kyse asenteen ilmauksen poistosta, sillä puhuja toteaa kaiken edellä puhutun tärkeyden, mutta tulkki jättää sen kokonaan pois. Toisaalta tämän voidaan katsoa olevan myös redundanttia tietoa, koska puhuja itse näistä asioista kyselee: voidaan siis olettaa, että hän siis pitää näitä asioita tärkeinä.

Seuraavassa on esimerkkejä tulkin C tulkkauksesta, alkutekstistä 1 (esimerkit 16–23). Tulkki C on tulkkiopiskelija.

ESIMERKKI 16:

Alkuteksti: je suis arrivé en Finlande en été 2015 donc *ça fait quand-même déjà quelque temps*, euh presque un an, un an et demi

[tuln Suomeen kesällä 2015 *joten siitä on jo jonkin aikaa*, melkein vuosi, puolitoista]

Tulkkaus: tuln tänne, tänne Suomeen jo kesällä 2015 eli noin vuos, melkein puolitoista vuotta sitten

Kuten esimerkin 2 tulkki, myös esimerkin 16 tulkki on jättänyt pois propositionaalisen, jo tutun tiedon *siitä on jo jonkin aikaa*, sillä kulunut aika on laskettavissa itse kontekstista.

ESIMERKKI 17:

Alkuteksti: j'étais enseignant de français à Madagascar, euh à l'école *Vinet d'Ambohimalaza, un petit village près de Tananarive*

[olin ranskanopettaja Madagaskarilla, *Ambohimalazan Vinet-koulussa, pienessä kylässä Antananarivon lähellä*]

Tulkkaus: olin siellä [Madagaskarilla], siellä töissä, minut lähetettiin ranskan opettajaksi *yhteen kouluun siellä*

Esimerkissä 17 tulkki on joko tietoisesti tai vahingossa jättänyt pois koulun ja kylän nimen. Tässä kontekstissa tieto ei ehkä ole kovin olennainen, mutta tulkkauksen uskollisuusperiaatteen valossa tällainen poisto ei ole hyväksyttävä. Se ei siis oikeastaan kuulu yhteenkään Damian mainitsemista tiivistämisen kategorioista vaan on suoraan tiedon, yksityiskohdan poisto. Tulkki korvaa tarkan sijainnin, *koulun X*, epämääräisemmällä *eräällä koululla*.

ESIMERKKI 18:

Alkuteksti: je, en fait, je vous explique, je suis, je suis Français et je viens en fait de Madagascar, *avant 2015 j'étais, j'étais enseignant de français à Madagascar, [...] et là j'ai travaillé pendant deux ans ou presque trois ans, enfin de 2013 à 2015*

[*minä, tuota*, olen ranskalainen ja tulen itse asiassa Madagaskarista, *ennen vuotta 2015 olin*, olin ranskanopettaja Madagaskarilla, [...], *ja siellä työskentelin kaksi vuotta tai melkein kolme vuotta, vuodesta 2013 vuoteen 2015*]

Tulkkaus: minähän asuin aiemmin tuolla Madagaskarilla, olin siellä, olen siis ranskalainen mutta olin siellä, siellä töissä, minut lähetettiin ranskan opettajaksi [...], ja olin siis 2013–2015 toimin opettajana

Esimerkissä 18 näkyy kokonaisuudessaan, kuinka puhuja selittää toistaen ja hiukan sekavasti tapahtumien kulun aikajanaa, ja tulkki tiivistää kertomuksen hieman selkeämmäksi. Puhuja kertoo: *ennen vuotta 2015 työskentelin opettajana, siellä työskentelin kaksi tai melkein kolme vuotta, vuodesta 2013 vuoteen 2015*. Tulkki tiivistää: *toimin siellä opettajana 2013–2015*. Tiivistämisstrategia on yhdistelmä redundanssin ja jo tutun, mainitun tiedon poistoa, sillä kuulija voi itse laskea, että vuodesta 2013 vuoteen 2015 kuluu 2–3 vuotta. Samoin kontekstista kuulija ymmärtää, että työskentely on tapahtunut aikana ennen vuotta 2015, jolloin puhuja tuli Suomeen.

ESIMERKKI 19:

Alkuteksti: à Madagascar j'étais envoyé par l'administration française, enfin une instance française, et comme j'ai été payé par la France, toutes les formalités administratives liées à l'imposition et tout ça, ben toutes ces formalités ont été organisées par cette instance qui m'a envoyé

[*Madagaskariin minut lähetti Ranskan hallinto, siis ranskalainen taho, ja koska Ranska maksoi palkkani, kaikki verotukseen ja muuhun liittyvät hallinnolliset muodollisuudet, nämä muodollisuudet hoiti tämä taho joka minut oli lähettänyt*]

Tulkkaus: [edellä: minut lähetettiin ranskan opettajaksi] se oli tällänen ranskalainen toimeksiantaja, joka sitten hoiti kaikki nämä maksuasiat ja kaikki veroihin liittyvät muut muodollisuudet

Alkutekstissä on paljon toistoa ja useita predikaatteja (*Ranska maksoi palkkani, tämä taho hoiti*, myös relatiivilause *joka minut oli lähettänyt*). Samoin asioita, joita ranskalainen taho hoiti, ovat *palkka* ja *muodollisuudet*, joihin kuuluvat *verotukseen ja muuhun liittyvät hallinnolliset muodollisuudet*. Tulkki on tiivistänyt predikaatit pitämällä tulkkauksessa hoitaa-verbin (*toimeksiantaja hoiti*) ja poistamalla *maksaa*-verbin. Samoin *lähettää*-verbi mainitaan tulkkauksessa vain kerran, kun alkutekstissä se on kahdesti. Tulkki on myös korvannut pitkän määrite- ja nominiketjun (*palkkani, kaikki verotuksen ja muuhun liittyvät hallinnolliset muodollisuudet, nämä muodollisuudet*) lyhyemmällä ja tiiviimmällä *maksuasiat ja kaikki veroihin liittyvät muut muodollisuudet*.

Myös Ranska-teema on tiivistetty. Alkutekstissä puhutaan *Ranskasta, Ranskan hallinnosta ja ranskalaisesta tahosta*. Tulkki viittaa tähän vain lyhyemmällä ja

selkeämmällä *ranskalaisella toimeksiantajalla*. Tiivistämisstrategiana näissä kaikissa on leksikaalinen korvaaminen: moneen kertaan ja monin eri sanoin kerrotut asiat esitetään toisin sanoin, lyhyemmin. Toisaalta tulkkauksesta on kuitenkin jäänyt pois se yksityiskohta, että taho on julkinen toimija (*administration*), ja tulkkauksen perusteella kyseessä voisikin olla vaikka yksityisen sektorin toimija.

ESIMERKKI 20:

Alkuteksti: quand j'étais à Madagascar

[kun olin Madagaskarilla]

Tulkkaus: siellä Madagaskarilla

Esimerkissä 20 on hyvä näyte siitä, kuinka fokusoimattomia syntaktisia elementtejä, tässä konjunktio + verbi (*kun + olin*), voidaan korvata adverbillä, tässä *siellä*. Joissain tapauksissa tämä voi olla huomattavakin tiivistämisen keino: jos predikaattilauseke on kovin pitkä mutta sen elementit käyvät ilmi kontekstista tai ne on jo mainittu, voi olla kätevää korvata koko predikaattilauseke adverbillä. Toisaalta strategia voidaan nähdä myös leksikaalisena korvaamisena, jossa pidempi leksikaalisten yksiköiden muodostama kokonaisuus korvataan yhdellä tai ainakin harvemmalla leksikaalisella yksiköllä.

ESIMERKKI 21:

Alkuteksti: parce que voyez quand j'étais à Madagascar

[koska nähkääs/nimittäin kun olin Madagaskarilla]

Tulkkaus: siellä Madagaskarilla

Esimerkissä 21 on ranskalle tavallinen kuulijaa puhutteleva ja puhetilannetta ylläpitävä eli faattinen ilmaus *voyez* (kuulkaa/nimittäin). Suomessa ne on usein luontevaa jättää pois, erityisesti tulkatessa.

ESIMERKKI 22:

Alkuteksti: j'étais laveur de vitres donc je vous disais c'était un employeur, un entrepreneur privé qui m'a embauché

[olin ikkunanpesijänä, kuten sanoin kyseessä oli yksityinen työnantaja, yrittäjä joka minut palkkasi]

Tulkkaus: juu ikkunanpesijä kyllä ehkä, se oli siis yksityinen yrittäjä

Esimerkissä 22 on useanlaista tiivistämistä. Tulkki on poistanut metakielellisen, metatekstuaalisen ilmauksen *kuten sanoin*, jossa puhuja viittaa aiempaan tekstiin eli siihen, mitä itse on aiemmin sanonut. *Työnantaja-* ja *joka minut palkkasi* -elementtien poisto taas on redundanssin karsimista, sillä nämä tiedot käyvät ilmi ympäröivästä kontekstista, siitä, mitä aiemmin on puhuttu, että myös jäljempänä samassa lausumassa esiintyvä kohta, jossa puhutaan sopimuksen allekirjoittamisesta. Toisaalta voidaan katsoa, että tässä käytetty strategia olisi myös jo tuttujen elementtien, tässä kontekstin perusteella ilmi käyvän tiedon, poisto.

ESIMERKKI 23:

Alkuteksti: je dois donner la photocopie de cette carte d'imposition à tous *ceux pour qui je travaille?*

[pitääkö minun antaa valokopio tästä verokortista kaikille *niille, joille työskentelen?*]

Tulkkaus: pitääkö kopioida tämä verokortti kaikille *työnantajille?*

Esimerkki 23 havainnollistaa hyvin tyypillistä, tässä analyysissa jo nähtyä leksikaalisen korvaamisen strategiaa, jossa relatiivilausemäritteinen substantiivi tai osoituspronomini voidaan korvata yhdellä sanalla, tässä *ne, joille työskentelen* → *työnantajat*.

Vaikka tulkki C:n tulkkauksessa on monta esimerkkiä tiivistämisestä, jää tiivistäminen usein kuitenkin sana- ja lauseketason tiivistämiseksi sen sijaan, että tiivistettäisiin suurempia linjoja. Tulke on melko sanatarkkaa, mikä on uskollisuuden kannalta tietenkin laadukkaan tulkkeen merkki. Jos kuitenkin ajatellaan myös pragmaattista puolta, ajankäytön tehokkuutta ja viestinnän selkeyttä, tulke on paikoin jopa turhan sanatarkkaa ja itse asiassa usein jopa lähtötekstiä pidempää.

Seuraavassa on joitakin esimerkkejä tulkin D tulkkauksesta (esimerkit 24–41). Tulkki D on ammattitulkki.

ESIMERKKI 24:

Alkuteksti: à cause du pied-bot, sa malformation au niveau des, des pieds
[*kampurajalan takia, jaloissa olevan epämuodostuman takia*]

Tulkkaus: tämän jalan, jalkavamman takia

Tässä esimerkissä tiivistämisstrategia on yhdistelmä redundanssin poistoa ja leksikaalista korvaamista. *Jalkavamman* voidaan tässä kontekstissa ajatella olevan lähes synonyyminen *jaloissa olevan epämuodostuman* kanssa, kun konteksti eli jalkavamman laatu on jo puhujien tiedossa. Kyse olisi tällöin leksikaalisesta korvaamisesta. Alkutekstissä on kuitenkin myös käytetty sanaa *kampurajalka* ja selitetty, mikä se on – tämä on redundanssia. Tulkkauksessa on käytetty vain yhtä, yleiskielistä muotoa. Tämä on siis redundanssin poistoa. Toki *jalkavamma* ei ole semanttisesti sama asia kuin *kampurajalka*, ja tämän ratkaisun laatu on avoin keskustelulle, mutta *kampurajalka* on mainittu tulkkauksessa aiemmin. Sen vuoksi tässä ei menetetä mitään denotaatioita, vaan on vain poistettu jo tuttuja elementtejä, tässä siis jalkavamman laatu.

ESIMERKKI 25:

Alkuteksti: j'ai un fils [...] qui va commencer l'école, mais *le problème est que il est, il souffre de nanisme diastrophique*

[minulla on poika [...] joka aloittaa pian koulun, mutta *ongelmana on että hän on, hän kärsii diastrofisesta nanismista*]

Tulkkaus: minulla on [...] poika, jonka täytyisi nyt aloittaa koulunkäyntinsä täällä, *mutta* hän kärsii tällaisestä diastrofisesta nanismista

Tässä on myös hyvä esimerkki strategiasta, jossa tulkki on poistanut fokusoimattomia elementtejä (*ongelmana on, että*). Tämä merkitys (eli se, että on ongelma) säilyy, kun lauseet yhdistetään toisiinsa rinnastuskonjunktioilla **mutta**: *pojan täytyisi aloittaa koulu, mutta hän kärsii diastrofisesta nanismista*. Voidaan ajatella myös, että merkitys ja asian ydin korostuvat riittävästi vain, jos *ongelmana on, että* -painotus säilytetään, mutta minusta asian ilmaiseminen pelkällä *mutta*-konjunktioilla riittää.

ESIMERKKI 26:

Alkuteksti: il souffre de, de nanisme et, *et si vous voulez il a la, la description qu'on en donne habituellement enfin celle qui correspond à mon fils en tout cas, c'est que il a les membres un petit peu plus courts que, que la normale*

[hän kärsii nanismista ja, *ja siis, kuvaus, joka tavallisesti annetaan tai siis kuvaus, joka ainakin poikaani kuvaa on, että* hänellä on hiukan, hiukan tavallista lyhyemmät raajat]

Tulkkaus: niin se mistä hän kärsii poikani on että hänellä on, hänen jäsenensä ovat vähän normaalia lyhyemmät, eli lyhytkasvuiset

Tässä esimerkissä tulkki on jättänyt pois tietoa tavalla, joka ei oikeastaan kuulu mihinkään tiivistämiskategoriaan. Se, että vammaa yleensä kuvaillaan jollakin tavalla tai että ainakin pojan vammaa näin yleensä kuvaillaan, ei oikeastaan kerro mitään; se on tulkkauksesta poistettu. Voitaisiin kenties ajatella kyseessä olevan pronominaalinen korvaaminen: *hänellä on nanismi ja vamma on tietynlainen* → *se, mistä poikani kärsii on...* Tässä siis *se*-sanalla viitattaisiin nanismiin sekä sen kuvaukseen. En kuitenkaan luokittelisi tätä minkään tietyn poisto- tai korvaamisstrategian alle.

Samassa esimerkissä nähdään, kuinka tulkki on poistanut redundanttia eli toistavaa tietoa. Alkutekstissä kerrotaan, että poika kärsii nanismista *eli* hänellä on tavallista lyhyemmät raajat. Tulkki on tässä jättänyt nanismi-kohdan kokonaan kääntämättä ja tyytyy tulkkamaan nanismin määritelmän. Hän kuitenkin lisää tällaisen hiukan lääketieteellisemmän termin kohtaan, jossa sitä ei alkutekstissä ole: *normaalia lyhyemmät eli lyhytkasvuiset* jäsenet.

ESIMERKKI 27:

Alkuteksti: *il a une légère déformation des pouces*

[hänellä on *lievästi* epämuodostuneet peukalot]

Tulkkaus: hänellä on esimerkiksi peukalot epämuodostuneet

Tässä esimerkissä nähdään jälleen, kuinka erilaiset intensiteettisanat jäävät tulkkauksessa usein pois.

ESIMERKKI 28:

Alkuteksti: *surtout le problème majeur, je crois, c'est, c'est la malformation qu'il a aux pieds et donc il a, il a le pied-bot donc c'est vraiment quelque chose qui nécessite en fait un, un, des services particuliers*

[varsinainen pääasiallinen ongelma, *luulen*, on, on epämuodostuma joka hänellä on jaloissa ja siis hänellä on, hänellä on kumpurajalka *joten se on todella asia joka vaatii siis, siis erityispalveluita*]

Tulkkaus: mikä on kaikkein vakavinta hänen tilassaan on että hänellä on myös kumpurajalka

Tässäkin tulkki on poistanut sekä redundanttia tietoa että jo kontekstin perusteella tuttuja elementtejä. Alkutekstissä puhuja kertoo, että pojalla on epämuodostuma jaloissa *eli* kumpurajalka, tulkki taas mainitsee vain kumpurajalan. Tämä on

redundanssin poistoa. Tulkki on myös poistanut kohdan, jossa puhuja kertoo kumpurajalan olevan asia, joka vaatii erityispalveluita. Tulkkeessa kerrotaan kyllä, että kumpurajalka on pääasiallinen ongelma, mutta se, että nimenomaan tämä asia on se, jota varten tarvitaan vammaispalveluita, on jätetty tulkkaamatta, sillä se käy ilmi kontekstista – ollaanhan tilanteessa (kuvitteellisesti) kunnan infotiskillä kysymässä vammaispalveluista. Tämä kuuluu kategoriaan *jo tuttujen elementtien poisto*.

ESIMERKKI 29:

Alkuteksti: *le problème c'est que ce document est en français*

[*ongelmana on, että asiakirja on ranskaksi*]

Tulkkaus: dokumentti on *kuitenkin* ranskankielinen

Tässä on samanlainen esimerkki kuin esimerkki 25, jossa tulkki on poistanut tällaisen *ongelmana on, että* -johtolauseen. Tiivistämisstrategia on kieliopillinen, fokusoimattomien elementtien poisto, ja tulkki on saanut puhujan kuvaileman ristiriita- tai ongelmatilanteen välittymään pelkällä *kuitenkin*-adverbillä.

ESIMERKKI 30:

Alkuteksti: *à cause du pied-bot [...] il est obligé en fait de, d'utiliser la chaise roulante, enfin je veux dire il a vraiment du mal à se déplacer de façon naturelle, enfin normale, quoi*

[kumpurajalan takia [...] hänen täytyy siis käyttää pyörätuolia, *tai siis tarkoitan hänen on todella vaikea liikkua luonnollisella tai no, normaalilla tavalla*]

Tulkkaus: jalkavamman takia hän joutuu käyttämään pyörätuolia, koska hän ei voi liikkua ilman sitä

Esimerkissä 30 on hyvä näyte leksikaalisesta korvaamisesta, jossa merkitys *hän joutuu käyttämään pyörätuolia, koska ilman sitä hänen on todella vaikea liikkua luonnollisella tai normaalilla tavalla* on korvattu suomeksi tiiviimmin *hän joutuu käyttämään pyörätuolia, koska ei voi liikkua ilman sitä*. Leksikaalista korvaamista tapahtuu tässä siis siten, että alkutekstin myönteinen muoto *hän on todella vaikea liikkua* (+ implikoitu *ilman sitä*) on korvattu kielteisellä *hän ei voi liikkua* (+ eksplikoitu *ilman sitä*). Leksikaalinen denotaatio ei pysy täysin samana, sillä alkutekstissä ei sanota, ettei pyörätuolin käyttäjä pääse liikkumaan ilman sitä lainkaan, vaan että liikkuminen ilman sitä on vaikeaa. Tulkkeessa taas jää epäselväksi, onko liikkuminen ilman pyörätuolia täysin mahdotonta vai vain

vaivalloista, kuten alkutekstissä. Kuitenkin tässä voidaan puhua nimenomaan leksikaalisesta korvaamisesta.

ESIMERKKI 31:

Alkuteksti: l'idée est qu'il intègre le, l'école franco-finlandaise de Helsinki et qu'il entre au primaire donc en classe zéro je crois ici, je suis pas exactement sûr encore de, de la classe mais, mais bon, il intégrerait l'école franco-finlandaise

[ajatuksena on, että hän aloittaa *Helsingin* ranskalais-suomalaisessa koulussa ja menee ala-asteelle eli nollaluokalle täällä, luulen, en ole täysin varma vielä, vielä luokasta *mutta, mutta niin, hän aloittaisi ranskalais-suomalaisessa koulussa*]

Tulkkaus: hänen on tarkoitus täällä Suomessa mennä ranskalaiseen kouluun, en tiedä tätä Suomen järjestelmää mutta ilmeisesti nollaluokalle, ikään kuin esikouluun

Esimerkki 31 on tyypillinen esimerkki redundanssin, eli tässä puhtaan semanttisen toiston, poistosta. Alkutekstin puhuja haluaa tehdä lausuman pääteeman mahdollisimman selväksi toistamalla sen kahdesti sekä lausuman alussa että lopussa (*ajatuksena on, että hän aloittaa koulun – hän aloittaisi koulun*), mutta tulkkeessa mainitaan se vain kerran, tulkkeen alussa (*hänen on tarkoitus mennä kouluun*).

Esimerkissä näkyy myös, kuinka tulkki on tiivistänyt koulun nimen *Helsingin ranskalais-suomalainen koulu* yleisnimeksi *ranskalaiseen kouluun*. Tässä menetetään jonkin verran tietoa, sillä *Helsingin ranskalais-suomalainen koulu* on tietty, nimeltä mainittu koulu, kun taas *ranskalainen koulu* voi olla mikä tahansa ranskankielinen koulu.

ESIMERKKI 32:

Alkuteksti: on aimerait bien passer au, au fauteuil roulant mais justement pour ça il faut, j'ai besoin de, d'information pour savoir comment en obtenir un, et et où ça peut se faire etcetera

[haluaisimme siirtyä pyörätuoliin *mutta juurikin tätä varten täytyy, tarvitsen tietoa tietääkseni kuinka sellaisen saa, ja ja missä sellaisen saa ja niin edelleen*]

Tulkkaus: vähitellen pitäisi saada pyörätuoli

Esimerkissä 32 nähdään jälleen hyvä esimerkki jo tuttujen elementtien poistosta, tässä tapauksessa elementit ovat tuttuja nimenomaan kontekstin perusteella. Jo

tulkkaustilanne on sellainen, että puhuja on tullut maahanmuuttajille suunnatulle infotiskille hakemaan lisätietoa vammaispalveluista, mikä käy ilmi aiemmasta tulkkauksesta. Siksi alkutekstissä mainittuja kysymyksiä *mistä ja kuinka pyörätuolin saa* ei välttämättä tarvitse erikseen tulkata.

Tässä tulkki myös lausuu segmentin *vähitellen pitäisi saada pyörätuoli* melko hitaasti ja painokkaasti, laskevalla ja ikään kuin odottavalla intonaatiolla, jolloin prosodian avulla käy ilmi, että puhuja toivoo nimenomaan kuulijalta eli infotiskin virkailijalta apua tässä asiassa. Alkutekstin kysymykset siis tavallaan sisältyvät tulkkeeseen prosodian avulla.

ESIMERKKI 33:

Alkuteksti: les poussettes suédoises à la v--, Emmaljunga, donc une très bonne poussette *solide* qui marchait bien

[ruotsalaiset lastenrattaat, Emmaljungat, *joten erittäin hyvät, tukevat rattaat* jotka toimivat hyvin]

Tulkkaus: hänellä on ruotsalainen Emmajungan [sic] lastenrattaat ollut käytössä, ne ovat toimineet hyvin

Esimerkissä 33 nähdään redundanssin poistoa. Alkutekstissä rattaiden hyvä toimivuus eli syy, miksi ne ovat hyvät, tarkentuu määreillä *hyvät* ja *tukevat*, kun taas tulkkeessa asia ilmaistaan yksinkertaisemmin ja epätarkemmin pelkällä hyvällä toimivuudella.

ESIMERKKI 34:

Alkuteksti: il va falloir que je le fasse traduire sans doute ici pour les, pour les services sociaux *finlandais*

[minun täytyy varmasti käännättää se täällä *Suomen* sosiaalipalveluita varten]

Tulkkaus: minun täytyisi nyt ensin käännättää se sosiaaliviranomaisia varten

Esimerkin 34 strategiana on jo kontekstin perusteella tuttujen elementtien poisto, tässä määritteen *Suomen*. Tässä on täysin selvää, että koska ollaan Suomessa puhumassa Suomen ja Helsingin vammaispalveluista, asiakirja tulee käännättää nimenomaan Suomen sosiaaliviranomaisia varten. Siksi määritettä *Suomen* ei tarvitse erikseen tulkata.

ESIMERKKI 35:

Alkuteksti: on est, on est allé chez le médecin une fois, parce que Mathieu souffrait de, de raideur particulièrement dure au niveau des, des articulations, et, et donc pour ça on était allé voir le médecin [...] mais je suis allé voir le médecin une fois oui pour, pour une raideur particulière de, dans les articulations pour Mathieu]

[menimme lääkäriin yhden kerran, koska Mathieu kärsi erityisen vaikeasta jäykkyydessä nivelissä, ja, ja siis en vuoksi menimme tapaamaan lääkäriä [...] mutta menin lääkäriin yhden kerran siis, erityisen nivelten jäykkyyden vuoksi, Mathieulla]

Tulkkaus: olemme käyneet lääkärissä yhden kerran Mathieun kanssa täällä Suomessa ja se johtui siitä että hänen nivelensä olivat erityisen jäykät silloin

Esimerkissä 35 on jälleen redundanssin poistoa. Puhuja toistaa kolmesti *menimme lääkäriin* ja sen, että syynä oli Mathieun nivelten jäykkyys. Tässä puhuja haluaa toiston avulla painottaa tärkeitä asioita eli sitä, että lääkäriin on menty kerran sekä lääkäriin menon syytä. Tulkkeessa asian tärkeys on ilmaistu laskevalla intonaatiolla ja rauhallisella tempolla: *olemme käyneet lääkärissä yhden kerran* on tulkattu niin, että lihavoitu osuus äännetään laskevalla intonaatiolla ja rauhallisesti. Tulkkeessa myös painotetaan syytä pitkällä johtolauseella *ja se johtui siitä, että* sen sijaan, että asia ilmaistaisiin vain ohimennen esimerkiksi alistuskonjunktiolla *koska*. Näin saadaan pakattua tiiviimpään muotoon tärkeät asiat *lääkärissä on käyty kerran erityisen nivelten jäykkyyden vuoksi*.

ESIMERKKI 36:

Alkuteksti: s'il faut réserver un rendez-vous, est-ce que vous pourriez le faire pour moi ou, parce que *bon c'est un peu compliqué là je*, je sais pas trop où m'adresser pour avoir un interprète *et de faire ces, ces démarches*

[jos täytyy varata aika, voisitteko te tehdä sen minun puolestani tai, koska *no tämä on hiukan vaikeaa en*, en tiedä oikein mihin ottaa yhteyttä saadakseni tulkin *ja ryhtyäkseni näihin toimenpiteisiin*]

Tulkkaus: voisitteko te ehkä varata minulle tämän ajan koska *nämä menettelyt ovat vähän vieraita* enkä tiedä mistä saan itselleni tulkin

Esimerkki 36 on näyte leksikaalisesta korvaamisesta, jossa pidempi ilmaus ja tässä myös useampi eri asiasisältö on korvattu leksikaalisesti lyhyemmällä ilmauksella niin, että tulke kattaa kaiken alkutekstissä sanotun ja denotaatio pysyy samana. Pidempi ilmaus on *tämä on hiukan vaikeaa*, [en tiedä mihin ottaa yhteyttä] *ryhtyäkseni näihin toimenpiteisiin*. Toimenpiteillä tarkoitetaan siis ajanvarausta ja

tulkin saantia. Tulkki viittaa ajanvaraukseen ja koko asiaan pronomiinilla *nämä* [menettelyt] ja korvaa ilmaukset *tämä on vaikeaa* ja *nämä toimenpiteet* yleisluontoisella *nämä menettelyt ovat vähän vieraita*, jolloin alkutekstin merkitys säilyy.

ESIMERKKI 37:

Alkuteksti: j'ai pas encore de numéro de, de sécurité sociale pour Mathieu, je, je dois aller au bureau demain, euh en fait pour, justement pour, pour obtenir ce numéro finlandais de sécurité sociale

[minulla ei ole vielä sosiaaliturvatunnusta Mathieulle, minä, minun täytyy mennä virastoon huomenna, *siis, juuri suomalaisen sosiaaliturvatunnuksen saadakseni*]

Tulkkaus: hänellä ei ole vielä suomalaista sotu-tunnusta, minä menen tänne toimistoon huomenna hakemaan sitä

Esimerkissä 37 käytetään pronominaalisen korvaamisen strategiaa, jossa pidempi lähtötekstin ilmaus, tässä *suomalainen sosiaaliturvatunnus*, on ensimmäisen maininnan jälkeen korvattu osoituspronomiinilla *se* [sitä]. Tässä on kuitenkin syytä huomata, että ranskankielisessä alkutekstissä kummankin *numéro de sécurité sociale* -ilmauksen välissä on paljon muuta sisältöä, joten ranskaksi on luontevaa toistaa *numéro de sécurité sociale*; se voitaisiin kyllä korvata artikkelilla *le* [I'] niin, että lopputuloksena olisi *j'ai pas encore de numéro de sécurité sociale pour Mathieu, je dois aller au bureau demain justement pour l'obtenir*, mutta myös toisto käy. Toiston avulla kuulija ymmärtää helposti, mistä puhuttiin, vaikka välissä on muuta asiaa. Suomeksi toisto olisi kuitenkin hyvin epäluontevaa: *hänellä ei ole vielä suomalaista sotu-tunnusta, minä menen tänne toimistoon hakemaan tätä suomalaista sosiaaliturvatunnusta, ja se-pronomiinilla korvaaminen tapahtuu tulkkeessa varmastikin automaattisesti. Kyse ei siis tässä välttämättä ole tietoisesta pronominaalisen korvaamisen strategiasta vaan kielikorvan ja luontevuuden mukaan toimimisesta.*

ESIMERKKI 38:

Alkuteksti: d'accord mais alors comment ça se passe, ces, les chèques taxi dont vous parlez enfin le, le, les billets de déplacement, c'est, c'est encore une fois, c'est vous qui les, qui, vous, vous m'en faites, vous m'en donnez, ou je, je les obtiens comment ces, ces billets de déplacement?

[selvä mutta entä kuinka nämä, nämä taksisetelit joista puhutte toimivat, siis, liikkumissetelit, se, onko sekin, oletteko te se joka, joka teette, annatte ne minulle vai, kuinka, kuinka saan näitä taksiseteleitä?]

Tulkkaus: niin kuinka minä saan nämä taksisetelit, tekö hommaatte minulle ne?

Esimerkissä 38 on nähtävissä useampi eri tiivistämisstrategia. Ensinnäkin tulkki on poistanut paljon redundanssia, toistuvia elementtejä, kuten *kuinka nämä taksisetelit toimivat*. Puhuja tarkoittaa tällä kysyä vain sitä, mistä niitä saa, ja ilmaiseekin kysymyksensä myös kysymällä *tekö ne minulle annatte, vai kuinka saan ne?* On siis turha kysyä erikseen tulkkeessa, kuinka ne toimivat.

Tulkki on myös korvannut leksikaalisesti puhujan ilmaisemaa epävarmuutta. Tulkattava ei ole tässä varma taksisetelin oikeasta termistä ja käyttää siksi kahta termiä, *chèque taxi* ja *billet de déplacement*. Tämä voi johtua siitä, että hän on tulkkaustilanteessa kuullut eri tulkkien käyttävän eri termejä tulkkeissaan. Tulkattava ilmaisee epävarmuutensa termistä myös sanomalla *les chèques de taxi dont vous parlez* (nämä taksisetelit, joista puhutte). Tässä *dont vous parlez* -ilmaus ei kuitenkaan tarkoita kirjaimellisesti *joista puhutte, jotka mainitsitte* vaan ilmaisee puhujan epävarmuutta suhteessa virkailijan käyttämään termiin, merkityksessä "niin kutsutut taksisetelit". Tämän voi myös päätellä siitä, että ranskalainen tulkattava käyttää kahta termiä, siis *chèque taxi* ja *billet de déplacement*, kun suomalainen virkailija alkutekstissä käyttää vain termiä *taksiseteli*. Tulkki on säilyttänyt tämän epävarmuuden tulkkeessa tulkkaamalla **nämä taksisetelit**: osoituspronominilla voidaan nimittäin esimerkiksi kommentoida sanavalintoja. Tässä esimerkissä se toimii juuri niin, ja *nämä taksisetelit* implikoi, että termi on juuri kuultu ja otettu käyttöön toiselta puhujalta.

ESIMERKKI 39:

Alkuteksti: d'accord, très bien, alors, je voulais encore juste vous demander, est-ce que, au bureau d'aide sociale, est-ce que j'aurai un interprète

[selvä, hyvä, no, halusin vielä vain kysyä teiltä, onko, sosiaalivirastossa, onko minulla tulkki]

Tulkkaus: niin, kiitos, miten on sitten sosiaalitoimistossa, onko siellä tulkki käytettävissä

Esimerkissä 39 on käytössä leksikaalisen korvaamisen strategia. Ranskankielisessä alkutekstissä käytetään johtolauseita *halusin vielä kysyä teiltä*, kun taas suomeksi sama merkitys on korvattu ilmauksella *miten on sitten*, merkityksessä "entäpä, entäs". Tähän aivan erilaiseen leksikaaliseen ilmaukseen *miten on sitten* sisältyy kuitenkin täysin sama merkitys kuin pidempään *halusin vielä kysyä teiltä*.

ESIMERKKI 40:

Alkuteksti: *et puis pareil à Kontula quand j'irai chercher les équipements, enfin le, le fauteuil roulant, est-ce que, est-ce que j'aurai un interprète avec moi*
[ja samoin Kontulassa *kun menen hakemaan sieltä välineitä, tai siis pyörätuolia, onko, onko minulla mukana tulkki*]

Tulkkaus: ja myös täällä Kontulassa, pitääkö minulla olla tulkki mukana

Esimerkissä 40 käytetty strategia on jo tutun tiedon poisto. Tulkkaustilanteessa on käynyt selvästi ilmi jo aiemmin, että Kontulaan mennään juuri hakemaan pyörätuolia – sitä ei siis tarvitse erikseen tulkata, vaan se voidaan poistaa. Toisaalta jos tarkastellaan koko tulkkausta eikä vain tätä yhtä tulkkausvuoroa, voidaan nähdä strategia myös redundanssin poistona.

ESIMERKKI 41:

Alkuteksti: *oui alors donc voilà mon numéro de téléphone, 040-6672938, je vous le note ici*

[niin siis niin tässä *puhelinnumeroni, 040-6672938*, kirjoitan sen teille tähän]

Tulkkaus: niin, minä annan tässä teille numeroni, kirjoitan sen tähän lapulle

Esimerkissä 41 on lyhennetty sana *puhelinnumero* muotoon *numero*, joten kyse on leksikaalisesta korvaamisesta. *Puhelinnumerolla* ja *numerolla* ei aina ole sama denotaatio, mutta useissa tapauksissa kontekstin vuoksi on, niin myös tässä.

Tämä esimerkki havainnollistaa myös kiinnostavasti aiemmin mainittua tulkkauksen tilanteisuutta (Viaggio 1992: 45), kuinka tulkkaustilanne ja -olosuhteet vaikuttavat usein vahvasti tulkkaukseen ja tulkkausstrategioihin. Koska tässä on kyseessä monen eri tulkin tulkkausharjoitus, tulkattavat ja tulkki ovat toisistaan erillään tulkkauskopeissa. Tässä tulkki kuitenkin tulkkaa ikään kuin oltaisiin kaikki samassa tilassa. Tällöin puhelinnumeroa ei tarvitse tulkata vaan riittää, että mainitaan numeron löytyvän "tältä lapulta", jonka kaikki paikallaolijat oikeassa tulkkaustilanteessa pystyisivät näkemään ja joka sitten vaihtaisi omistajaa. Jos taas

kyse olisi oikeasti etätulkkauksesta esimerkiksi puhelimen välityksellä, numero täytyisi epäilemättä tulkata.

Seuraavat esimerkit 42–50 ovat peräisin tulkin C:n tulkkauksesta, alkutekstistä 2. Tulkki C on tulkkiopiskelija.

ESIMERKKI 42:

Alkuteksti: je ne sais pas exactement *comment ça se passe*, à qui m'adresser
[en tiedä tarkalleen *kuinka näissä toimitaan*, keneen ottaa yhteyttä]

Tulkkaus: en tiedä *mistä pitäisi kysellä*

Esimerkissä 42 on kyse redundanssin poistosta. *Kuinka näissä [asioissa] toimitaan* ja *keneen ottaa yhteyttä* ovat tässä kontekstissa hyvin lähellä toisiaan, ja *kuinka näissä toimitaan* voidaan katsoa myös tässä tarkoittavan pelkästään sitä, keneen ottaa yhteyttä, ei välttämättä koko prosessia. Toisaalta se, että halutaan tietää vammaispalveluiden saatavuusprosessista ylipäänsä, käy ilmi eksplisiittisesti jo aiemmasta kontekstista – kerrohan tulkattava tulleeensa infotiskille juuri kyselemään vammaispalveluista.

ESIMERKKI 43:

Alkuteksti: il a les membres *un petit peu plus courts* que, que la normale
[hänellä on *hiukan* tavallista lyhyemmät raajat]

Tulkkaus: hänen raajansa ovat lyhy-, lyhyempiä kun normaalisti

Esimerkissä 43 tulkki on jälleen jättänyt pois intensiteettisanan *hiukan*, aivan kuten tulkki D esimerkissä 27 [*hänellä on esimerkiksi peukalot lievästi epämuodostuneet*].

ESIMERKKI 44:

Alkuteksti: le seul papier que j'ai c'est, c'est sa carte d'invalidité *belge*
[ainut paperi joka minulla on, on hänen *belgialainen* invalidikorttinsa]

Tulkkaus: ainut kortti mikä minulla nyt on tai todiste ni on *tämä* invalidikortti

Esimerkissä 44 on kyseessä jo tuttujen elementtien poisto. Aiemman kontekstin perusteella on selvää, että tässä puhutaan aiemmin Belgiassa saadusta invalidikortista. Tulkki tekee tässä anaforisen viittauksen osoituspronominilla *tämä*, ikään kuin merkityksessä "tämä invalidikortti, josta aiemmin puhuttiin".

ESIMERKKI 45:

Alkuteksti: non, je ne vois pas trop Kallio, je, non je vois pas où c'est
[ei, en oikein tunne Kalliota, minä, ei en tiedä missä se on]

Tulkkaus: no en minä kyllä oikein tiedä missä se Kallio on

Esimerkki 45 on tavallinen esimerkki redundanssin poistosta. Merkitykseen *en tiedä, missä Kallio on* sisältyy myös merkitys *en tunne Kalliota*. Tulkki on tässä poistanut näistä ajatussisällöistä toisen ja jättänyt tulkkeeseen vain tiiviimmän *en oikein tiedä missä se Kallio on*.

ESIMERKKI 46:

Alkuteksti: dites-moi encore quelle est l'adresse du centre pour la, pour l'équipement, l'équipement d'aide

[kertokaa minulle vielä mikä on sen, sen apuvälinevaraston osoite]

Tulkkaus: mikäs sitten tämä oli tämä apuvälinevaraston osoite

Esimerkissä 46 on kyseessä leksikaalinen korvaaminen. Vaikka *kertokaa minulle vielä* -ilmauksella ei ole täysin sama denotaatio kuin rakenteella *mikäs oli...*, on niillä tässä kuitenkin sama merkitys. Suomeksi rakenteella *mikäs oli(kaan)* voidaan ilmaista kysymystä, pyyntöä kertoa. Merkitys on siis semanttisesti ja pragmaattisesti sama. Siksi voidaan sanoa, että kyseessä on leksikaalinen korvaaminen. Tämä on samantyyppinen leksikaalisen korvaamisen esimerkki kuin esimerkki 39, jossa alkuteksti on *halusin vielä kysyä teiltä* ja jonka tulkki on tulkannut muodossa *miten on sitten...*

ESIMERKKI 47:

Alkuteksti: d'accord, très bien, alors, je voudrais encore juste vous demander, est-ce que, au bureau d'aide sociale, est-ce que j'aurai un interprète

[selvä, hyvä, no, halusin vielä vain kysyä teiltä, onko, sosiaalivirastossa, onko minulla tulkki]

Tulkkaus: joo, entäs onko minulla sitten tulkki käytössä siel sosiaalitoimistossa

Myös esimerkissä 47 on kyse leksikaalisesta korvaamisesta, kun johtolause *halusin vielä kysyä teiltä* on korvattu yksinkertaisesti sanalla *entäs*, jolla on tässä sama merkitys.

ESIMERKKI 48:

Alkuteksti: *et oui alors encore j'avais quand-même une question qui est importante, c'est, c'est par rapport à l'école, Mathieu va commencer à l'école franco-finlandaise*

[*ja niin siis minulla oli kuitenkin vielä yksi kysymys joka on tärkeä, se, se liittyy kouluun, Mathieu aloittaa ranskalais-suomalaisen koulun*]

Tulkkaus: *ja sitten minä mietin tuota että mitenkäs kun tämä ranskalais-suomalainen koulu [...]*

Esimerkissä 48 käytetty tiivistämisstrategia on yhdistelmä leksikaalista korvaamista ja jo kontekstin perusteella tuttujen elementtien poistamista. Esimerkissä 48 pitkä johtolause *minulla oli kuitenkin vielä yksi kysymys joka on tärkeä* on korvattu vain hiukan tiiviimmällä johtolauseella *ja sitten minä mietin tuota että mitenkäs kun*, jonka fokuoitu ydin voisi olla esimerkiksi *muotoa ja sitten minä mietin että kun*, tiiviimmillään *kysyisin vielä*. Tämän vuoksi tässä voidaan ehkä puhua leksikaalisesti korvaamisesta, eli pidempi leksikaalinen kokonaisuus on korvattu lyhyemmällä. Tässä kuitenkin tulkkeeseen on jäänyt turhia empimistä ilmaisevia täytesanoja, minkä vuoksi tulke ei ole merkittävästi lyhyempi.

Samassa esimerkissä nähdään myös lisäys *se [kysymys] liittyy kouluun*, mitä olisi tässä täysin turhaa tulkata, koska kouluun liittyvä kysymys seuraa heti perässä. Siksi voidaan sanoa, että kyseessä ovat jo tutut, kontekstin perusteella tutut elementit, jotka tulkkauksessa on turhina poistettu.

ESIMERKKI 49:

Alkuteksti: *mais c'est pas une école spécialisée pour les enfants qui, qui souffrent de, de handicaps divers mais donc il est quand-même tellement handicapé qu'il va bien falloir trouver un moyen de l'assister à l'école pendant, pour ses études donc je, je, est-ce qu'il y a un système de services d'assistanat enfin est-ce qu'il y a des assistants à l'école*

[*mutta se ei ole erilaisista vammoista kärsiviin lapsiin erikoistunut koulu mutta siis hän on kuitenkin niin vammainen että on löydettävä keino avustaa häntä koulussa, opinnoissaan joten minä, minä, onko olemassa avustuspalvelujärjestelmä tai onko koulussa avustajia*]

Tulkkaus: *koulu ei kuitenkaan ole tarkoitettu niinkun vammaisille, tai siellä ei ole erikseen vammaisia auttavia palveluita niin, niin onko jostain sitten voisiko saada tällaisen kouluavustajan, et saako sieltä koulusta, onko siellä yleensä*

Esimerkissä 49 on tiivistetty ajatus *hän on niin vammainen, että hän tarvitsee apua koulussa* pyynnön muotoon *voisiko saada tällaisen kouluavustajan*. Tässä on kyse redundanssin poistosta, sillä alkutekstissä kerrotaan, että Mathieu on vammainen, tarvitsee apua koulussa ja onko tällaista kouluavustajajärjestelmää olemassa. Tulkkeessa tämä on tiivistetty yksinkertaisempaan muotoon *voisiko avustajan saada ja onko niitä [avustajia] koulussa*. Se, että on löydettävä jokin auttamisen muoto, käy siis tulkkeesta implisiittisesti ilmi. Toisaalta tässä on myös melko lailla tulkin lisäämää turhaa toistoa.

ESIMERKKI 50:

Alkuteksti: je crois que pour l'instant j'ai toutes les informations qui, les informations qu'il me faut

[*luulen että tässä vaiheessa minulla on kaikki tiedot joita, tiedot joita tarvitsen*]

Tulkkaus: juu, eiköhän kaikki nyt näytä ainakin olevan tällä hetkellä selvää

Esimerkissä 50 nähdään leksikaalisen korvaamisen strategia, jossa pidempi rakenne *minulla on kaikki tiedot, joita tarvitsen* on korvattu lyhyemmällä, saman merkityksen sisältävällä rakenteella *kaikki on selvää*.

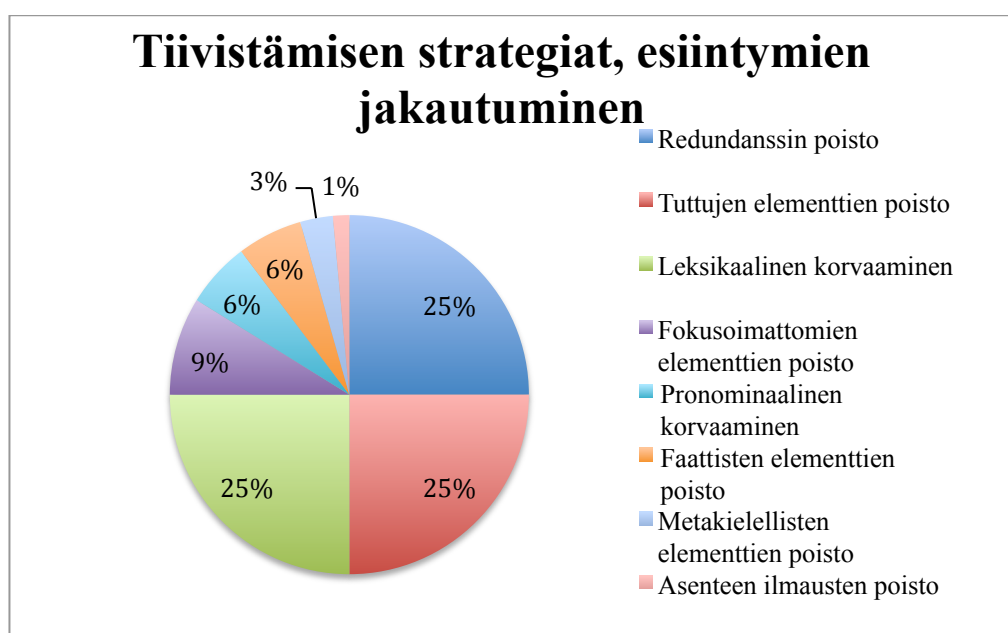
Samassa esimerkissä on myös korvattu varmuuden astetta ilmaiseva johtolause *luulen, että* rakenteella *eiköhän [kaikki ole]*. Tulke ei kuitenkaan tästä merkittävästi lyhene.

3.3 Yleisimmät tiivistämisen strategiat aineistossa

Alla olevassa luokittelussa on asetettu yleisyysjärjestykseen analyysiosiossa esiintyneet tiivistämisstrategiat sen mukaan, montako esiintymää kustakin strategiasta analysoidussa aineistossa esiintyy. Luettelossa ei siten ole mukana koko litteroitu ja ei-sanallisesti analysoitu aineisto vaan pelkästään sanallisesti analysoidut esimerkit ja esiintymät. Eri tiivistämisstrategioiden yleisyysjakauma (ks. Kaavio 2) on kuitenkin suunnilleen linjassa koko aineiston kanssa, eli vaikka luokittelu ei sisällä koko aineistoa, yleisimmät strategiat ovat jotakuinkin samat koko aineistossa. Joidenkin esimerkkien voidaan katsoa kuuluvan myös kahteen eri tiivistämisen kategoriaan; tällaiset esimerkit on jaettu kahtia ja luokiteltu kahteen eri tiivistämisstrategian kategoriaan.

Tulkkien käyttämät strategiat yleisyysjärjestyksessä esiintymien lukumäärän mukaan:

1. Redundanssin poisto (17), jo tuttujen elementtien poisto (17), leksikaalinen korvaaminen (17)
2. Fokusoimattomien elementtien poisto (6)
3. Pronominaalinen korvaaminen (4), faattisten elementtien poisto (4)
4. Metakielellisten elementtien poisto (2)
5. Asenteen ilmausten poisto (1)

Kaavio 2.

Analyysiosion esimerkkeihin ei ole poimittu tulkkeiden jokaista tiivistettyä elementtiä tilanpuutesyistä. Litteroidut tulkkeet on kuitenkin liiteosiossa analysoitu ei-sanallisesti siten, että alkutekstistä on lihavoitu tulkkeesta poistetut tai korvatut elementit.

Tässä aineistossa yleisimmin käytetyt tiivistämisen strategiat ovat redundanssin poisto, jo tuttujen elementtien poisto ja leksikaalinen korvaaminen. Ei-propositionaalisen tiedon poistoa ei esiinny paljonkaan, sillä koko analysoidussa aineistossa esiintymiä on vain seitsemän. Niitä ovat faattisten elementtien poisto, metakielellisten elementtien poisto ja asenteen ilmausten poisto. Muutaman kerran

on poistettu metatekstuaalisia elementtejä, kuten anaforia, ja yksi metaleksikaalinen elementti eli puhujan oman sanavalinnan kommentointi. Aineistossa ei esiinny kovin paljon faattisia ilmauksia, ja ne on yleensä jätetty tulkkaamatta. Asenteen ilmauksia on jätetty tulkkaamatta yksi. Leksikaalista korvaamista taas esiintyy yhtä runsaasti kuin redundanssin poistoa, kun taas pronominaalista korvaamista esiintyy neljästi. Kesken jääneet lauseenaloitukset on jätetty tulkkaamatta kautta linjan, mutta ne eivät tässä tutkimuksessa muodosta omaa tiivistämisen kategoriaa vaan ne on sisällytetty redundanssin poiston alle ilman eri mainintaa.

Se, mitä tiivistämisen strategioita aineistossa on käytetty, näyttäisi olevan ainakin osittain sidoksissa siihen, että kyseessä on konsekutiivimenetelmällä tapahtuva asioimistulkkaus eikä esimerkiksi konferenssitulkkaus. Tämä ilmenee esimerkiksi siten, että alkutekstissä ei esiinny juurikaan puhetta jäseneteleviä metakielellisiä ilmauksia kuten *ensinnäkin*, *toiseksi*, jolloin niitä ei luonnollisesti voi jättää tulkkaamattakaan, eli tämä tiivistämisen kategoria jää tässä aineistossa hyvin pieneksi. Tämä puolestaan johtunee siitä, että asioimistulkkaus koostuu tyypillisesti lyhyehköistä puheenvuoroista, joita ei ehkä tarvitse jäsenellä.

Samoin Damin konferenssitulkkaukseen käsittelevässä tutkimuksessa (1993), jossa tulkattava aineisto koostuu lukupuheesta, pronominalisaatio eli asiakokonaisuuden korvaaminen pronomiinilla on melko yleinen strategia. Tässä aineistossa pronominaalisen korvaamisen osuus jää huomattavan pieneksi. Se on melko yllättävää, ja syitä sille voi vain arvailla. Toisaalta voidaan ajatella niin, että asioimistulkkauksilanteessa puhe on spontaania, kun taas etukäteen kirjoitetun puheen rakenne on merkittävästi erilainen: valmistellussa puheessa voidaan retorisenä keinona käyttää esimerkiksi toistoa, ja tietty teema voi toistua läpi puheen. Tällöin voi olla tyypillistä, että tulkki alkaa korvata sitä esimerkiksi pronomiinilla *se*. Toisaalta taas spontaanissakin puheessa esiintyy paljon toistoa (le Féal 1982), minkä vuoksi voisi kuvitella, että siinäkin pronominalisaatiota tapahtuu paljon.

Se, että redundanssin poisto on aineistossa yleisimpiä strategioita, oli odotettavissa. Kuten aiemmin on kerrottu, redundanssi on puhutulle tekstille hyvin tyypillistä, varsinkin, jos kyseessä ei ole lukupuhe vaan vapaa suullinen ilmaisu. Siksi on myös luontevaa, että redundanssia on tulkkeissa poistettu paljon.

Leksikaalinen korvaaminen on analysoiduissa esimerkeissä yhtä yleistä kuin redundanssin ja jo tuttujen elementtien poisto, mutta jos tarkastellaan koko aineistoa (ei pelkästään esimerkkejä), redundanssin poistoa on kaikkein eniten. Leksikaalinen korvaaminen on aineistossa usein tyyppiä *substantiivi + relatiivilause*, joka on korvattu esimerkiksi yhdyssanalla (*kunta, jossa asun* → *asuinkunta*; *yrittäjä, joka minut palkkasi* → *työnantajani*).

Jo tuttujen elementtien poistoa esiintyy myös runsaasti. Useimmiten se on aineistossa nimenomaan sekä tilanteisuuden että aiemmin mainitun tiedon hyödyntämistä. Muutaman kerran tulkki myös katsoo jonkin tiedon yleistiedon perusteella pääteltäväksi tiedoksi. Tulkit siis hyödyntävät sitä yhteistä tietopohjaa, joka kaikilla puhujilla on, eli kontekstia, sitä, missä ollaan, mistä on kyse ja niin edelleen. Samoin moni asia on mainittu keskustelussa aiemmin niin, että tulkit ovat voineet jättää ne myöhemmin tulkkaamatta. Näin siis tutkimuksen tulokset tukevat Viaggion (1992: 45), Alexievan (1983: 237) ja Gengshenin (2006) väitteitä siitä, että tilanteisuuden ja muun yhteisen tietopohjan perusteella tulkki voi jättää asioita pois tulkkauksesta ilman, että itse informaation välittyminen ja tulkkauksen laatu kärsisivät.

Fokusoimattomien elementtien poiston kategoria jää aineistossa pieneksi. Fokusoimattomien elementtien poisto muistuttaa jo tuttujen elementtien poistoa, mutta siinä missä jo tutut elementit ovat tuttuja kontekstin ja aiemman tekstin perusteella, fokusoimattomat elementit käyvät ilmi tekstin rakenteesta. Fokusoimattomat elementit ovat usein hyvin pieniä, useimmiten yksittäisiä sanoja, kun taas tutut elementit voivat olla kokonaisia virkkeitä. Voi olla, että kategoria on aineistossa jäänyt pieneksi siksi, että tuttu tieto on analyysissa katsottu pikemminkin kontekstin kuin tekstirakenteen perusteella tutuksi, sillä rajanveto näiden kahden välillä voi joskus olla hankalaa.

Faattisten elementtien poisto on aineistossa, kuten aiemmin arveltu, useimmiten ranskalle tyypillisten puhutteluelementtien poistoa (*rouva, kuulkaa* jne.). Niitä ei esiinny aineistossa kovin paljon, mutta ne on useimmiten jätetty tulkkaamatta. Myös asenteen ilmauksia esiintyy hyvin niukasti – niitä on tulkkeissa poistettu yksi.

3.4 Tulkkiopiskelijoiden vs. ammattitulkkien käyttämät tiivistämisstrategiat

Jos verrataan alkutekstin lihavoitujen eli tiivistettyjen sanojen ja kohtien määrää (ks. liitteet) opiskelijoiden ja ammattitulkkien välillä, huomataan, että tiivistämistä esiintyy määrällisesti enemmän ammattitulkkien tulkkeissa. Opiskelijatulkkien tulke on hyvin tarkkaa, paikoin jopa lähes sanatarkkaa aina alkutekstin redundanteja kohtia myöten. Ammattitulkeilla on enemmän olennaisenkin tiedon poistoa, mutta tulkkeet vaikuttavat yleisesti hieman koherentimmilta kuin opiskelijatulkkien tulkkeet – niissä näkyy se, että alkutekstin yleiskuva, suuret linjat ja pääasiat on ymmärretty ja sisäistetty, eli viesti on *makroprosesoitu* (ks. Sunnari 1995 luvussa 2.2). Kaikilla tulkeilla yleisimmät tiivistämisen strategiat ovat redundanssin ja tuttujen elementtien poisto sekä leksikaalinen korvaaminen, mutta ammattitulkeilla niitä esiintyy opiskelijatulkeja enemmän.

Opiskelijatulkki A:n tulke on melko tarkkaa, ja siinä on myös toisinaan turhaa redundanssia ja toistoa, jotka olisi voinut jättää pois. Tiivistämistä kuitenkin esiintyy enemmän kuin opiskelijatulkki C:n tulkkeessa. Yleisimmät A:n käyttämät tiivistämisstrategiat ovat tuttujen elementtien ja redundanssin poisto. Leksikaalista korvaamista esiintyy vähemmän kuin ammattitulkeilla.

Opiskelijatulkki C:n tulke on hyvin samankaltaista kuin alkuteksti jopa syntaksiltaan, ja vaikka se on hyvin tarkkaa ja suurin osa toissijaisesta, yksityiskohtaisesta tiedosta on saatu onnistuneesti mukaan, siitä eivät yleensä välity puhujan painotukset eikä tulkin oma prosodially taikka muutoin aikaansaatu jäsentely siitä, mikä viestissä on olennaista. Tulkin C tulkkeessa on myös eniten eksplikointia ja redundanssia, ja tulkkausvuorot ovat paikoin jopa pidempiä kuin tulkattavat puheenvuorot. Tulkki C:n tulkkeessa on myös vähiten poistoja. Ekvivalenssin ja uskollisuuden näkökulmasta tulkki C:n tulkkaus on tämän vuoksi hyvin laadukasta, mutta pragmaattisuuden ja viestinnän tehokkuuden vaatimus jäävät toissijaiseksi. Paikoin tulkkeen redundanssi aiheuttaa sen, että viestin koherenssi ja ymmärrettävyys kärsivät.

Ammattitulkki B:n tulke on koherentein, ja se on hieman tarkempaa kuin ammattitulkki D:n tulke. Ammattitulkki B poistaa myös redundanssia ja aiemman perusteella tuttua tietoa mutta taitaa myös eritoten leksikaalisen korvaamisen.

Ammattitulkki D:n tulkkeessa esiintyy kaikkein eniten tiivistämistä, ja leksikaalinen korvaaminen sekä tuttujen elementtien ja redundanssin poisto ovat keskenään lähes yhtä yleisiä. Tulkkeesta käy ilmi, että D jäsentää alkutekstin asiat suuremmiksi kokonaisuuksiksi makroprosessointimallin mukaan. Ammattitulkki D:n tulkkeessa esiintyy toisaalta myös eniten sellaisia poistoja ja epätarkkuuksia, jotka tulkkauksen laatukriteerien valossa katsottaisiin useimmiten tulkkausvirheiksi.

Tämän aineiston perusteella ainakin toisen ammattitulkkin tulke on sidosteisempaa kuin tulkkiopiskelijoiden tulke, mikä on linjassa Kalinan (1993) tutkimuksen kanssa. Toisen opiskelijatulkkin (tulkki C) tulkkeessa konnektorisanoina on käytössä enimmäkseen vain matalasti sidosteiset *ja, mutta, joten*, mutta toisinaan tulkki luo myös syy-yhteyksiä konjunktiolla *koska*. Usein propositioiden yhdistäminen tapahtuu vain ketjuttamalla ilman konnektoria. Samoin on laita ammattitulkkin D tulkkauksessa. Sidosteisin tulke on ammattitulkki B:n tulke, jossa propositioita suhteutetaan jatkuvasti toisiinsa keinoihin kuten *ja sen vuoksi, myös, sen sijaan* sekä liitepartikkelilla *-han, -hän*. Tulkkeessa on myös selvästi erillisiä virkkeitä, jotka kirjoitettuna erotettaisiin pisteellä ja jotka tulkkeessa erottaa laskevasta intonaatiosta. Myös opiskelijatulkkin A käyttämät konnektorisanoat ovat yleisimmin melko matalasti sidosteiset *ja, mutta, siksi, että*, ja virkkeet loppuvat laskevaan intonaatioon eli pisteeseen yleensä vain silloin, kun tulkkausvuoro päättyy. Konnektorien monipuolinen käyttö ei suoraan ole tiivistämistä, mutta niiden avulla voidaan tuoda tiiviissä muodossa näkyviksi asioiden välisiä suhteita. Tällöin esimerkiksi tiettyjä johtolauseita voi jättää tulkkaamatta (esimerkiksi *ongelmana on, että* → *mutta*).

Kun vertaillaan näiden kahden ammattitulkkin tulkkeita keskenään, täytyy muistaa, että vaikka tulkkauksen laji ja menetelmä ovat kummassakin samat, on kuitenkin kummallakin kerralla kyseessä eri aihepiiri ja eri alkuteksti. Sen vuoksi tulkkeet eivät ole suoraan vertailukelpoisia keskenään, vaikka tiettyjä tendenssejä kummankin tulkkin tulkkeissa onkin havaittavissa (kuten ammattitulkki D:n tulkkeen runsaahkot poistot). Siksi tämän analyysin tulokset ovat vain suuntaa-antavia, ja tarkempi vertailu vaatisi lisätutkimusta siten, että tulkattava teksti on kaikilla tulkeilla sama.

Samoin tulkkeja täytyy olla useampi, mikäli halutaan luotettavia, tieteellisesti valideja tutkimustuloksia.

3.5 Alkutekstin vs. tulkkeen pituus

Tulokset osoittavat, että kaikki tulkkeet ovat jonkin verran alkutekstejä lyhyempiä. Ammattitulkit tiivistävät tulkkauksessaan enemmän kuin tulkkiopiskelijat, mutta opiskelijoiden tulkkeiden pituuksissa on keskenään huomattava ero. Kokonaisuudessaan ensimmäinen, verotusta käsittelevä ranskankielinen alkuteksti on pituudeltaan n. 1800 sanaa, 8500 merkkiä ilman välilyöntejä ja ajallisesti 11,5 minuuttia ilman taukoja. Toinen, vammaispalveluja käsittelevä ranskankielinen alkuteksti on n. 1300 sanaa, 6300 merkkiä ilman välilyöntejä ja ajallisesti 8,5 minuuttia ilman taukoja. Ensimmäisen tekstin tulkkeet ovat keskimäärin 930 sanaa tai 5900 merkkiä pitkiä, ajallisesti 7,5 minuuttia ilman taukoja. Toisen tekstin tulkkeet ovat keskimäärin 700 sanaa tai 4400 merkkiä pitkiä, ajallisesti 5 minuuttia ilman taukoja. (Ks. Kaavio 3 seuraavalla sivulla.)

Sanamäärällä mitattuna ensimmäisen tekstin tulkkaukset ovat siis keskimäärin 48 % lyhyempiä kuin alkuteksti, toisen tekstin tulkkaukset taas n. 46 % lyhyempiä kuin alkuteksti. Keskimäärin kaikki tulkkaukset ovat siis sanamäärältään 47 % eli lähes puolet lyhyempiä kuin alkuteksti. Merkkimäärällä mitattuna taas tulkkaukset ovat keskimäärin 30 % lyhyempiä kuin alkuteksti (Kaavio 4 seuraavalla sivulla). Tässä analyysissä on tarkoituksenmukaista tarkastella pituuksia juuri merkkimäärillä mitattuna ensinnäkin siitä syystä, että suomen kieli on rakenteeltaan synteettinen, kun taas ranskassa täytyy ottaa huomioon prepositiot, pronomien pakollinen käyttö ja niin edelleen. Toisena syynä on se, että tällöin lukuja voidaan vertailla Damien tutkimustuloksiin.

Alkutekstit ja tulkkeet	Merkkimäärä	Kesto ilman taukoja
Alkuteksti 1 (T1, verotus)	8500	11 min 28 s
Alkuteksti 2 (T2, vammaispalvelut)	6300	8 min 24 s
Tulkki A (opiskelija), T1	5300	7 min 22 s
Tulkki B (ammattitulkki), T1	5570	7 min 08 s
Tulkki C (opiskelija), T1	6760	8 min 31 s
Tulkki C (opiskelija), T2	4950	6 min 15 s
Tulkki D (ammattitulkki), T2	3900	4 min 11 s

Kaavio 3. Alkutekstien ja tulkkeiden merkkimäärät ja ajallinen kesto

Tulkkeet	% lyhyempi kuin alkuteksti
Tulkki A, opiskelija, alkuteksti 1	38
Tulkki C, opiskelija, alkuteksti 1	20
Tulkki B, ammattitulkki, alkuteksti 1	34
Tulkki C, opiskelija, alkuteksti 2	21
Tulkki D, ammattitulkki, alkuteksti 2	38
Ammattitulkki tulkkeet keskimäärin	36
Opiskelijatulkki tulkkeet keskimäärin	26
Alkutekstin 1 tulkkeet	30
Alkutekstin 2 tulkkeet	30
Kaikki tulkkeet	30

Kaavio 4. Tulkkeiden pituudet alkutekstiin verrattuna, merkkimäärällä mitattuna

Tässä esiteltävät tulokset mukailevat pääpiirteittäin Damin (1993) tutkimusta, jossa verrataan tulkkausten pituutta lukupuheena pidettyyn alkutekstiin kuvitteellisessa konferenssitulkkauksilaisuudessa, jossa tulkattiin espanjasta tanskaan. Siinä tulkkaukset ovat merkkimäärällä mitattuna keskimäärin 30 % lyhyempiä kuin alkuteksti, tässä taas 29–30 % lyhyempiä riippuen merkkimäärien pyöristyksistä.

Kuitenkin oletuksena tässä tutkimuksessa oli, että tiivistämisestä tapahtuisi *vähemmän* kuin Damin tutkimuksessa siitä syystä, että Damin tutkimuksen alkuteksti on 588 sanaa pitkä, ja se luettiin ilman taukoja tai keskeytyksiä. Tässä tutkimuksessa

aineisto puolestaan koostuu lyhyemmistä puheenvuoroista, joista yhdenkään pituus ei ole lähelläkään Damin yhtäjaksoisesti luetun tekstin pituutta. Tulkattavat puheenvuorot ovat siis huomattavasti lyhyempiä ja siten helpompia muistaa. Päällisin puolin tulokset näyttäisivätkin todistavan oletuksen osittain oikeaksi, koska vaikka tulkkaukset *keskimäärin* ovatkin suunnilleen saman verran alkutekstiä lyhyempiä kuin Damin tutkimuksessa, Damin tutkimuksen tulkit ovat kuitenkin tulkkioiskelijoita. Tässäkin aineistossa pelkästään opiskelijoiden tulkkauksia tarkastelemalla huomataan, että ne ovat 26 % lyhyempiä kuin alkuteksti, eli tiivistämistä tapahtuu 4 % vähemmän kuin Damin tutkimuksessa. Ero ei ole suuri. Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että tulkkioiskelijoita on aineistossa vain kaksi ja heidän tuottamiaan tulkkeita kolme: tulkki A:n tulkkaus on merkkimäärältään 38 % alkutekstiä lyhyempi, kun taas tulkki C:n vastaavat luvut ovat 20 % ja 21 %. Opiskelijoiden tulkkauksissa on siis suuri ero. Tämän pienen otannan perusteella vaikuttaisi kuitenkin siltä, että kun vertaillaan tulkkioiskelijoiden konsekutiivimenetelmällä toteuttamaa asioimistulkkausta, tiivistyy tulkkaus enemmän kuin tulkkioiskelijoiden konsekutiivimenetelmällä toteuttama konferenssitulkkkaus, eli tulkkauksen laji vaikuttaa asiaan.

Toisaalta tulkkeiden pituuksissa on myös huomattavia eroja, kun vertaillaan tulkkioiskelijoiden ja ammattitulkkiin tulkkeiden pituuksia. Ammattitulkkiin tulkkeet ovat tässä aineistossa jopa 54 % alkutekstiä lyhyempiä sanamäärältään, merkkimäärältään taas 36 % lyhyempiä. Opiskelijatulkkiin tulkkeet ovat sanamäärältään 40 % alkutekstiä lyhyempiä, merkkimäärältään 26 % lyhyempiä. Ammattitulkkiin tulkkeet ovat siis sanamäärältään 14 % lyhyempiä kuin tulkkioiskelijoiden tulkkeet, merkkimäärältään taas 10 % lyhyempiä kuin tulkkioiskelijoiden.

Ammattitulkkiin ja opiskelijoiden tulkkeiden välisiä eroja ja erojen mahdollisia syitä olisi voinut vertailla paremmin, mikäli käyttöön olisi saatu tulkkiin muistiinpanot. Oletuksena voisi esimerkiksi olla, että ammattitulkkiin muistiinpanotekniikka on kehittyneempi kuin tulkkioiskelijoiden, ja siten muistiinpanot saattaisivat olla ytimekkäämmät. Näin voitaisiin mahdollisesti tarkastella sitä, ovatko runsaasti tiivistävien ammattitulkkiin muistiinpanot niukemmat kuin opiskelijatulkeilla, mikä olisi linjassa Albi-Mikasan (2006) näkemyksen kanssa siitä, että juuri niukat ja

yksinkertaiset muistiinpanot ovat usein syynä tulkkeen tiivistymiseen. Suppeammat muistiinpanot saattaisivat myös olla osoitus ammattitulkkien kehittyneemmästä makroprosessointikyvystä, jota Sunnari (1995) tutkii. Tähän tutkimukseen muistiinpanoja ei kuitenkaan saatu.

4 Johtopäätökset

Tutkimus osoittaa, että tiivistäminen voi todellakin auttaa parantamaan konsekutiivimenetelmällä toteutetun asioimistulkkauksen johdonmukaisuutta ja ymmärrettävyyttä ja että tulkkeesta voidaan poistaa ja tiivistää elementtejä ilman, että viesti kärsii. Tiivistäminen ei siis välttämättä ole ristiriidassa tulkkauksen laadun kanssa. Useimmiten viestistä tiivistetään redundantti eli toissijainen tieto tai toistot, lähes yhtä usein poistetaan erilaiset jo kontekstin tai yleistiedon perusteella tutut tiedot. Varsinkin konsekutiivimenetelmällä tulkattaessa vaikuttaa olevan melko vaivatonta tiivistää myös leksikaalisen korvaamisen avulla, jolloin tietoa ei itse asiassa poisteta lainkaan. Muita, vähemmän käytettyjä tiivistämisstrategioita asioimistulkkauksessa tämän tutkimuksen perusteella ovat fokusoimattomien elementtien poisto, pronominaalinen korvaaminen, faattisten elementtien poisto, metakielellisten elementtien poisto ja asenteen ilmausten poisto. Nämä pätevät ainakin kieliparissa suomi–ranska suomen suuntaan tulkattaessa. Tutkimustulokset tukevat myös Damin (1995) hypoteesia, jonka mukaan konsekutiivitulkkauksessa tiivistämistä ohjailee usein harkittu ja tietoinen päätös sen perusteella, mikä funktio poistetuilla tai korvatuilla elementeillä on suhteessa muuhun lähtötekstiin. Tiivistäminen ei siis ole vain mielivaltaista, automaattista tai syntaktista, vaan sitä ohjaa se, mitä tulkki kussakin teksti- ja tilannekontekstissa oman harkintansa mukaan pitää redundanttina. Tiivistäminen on siis semanttis-pragmaattista toimintaa, jota määrittävät tulkkauksilanne ja muu tekstikonteksti.

Tulokset tukevat myös Kalinan (1993) ja Viaggion (1992) näkemystä ja tämän tutkimuksen ensimmäistä tutkimushypoteesia, jonka mukaan ammattitulkit tiivistävät viestiä enemmän ja taitavammin kuin tulkkiopiskelijat. Varsinkin ammattitulkki B:n tulkkeesta käy ilmi asiakokonaisuuksien hahmottaminen ja makroprosessointi, jollaista ammattitulkeilla Sunnarin (1995) tutkimuksessa esiintyy. Tulokset eivät kuitenkaan ole täysin linjassa Korpalin (2012) tutkimuksen kanssa, jossa tulkkiopiskelijoiden ja ammattitulkkiin tekemien poistojen määrässä ei ole eroa, sillä tässä tutkimuksessa varsinkin ammattitulkki D tekee poistoja paljon enemmän kuin kumpikaan tulkkiopiskelija taikka toinen ammattitulkki. Sen sijaan toinen tutkimushypoteesi, eli se, että tiivistämistä tapahtuu asioimistulkkauksessa vähemmän kuin konferenssitulkkauksessa, osoittautui kyllä näennäisesti oikeaksi,

mutta koska ero prosenteissa on niin pieni ja koska aineisto on niin suppea, tuloksesta ei voi olla varma.

On lisäksi huomattava, että aineisto ei anna todenmukaista kuvaa oikeasta asioimistulkkauksilanteesta, koska tulkilla ja tulkattavilla ei ole keskenään näkö- eikä aina edes puheyhteyttä, eli he eivät voi kommunikoida keskenään. Tulkki ei voi kysyä tarkentavia kysymyksiä. Tulkki joutuu toisaalta kiirehtimään tulkkausta koppiolosuhteiden ja tulkkauslaitteiston vuoksi, toisaalta aitoa kiirettä ja tilannesidonnaista ajallista painetta ei ole. Tulkattavat eivät myöskään ole oikeasti riippuvaisia tulkkauksesta. Varsinkin tulkkien työskentelyyn luultavasti vaikuttaa se, että heitä nauhoitetaan. Kaikki nämä seikat yhdessä vaikuttavat siihen, ettei tuloksista voida vetää suorja johtopäätöksiä siihen, millaista tiivistämistä oikeassa asioimistulkkauksilanteessa tapahtuu. Tuloksia ei myöskään voida yleistää koskemaan kaikkea asioimistulkkausta, koska tutkittavien joukko on niin pieni ja aihepiirien kirjo kapea. Jatkotutkimuksen kannalta tilanne on haastava, sillä asioimistulkkausessa lähtödialogi ei ole oikeassa tilanteessa koskaan täsmälleen sama moneen kertaan, eli ei voida saada suurta joukkoa tulkkeja, jotka kaikki tulkkaisivat saman tekstin. Asioimistulkkauksilannetta voitaisiin tietysti simuloida valmiiksi kirjoitetun dialogin avulla, jonka tulkit tulkkaisivat vuorotellen yksi kerrallaan tulkattavien kanssa samassa tilassa siten, että koppiolosuhteiden aiheuttamat vaikeudet poistuvat. Kokeellisesti hankittu aineisto ei kuitenkaan ole sama kuin aito tulkkausilanteen tallenne, eivätkä tulkattavat esimerkiksi ole aidosti riippuvaisia tulkkauksesta. Valmisteltu dialogi on myös eri asia kuin spontaani dialogi.

Tulkkiopiskelijoiden on usein vaikea päästä irti vieraan kielen interferenssistä (Viaggio 1992). Vaikka nämä tutkimustulokset on saatu suppealla aineistolla ja kapealla aihepiirillä, havaittuja strategioita voitaneen kuitenkin käyttää esimerkiksi tulkkauksen opetuksessa. Niitä voisi esimerkiksi hyödyntää harjoituksissa, joissa opiskelijan täytyy muotoilla jokin kirjoitettu virke parafrasoin avulla uudelleen. Parafrasoin muodostaminen lienee helpompaa, mikäli opiskelijalla on tiedossaan joukko konkreettisia, kielellisiä operaatioita eli strategioita, joilla hän voi muotoilla virkkeen uudelleen. Näin tiivistäminen ei jää pelkästään vaistonvaraiseksi, vaan sitä voi käyttää tietoisena työkaluna ajan ja työmuistin säästämiseksi.

Lähteet

- Albl-Mikasa, Michaela 2006: Reduction and expansion in notation texts. Teoksessa Heine, Carmen, Schubert, Klaus & Gerzymisch-Arbogast, Heidrun (toim.) *Text and Translation: Theory and Methodology of Translation* s. 195–214. Gunter Narr, Tübingen.
- Alexieva, Bistra 1983: Compression as a means of realisation of the communicative act in simultaneous interpreting. *Fremdsprachen* 27 (4) s. 233–238.
- Alexieva, Bistra 1998/1995: Consecutive Interpreting is a Decision Process. Teoksessa Beylard-Ozeroff, Ann, Králová, Jana & Moser-Mercer, Barbara (toim.) *Translators' Strategies and Creativity. Selected Papers from the 9th International Conference on Translation and Interpreting, Prague, September 1995* s. 181–188. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- Al-Salman, Saleh & Al-Khanji, Raja'i 2002: The native language factor in simultaneous interpretation in an Arabic/English context. *Meta* 47 (4) s. 607–625.
- Altman, Janet 1994: Error analysis in the teaching of simultaneous interpretation: A pilot study. Teoksessa Lambert, Sylvie & Moser-Mercer, Barbara (toim.) *Bridging the Gap: Empirical Research in Simultaneous Interpretation* s. 25–38. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- Asioimistulkin ammattisäännöstö.
http://www.kaj.fi/files/548/asioimistulkin_ammattisaannosto_2013.pdf.
Viitattu 29.4.2018.
- Barik, Henri C. 1971: A Description of Various Types of Omissions, Additions and Errors of Translation Encountered in Simultaneous Interpretation. *Meta* 16 (4) s. 199–210.
- Bartłomiejczyk, Magdalena 2006: Strategies of simultaneous interpreting and directionality. *Interpreting* 8 (2) s. 149–174.
- Chernov, Ghelly V. 1975: Kommunikativnaja situatsija sinkhronnogo perevoda i izbytochnost soobshchenija [The communicative situation of simultaneous interpreting and redundant messages]. *Tetradj Perevodchika* 12 s. 83–100.
- Chernov, Ghelly V. 1994: Message redundancy and message anticipation in simultaneous interpreting. Teoksessa Lambert, Sylvie & Moser-Mercer,

- Barbara (toim.) *Bridging the Gap: Empirical Research in Simultaneous Interpretation* s. 139–153. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- Dam, Helle Vrønning 1993: Text condensing in consecutive interpreting. Teoksessa Gambier, Yves & Tommola, Jorma (toim.) *Translation and Knowledge* s. 297–313. University of Turku.
- Dam, Helle Vrønning 1995: *Tekstkondensering i foredragstolkning: Formel og sproglig analyse på grundlag af spansk-danske tolkninger (Text condensation in consecutive interpreting: Formal and linguistic analyses based on Spanish-Danish interpretations)*. Väitöskirja. The Faculty of Modern Languages, Aarhus School of Business, Denmark.
- Dejean le Féal, Karla 1982: Why impromptu speech is easy to understand. Teoksessa Enkvist, Nils Erik (toim.) *Impromptu Speech: A Symposium* s. 221–239. Åbo Akademi, Åbo.
- Dejean le Féal, Karla 1990/2008: Some Thoughts on the Evaluation of Simultaneous Interpretation. Teoksessa Bowen, David & Bowen, Margareta (toim.) *Interpreting: Yesterday, Today and Tomorrow, ATA Series, Vol IV* s. 154–160. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- van Dijk, Teun A. 1977: Semantic macro-structures and knowledge frames in discourse comprehension. Teoksessa Just, Marcel Adam & Carpenter, Patricia A. (toim.) *Cognitive Processes in Comprehension* s. 3–32. Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Hillsdale, New Jersey.
- von Essen, Pia 2003: Simultaanitulkkaus ja laatu – laatukäsityksen kautta itsearviointiin. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos.
<http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/90881/gradu00263.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu 21.3.2018.
- Gengshen, Hu 2006: Adaptation in Consecutive Interpreting. *Perspectives: Studies in Translatology* 14 (1) s. 3–12.
- Gile, Daniel 1989: *La communication linguistique en réunion multilingue. Les difficultés de la transmission informationnelle en interprétation simultanée*. Thèse de doctorat, Université Paris III.
- Gile, Daniel 1990: Scientific research vs. personal theories in the investigation of interpretation. Teoksessa Gran, Laura & Taylor, Christopher (toim.) *Aspects of*

- Applied and Experimental Research on Conference Interpretation: Round Table on Interpretation Research, November 16, 1989* s. 28–41. Università degli Studi di Trieste Scuola Superiore di Lingue Moderne per Interpreti e Traduttori, Campanotto Editore Udine, Udine.
- Gile, Daniel 1991: Methodological Aspects of Interpretation (and Translation) Research. *Target* 3 (2) s. 153–174.
- Gile, Daniel 1995: *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- Herbert, Jean 1952: *Manuel de l'interprète; comment on devient interprète de conférences*. 2ème édition. Librairie de l'Université Georg Genève, Genève.
- Hietanen, Kaarina 2001/2004: Tulkkausviestintä ammattina. Teoksessa Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (toim.) *Alussa oli käännös*. Neljäs painos, s. 277–293. Tampereen yliopistopaino, Tampere.
- Häkkinen, Kaisa 1994: *Kielitieteen perusteet*. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.
- Kalina, Sylvia 1993: Analyzing Interpreters' Performance: Methods and Problems. Teoksessa Dollerup, Cay & Lindegaard, Annette (toim.) *Teaching Translation and Interpreting* 2 s. 225–232. University of Copenhagen. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- Kalina, Sylvia 1998: *Strategische Prozesse beim Dolmetschen: Theoretische Grundlagen, empirische Fallstudien, didaktische Konsequenzen*. Gunter Narr, Tübingen.
- Kalina, Sylvia 2015: Compression. Teoksessa Pöchhacker, Franz (toim.) *Routledge Encyclopedia of Interpreting Studies* s. 73–75. Routledge, London/New York.
- Karlsson, Fred 2006: *Yleinen kielitiede*. Uudistetun laitoksen kolmas painos. Helsinki University Press.
- Kirchhoff, Hella 2002/1976: Simultaneous interpreting: Interdependence of variables in the interpreting process, interpreting models and interpreting strategies. Teoksessa Pöchhacker, Franz & Shlesinger, Miriam (toim.) *The Interpreting Studies Reader* s. 110–119. Routledge, London/New York.
- Kopczynski, Andrzej 1980: *Conference interpreting. Some linguistic and communicative problems*. Adam Mickiewicz University of Poznan.

- Korpal, Paweł 2012: Omission in simultaneous interpreting as a deliberate act. Teoksessa Orrego-Carmona, David & Pym, Anthony (toim.) *Translation Research Projects 4* s. 103–111. Intercultural Studies Group, Tarragona.
- Kurz, Ingrid 1993: Conference Interpretation: Expectations of Different User Groups. *The Interpreters' Newsletter* 5 s. 13–21.
- Leinonen, Satu 2001/2004: Asioimistulkkaus – Paljon muutakin kuin asioimisen tulkkausta. Teoksessa Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (toim.) *Alussa oli käänös*. Neljäs painos, s. 294–304. Tampereen yliopistopaino, Tampere.
- Mackintosh, Jennifer 1995: Portrait of the 'ideal' interpreter as seen through delegates' eyes. *AIIC Bulletin* vol. XXIII/3 s. 61–63.
- Palmu, Minna 2003: Oikeustulkkaus oikeuden edustajien näkökulmasta. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/90677/gradu00198.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu 11.5.2018.
- Pym, Anthony 2008: On omission in simultaneous interpreting: Risk analysis of a hidden effort. Teoksessa Hansen, Gyde, Chesterman, Andrew & Gerzymisch-Arbogast, Heidrun (toim.) *Efforts and Models in Interpreting and Translation Research: A tribute to Daniel Gile* s. 83–105. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- Pöchhacker, Franz 1993: Quality assurance in simultaneous interpreting. Teoksessa Dollerup, Cay & Lindegaard, Annette (toim.) *Teaching Translation & Interpreting 2* s. 233–242. University of Copenhagen. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- Seleskovitch, Danica 1978: *Interpreting for International Conferences*. Pen and Booth, Washington D.C.
- Seleskovitch, Danica 1986: Comment: Who should assess an interpreter's performance? *Multilingua – Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication* 5 (4) s. 236.
- Setton, Robin 1999: *Simultaneous interpretation: A cognitive-pragmatic analysis*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- Sunnari, Marianna 1995: Processing strategies in simultaneous interpreting: "saying it all" vs. synthesis. Teoksessa Tommola, Jorma (toim.) *Topics in Interpreting Research* s. 109–119. Centre for Translation and Interpreting, University of Turku, Turku.

- Tiittula, Liisa 1992: *Puhuva kieli. Suullisen viestinnän erityispiirteitä*. Oy Finn Lectura Ab, Helsinki.
- Viaggio, Sergio 1992: Teaching Beginners To Shut Up and Listen. *The Interpreters' Newsletter* 4 s. 45–58.
- Viaggio, Sergio 2002: The quest for optimal relevance: The need to equip students with a pragmatic compass. Teoksessa Garzone, Giuliana & Viezzi, Maurizio (toim.) *Interpreting in the 21st Century: Challenges and Opportunities* s. 229–244. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- Viezzi, Maurizio 1993: Considerations on Interpretation Quality Assessment. Teoksessa Picken, Catriona (toim.) *Translation – the vital link. Proceedings of XIII FIT World Congress. Vol. 1*, s. 381–397. Institute of Translation and Interpreting, London.
- Visson, Lynn 2005: Simultaneous interpretation: Language and cultural difference. Teoksessa Bermann, Sandra & Wood, Michael (toim.) *Nation, Language, and the Ethics of Translation* s. 51–64. Princeton University Press, Princeton/Oxford.
- Wadensjö, Cecilia 1992: *Interpreting as Interaction: On Dialogue Interpreting in Immigration Hearings and Medical Encounters*. Väitöskirja. Department of Communication Studies, Linköping University, Linköping.
- Wadensjö, Cecilia 1993: The Double Role of a Dialogue Interpreter. *Perspectives: Studies in Translatology* 1 (1) s. 105–121.
- Wadensjö, Cecilia 1998: *Interpreting as Interaction*. Addison Wesley Longman Limited, London/New York.
- Yli-Vakkuri, Valma 1989: *Suomalaisen puhuttelun piirteitä*. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen pienöitä, Sykli 55, Turku.

Liitteet

Litteraatiossa käytetyt merkit:

[.] laskeva intonaatio, selvä pisteen paikka

[,] tauko, ei laskevaa intonaatiota

[-] sana jää kesken tai puhe katkeaa äkillisesti

(?) litteroija ei ole varma sanasta

(krhm) yskäisy

Liite 1: Alkuteksti 1, aiheena verotus

Asiakas: Bonjour madame, je m'appelle Jean-Claude de la Haie, je suis Français, je voudrais vous demander des renseignements au sujet de l'imposition en Finlande parce que j'ai quelques problèmes avec ça, donc j'espère que vous pourrez répondre à mes questions.

Virkailija: Ahaa, no hei vaan, tuota Liisa Virkkala, tota tervetuloa nyt sitten kovasti tänne Suomeen tuota ootko ihan justinsa tässä muuttanut Suomeen, onks tästä pitkä aika kun oot Suomeen muuttanu?

A: Oui alors bonjour donc, je suis, je suis arrivé en Finlande en été 2015 donc ça fait quand-même déjà quelque temps, euh presque un an, un an et demi, et je, en fait, je vous explique, je suis, je suis Français et je viens en fait de Madagascar, avant 2015 j'étais, j'étais enseignant de français à Madagascar, euh à l'école Vinet de Ambohimalaza, un petit village près de Tananarive, et là j'ai travaillé pendant deux ans ou presque trois ans, enfin de 2013 à 2015 et donc voilà donc je pense que j'ai maintenant quelques problèmes parce que vous voyez à Madagascar j'étais envoyé par l'administration française, enfin une instance française, et comme j'ai été payé par la France, toutes les formalités administratives liées à l'imposition et tout ça, ben toutes ces formalités ont été organisées par cette instance qui m'a envoyé. Donc je n'ai vraiment aucune expérience en ce qui concerne les impôts et là de plus en Finlande bon c'est encore autre chose. Donc c'est pour ça que je suis ici.

V: Selvä. No niin mutta nyt olet ihan oikeassa paikassa että nyt voidaan sitten vähän jutella tästä ja katsotaan sitten että millä lailla tosiaan sitten tämä asia sinun osaltasi täällä Suomessa järjestyisi. Tuota, onkos sinulla nyt kuitenkin jo tuota tuo henkilötunnus tai oletko kuitenkin, tai hetkinen, sinähän olet varmastikin Ranskan kansalainen, eikö niin, sinulla on varmastikin Ranskan passi, onko näin?

A: Oui effectivement je suis de nationalité française, euh j'ai un passeport français, euh mais en revanche je me suis déjà enregistré comme résident auprès de la commune où j'habite en Finlande et j'ai aussi donc un, un numéro de sécurité sociale finlandaise si vous voulez, mais, parce que je suis venu en Finlande parce qu'en fait j'ai, j'ai rencontré, j'ai rencontré ma femme, mon épouse, Mira Holopainen quand j'étais en vacances à la Réunion, l'île de la Réunion c'est pas très loin de Madagascar et donc j'étais allé là-bas en été 2014 et c'est là-bas que j'ai rencontré Mira et donc après c'est pour ça que je suis venu en Finlande ensuite puisqu'on va bientôt se marier là donc je, je, je voudrais en fait officialiser ma situation, c'est pour ça que je me suis en fait enregistré comme résident à la commune.

V: No mut sehän on ihan mahtavaa, todella paljon onnittelut, siis onnea tuota nyt todella tämän tulevan avioliiton johdosta, sehän on hienoa, mutta täytyy tietysti sanoa että Suomessahan tuota aviopuolison tulot eivät vaikuta henkilön verotukseen, jos ajatellaan tätä verotuspuolta, että sitten siinä tilanteessa kun sinulla on tuloja täällä Suomessa ja katsotaan kohta sitten sitä vähän tarkemmin, niin siinä tilanteessa sitten sinua, sinä teet ihan oman tuota veroilmoituksen ja sitten sinun tuloja siinä veroilmoituksessa sitten tuota ilmoitat ja niitä sitten Verohallinto käsittelee. Katsotaan tätä nyt tuota sitten kohta tätä että miten sit tätä riittävällä tavalla näitä verotietoja voi sinulle selvittää, mutta onko sinulla siis työpaikka, oletko myöskin, teetkö töitä täällä Suomessa?

A: Euh oui enfin c'est c'est un petit peu compliqué parce que en fait j'ai été un peu surpris parce que voyez quand j'étais à Madagascar je, j'étais enseignant, et donc c'était mon, mon métier principal, mais j'ai aussi fait des petits travaux à côté mais on m'avait jamais rien demandé euh comme, comme papiers ou comme attestation de quoi que ce soit, j'ai pas payé d'impôts pour l'État malgache, euh par contre ici je me suis rendu compte que c'était pas, c'était pas pareil, et qui, en fait ça a été très difficile pour moi de trouver même des petits emplois de, disons pour avoir un apport financier quelconque, j'ai essayé d'être chauffeur de camionnette pour une entreprise, de, une entreprise de déménagement, j'ai voulu vendre des hamburgers dans, dans un restaurant, j'ai voulu être manutentionnaire sur un chantier, et là ils m'ont parlé de de veronumero, numéro fiscal, quelque chose comme ça, j'ai, j'ai rien compris, et donc en fait ben le seul boulot que j'ai eu c'est laveur de vitres, et ça donc c'était simplement d'un commun accord avec, avec l'employeur, c'est, c'est un privé qui fait ça, sa petite entreprise, et et il me payait directement comme ça de de la main à la main, donc j'ai j'ai pas si vous voulez, j'ai pas de carte d'imposition, et visiblement ça m'empêche de travailler en Finlande.

A: Mais voyez, je pensais que comme j'étais enregistré comme résident et donc j'ai, je suis né le 12 juillet 1979 et donc j'ai un numéro de résident qui est 120779-167K, et on m'avait dit que, que en tant que résident ici je j'avais pas besoin de permis de travail et donc du coup je me suis dit voilà ben c'est, c'est ça mais apparemment

vraiment tous mes toutes mes demandes d'emploi ont, ont mal fini parce que je n'avais pas cette carte d'imposition, c'est pour ça, donc, je suis ici.

V: No kyllä tuota Suomessa jos tekee töitä niin Suomessa kyllä tarvitsee verokortin, et se on nyt ihan ehdottomasti sitte sellanen joka sinulle täytyy hankkia, mutta sen verran ehkä voisit vielä ku kerroit noista sinun työpaikoistasi sanoa et tuota sanoit et olitko ollut töissä rakennustyömaalla, oliks se näin?

A: Euh, non, pas vraiment, enfin je voulais en fait, je voulais faire manutentionnaire, bon, c'est un travail facile que je peux très bien faire sur un chantier, j'avais, j'avais proposé mes services euh à un chantier, en fait deux même, mais dans les deux cas ils m'ont, ils m'ont exigé un numéro fiscal, ils m'ont dit que c'était pas possible et c'est pour ça que je suis venu vous voir en fait.

V: Selvä. Mutta, joka tapauksessa jos Suomessa työskentelee rakennustyömaalla niin silloin täytyy olla veronumero. Ja se on sen takia hyvin tärkeätä että voidaan sen avulla seurata että kaikki rakennustyömaalla työskentelevät työntekijät ovat Verohallinnon rekisterissä. Ja muutoin missään rakennustyömaalla ei saa työskennellä jos tuota veronumeroa ei ole, et se on hyvin tärkeä asia, mut katsotaan kohta nyt sitten sitä että mitä työtä sinä kenties voisit täällä Suomessa tehdä, mutta sitten kerroit siitä et sinulla oli ollut tällanen joku ikkunanpesijän työpaikka josta oli sitten maksettu palkkaa mutta ilman minkäänäköstä veropidätystä, että tällästä toimintaa täytyy kyllä, et minun Verohallinnon edustajana täytyy nyt tästä vakavasti kuitenkin huomauttaa, että tällästä toimintaa ei, ei tule harjottaa koska tähän on siis pimeää työtä ja jos siitä ei makseta veroja niin sehän on sillon tietysti rikkomus Suomen lakeja kohtaan. Mutta mielenkiinnolla kuuntelisin kuitenkin sitten sitä että minkälainen työ sinua kiinnostaa ja minkälaista työpaikkaa olit ajatellut täällä Suomessa. Mut, ja verokortti meiän täytyy sulle tietysti hommata myös.

A: Oui effectivement, mais, alors je comprends pas bien, est-ce que, parce que j'étais laveur de vitres donc je vous disais c'était un employeur, un entrepreneur privé qui m'a embauché et on, j'ai pas signé de contrat ni rien et je, je m'étais dit c'est un petit peu curieux effectivement mais, est-ce que, est-ce que je risque quelque chose moi alors dans ce cas-là à cause de ça?

V: Kaikesta työstä Suomessa täytyy maksaa palkkaa sääntöjen mukaan, ja myöskin kaikesta palkasta täytyy maksaa veroa. Et on hyvin tärkeätä että lainsäädäntöä ja myöskin kaikkia verotukseen liittyviä muita sääntöjä noudatetaan.

V: Ja sitten nyt sitä verokorttia tosiaan tuota pitäisi, pitäisi tässä nyt sinulle sitten tuota ryhtyä laatimaan. Verokorttihan on sellainen paperi johon merkitään, anteeksi, merkitään tuota veroprosentti elikkä se että kuinka paljon työnantaja sinulle maksamastaan palkasta, tai että tai josta, tai joka määrää sen kuinka paljon siitä palkasta jota sinulle työnantaja maksaa niin sinun täytyy maksaa veroja. Ja tosiaan

täältä verotoimistosta tuon verokortin nyt voit saada, mutta tätä varten pitäisi tietää että kuinka paljon tuloja saat nyt koko vuoden aikana, vai, jos sinulla ei nyt ole työpaikkaa, niin oletko kenties sitten rekisteröitynyt työttömäksi työnhakijaksi? Silloin nämä työttömyyskorvaukset ovat tietysti sinulle sitä pääasiallista tuloa.

A: Ben non écoutez je, j'ai pas pensé à ça, mais, non, je, je dois dire que comme, bon, ma femme, enfin ma futur femme, travaille aussi, on, on habite ensemble à, à Itäkeskus, j'ai pas vraiment eu de besoin absolu de, d'avoir des des revenus, je voulais juste un petit peu, bon avoir quelque chose, c'est pour ça cette histoire de laveur de vitres était pour moi importante mais ce que je comprends pas tout à fait c'est, je comprends pas parce que, est-ce que les impôts ne se définissent pas en fonction du salaire qu'on a reçu, c'est-à-dire, est-ce que je paie pas mes impôts à la fin de l'année une fois que je saurai exactement combien j'aurai gagné dans les différents emplois que j'aurai pu faire, ou comment ça marche alors?

V: No tämä on minusta erinomainen asenne jos minä voin sanoa tämän virallisen roolini ohitse että, että työ on todella sellainen asia joka on ihmisille varmasti hyvä asia elämässä ja todellakin kunnioitan sitä että tuota, työtä, työtä haluat tehdä, se on oikein hienoa, mutta näitten verojen maksamisesta ni Suomessa tämä järjestelmä on sellainen että kun tuota lähdetään liikkeelle siitä että sinulla on se veroprosentti siinä verokortissa, niin aina kun aloitat jossakin työpaikassa, niin annat työnantajalle tämän verokortin, ja sen prosentin mukaan, jonka, joka siihen verokorttiin on siis merkitty, niin sen verokortin mukaan, sen veroprosentin mukaan sinun tulee sitten maksaa tästä saamastasi palkasta veroa. Ja se on ihan totta että sitten vuoden lopussa katsotaan että onko se arvioitu koko vuoden aikana saamasi palkkasumma, onko sitä verotettu oikein, että oletko saanutkin enemmän tuloja kuin mitä on arvioitu, ja jonka pohjalta veroprosentti on laskettu vai oletko saanut vähemmän. Koska jos olet maksanut enemmän veroja kuin mitä on arvioitu ja mikä on otettu veroprosentin laskemisessa huomioon, niin silloin, siis jos olet maksanut siis enemmän veroja niin silloin voit saada veronpalautusta, joten sinulle maksetaan jokin summa rahaa takaisin, jos olet maksanut liikaa veroja, ja päin vastoin. Jos olet siis maksanut vähemmän veroja kuin mitä veroprosentti edellyttää suhteessa palkkaasi, niin siinä tilanteessa sitten taas joudut maksamaan jäännösveroa, eliikkä maksamaan veroa enemmän. Joten se on ihan totta että aina kunkin vuoden lopussa tämä tilanne arvioidaan ja sen pohjalta sitten saat joko jäännösveromääräyksen tai sitten veronpalautusmääräyty-, määräyksen ja sitten aina sitten se seuraavan vuoden veroprosentti lasketaan tämän edellisen vuoden toteutuneen tulomäärän mukaisesti. Tämä voi olla pikkusen monimutkanen tämä systeemi mutta kun nyt vähän tätä tässä pohditaan yhdessä niin eiköhän se selviää.

A: Bon mais ça a l'air très, très compliqué tout ça, je, mais, ce que je comprends pas très bien c'est comment est-ce que je fais pour évaluer les, mes revenus annuels à l'avance, puisque je, je connais pas mon employeur, ou je, je ne sais même pas combien j'aurai d'employeurs, en fait parce que, bon je vais commencer par

rechercher des petits emplois de toute façon, j'aurai certainement pas un seul employeur, donc comment, comment est-ce que je fais pour évaluer mes revenus annuels dans ce cas de figure?

V: Niin, no tämä saattaa kuulostaa nyt näin ensi alkuun vähän mutkikkaalta jos ei ole paljon kokemusta tästä Suomen verojärjestelmästä, mutta voin vakuuttaa että meillä on hyvin pitkälle tuota sähköistetty tämä verojärjestelmä Suomessa, joten parhaassa tapauksessa todella kun tämän verokortin saat ja annat sen sitten edelleen aina työnantajalle, niin tämä homma hoituu vähän niin kun itsestään, että olemme siirtyneet suurelta osin Suomessa itse asiassa siihen että veroilmoitus tapahtuu, koko tämä verojen, että veroilmoitus ja kaikki siihen muut liittyvät muodollisuudet tapahtuvat sähköisesti, joten tiedot menevät normaalisti suoraan sieltä työnantajalta, tai tulevat suoraan sieltä työnantajalta tänne Verohallintoon ja sitten me täällä laskemme että kaikki on mennyt sääntöjen mukaisesti joten siitä ei nyt suurta huolta tarvitse kantaa jos, jos tilanne on tällainen tavanomainen niinkun se nyt ehkä todennäköisesti sinun kohdallasi on. No kuitenkin nyt kun sinä olet Ranskan kansalainen niin kuulut siis sellaisen, tai olet sellaisen maan kansalainen jonka kanssa Suomella on verosopimus, ja senpä pohjalta sitten tämä tilanne on sinun osaltasi hiukan yksinkertaisempi kun kenties jonkun sellaisen työntekijän tai henkilön kannalta joka tulisi sitten kolmannesta maasta, ja tässä tapauksessa esimerkiksi on mahdollista että pyydät juuri tällaista progressiivista verotusta Suomessa.

A: Alors justement, je voulais, je voulais vous demander parce que j'avais entendu parler de cette histoire de, d'imposition progressive, qu'est-ce que ça veut dire exactement?

V: Aivan yksinkertaisesti progressiivinen verotus tarkoittaa sitä että mitä enemmän sinulla on tuloja niin sitä enemmän sinä maksat veroja. Vastavuoroisesti jos tulosi laskevat niin myöskin silloin maksamiesi verojen määrä laskee eli veroprosentti on alhaisempi.

A: Mais alors si j'ai bien compris, c'est l'employeur qui, au moment de payer le salaire, enlève déjà les impôts automatiquement du salaire, donc je reçois uniquement sur mon compte en banque, je reçois uniquement un, un, un salaire net, c'est ça l'idée?

V: Kyllä, juuri näin, eli tätä me kutsumme täällä Suomessa ennakonpidätykseksi, joten tuon veroprosentin mukainen summa aina tuosta sinun palkastasi siis ennen palkanmaksua vähennetään, ja tilillesi tulee sitten se summa josta nuo verot on jo vähennetty jos olet siis normaali palkansaaja Suomessa.

A: Mais alors dites-moi, je, parce que là vous allez me faire une carte d'imposition, mais si j'ai plusieurs employeurs, qu'est-ce que je fais, comment ça marche, je dois donner la photocopie de cette carte d'imposition à tous ceux pour qui je travaille?

V: Niin, no normaalisti tilanne on se, että henkilöllä on jokin päätyö, ja päätyö yleensä on se työ josta työntekijä saa suurimman osan palkkatuloista. Mutta jos sitten työntekijällä on vuoden aikana samaan aikaan myös muita työnantajia, niin silloin tarvitaan niinsanottu sivutulon verokortti. Joten ensinnä on tuo päätulon verokortti, josta näkyy se summa, kuinka paljon tulee maksaa veroa siitä pääasiallisesta palkkatulosta, mutta jos on tosiaan useita työnantajia samaan aikaan niin silloin tarvitaan tuollainen sivutuloverokortti ja siinä sitten saattaa olla että tuo veroprosentti onkin erilainen koska silloin kysymys on sivutulosta. Joten kyllä, jos on useita työnantajia, ja sitten itse asiassa jos on useita työnantajia ja jos on tuota tällainen päätuloverokortti niin se annetaan sit sille, sille työnantajalle joka on se päätyö, jolta se päätyö tulee, ja sit jos on on näitä muita ni niille taas sitten tää sivutuloverokortti, mutta jos on useita työnantajia eikä varsinaista päätyötä ollenkaan, tää on vähän eri tapaus, et jos ollenkaan ei oo tuota päätyötä niin kaikille työnantajille annetaan silloin kopio tuosta sivutuloverokortista.

V: Niin, ja tietysti sitten, tuota, tämä verokortti täytyy aina antaa sille työnantajalle joka tapauksessa, ja sitten työnantaja maksaa sen veroprosentin mukaisesti, maksaa siis palkkaa ja siitä sinä maksat sen veron sen veroprosentin mukaisesti, ja on hyvin tärkeätä antaa tämä verokortti aina työnantajalle, koska jos verokorttia ei ollenkaan anna työnantajalle niin silloin työnantaja perii palkastasi kuusikymmentä prosenttia veroa, ja se on todella paljon, koska Suomessa on tämä progressiivinen verotus, niin mitä vähemmän ansaitset sitä pienempää veroa maksat, niin kuusikymmentä prosenttia on todella valtava veroprosentti, joten jotta verotus menisi kerralla oikein ja jotta sinä saisit sen osan palkasta joka sinulle kuuluu silloin kun se palkka sulle maksetaan niin sen takia on hyvin tärkeätä huolehtia tästä verokortin antamisesta työnantajalle. Muuten tietysti jos sitten, jos sitten käy näin että työnantaja joutuu perimään tämän kuudenkymmenen prosentin veron, tai joudut maksamaan kuudenkymmenen prosentin veron palkastasi niin siinä tapauksessa sitten kuitenkin tuota vuoden lopussa verohallinto laskee sinulle oikean veroprosentin ja sitten saat veronpalautusta sen osan joka on sinulta on peritty liikaa veroa.

A: Bon, d'accord, mais alors maintenant si, pour faire cette carte d'imposition, vous, vous avez besoin de quel genre d'information, qu'est-ce qu'il, est-ce que je dois rassembler un dossier?

V: Niin, kun nyt sit tätä uutta verokorttia tässä haet niin tarvitset seuraavat tiedot, tai sinun täytyy antaa nyt kuitenkin tänne verotoimistoon seuraavat tiedot: Ensinnäkin tarvitaan arvio siitä, kuinka paljon tuloja saat koko vuoden aikana, ja sitten meidän täytyisi myöskin tietää että kuinka paljon tuloja olet jo saanut tämän vuoden alusta alkaen. Samoin meidän pitäisi tietää kuinka paljon veroja olet maksanut näistä

saamistasi tuloista vuoden alusta lähtien ja myöskin tarvitaan vielä neljänneksi tiedot vähennyksistä joita haet tämän kuluvan vuoden verotuksessa. Että tällaisia tietoja meidän nyt tulisi tässä saada jotta voisimme tuollaisen verokortin sinulle toimittaa.

A: Bien donc une estimation des mes revenus annuels alors je, comment est-ce que je, comment est-ce que je mesure ça alors si j'ai beaucoup de boulots différents, je ne sais pas encore, est-ce qu'il y a une somme qu'on met, qu'on indique par défaut ou est-ce que on évalue en fonction de, je sais pas moi, est-ce que je, je me dis que cette année je vais travailler pour trois employeurs, faire quelques petits boulots, et puis ça sera ça, ou comment ça marche?

V: Niin, kyllä meidän täytyy nyt lähteä jostain arviosta liikkeelle sitten että nyt täytyisi miettiä se että miten paljon sitä palkkaa tulisi vuodelta, sillähän ei ole merkitystä kuinka monelle työnantajalle sitä työtä tekee vaan se millä on merkitystä on se palkkasumma että kuinka paljon tuloja koko vuoden aikana arvioi saavansa. Nyt tässä yhteydessä on hyvä kuitenkin muistaa että palkka on todella tuloveron alaista Suomessa, mutta veroa maksetaan myöskin vanhempainpäivärahoista, eläkkeistä ja opintotuesta, tuossa äsken oli jo puhetta että työttömyyspäivärahaa sinulle ilmeisesti ei ole maksettu koska jos ymmärsin oikein et sanoit ettet ole ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi, joten työttömyyspäivärahastahan myös maksetaan veroa, mutta tämä ei ilmeisesti koske sinua, mut nyt kysyn tätä että onko sinulla mitään tuollaisia vanhempaintuki- vanhempaintukia jotka tulisivat sinulle tai saatko mistään eläkettä tai onko sinulla kenties mitään opintotukia koska nämä täytyis myöskin laskea sitten tähän tuloksi?

A: Écoutez là, je me rends compte que je me suis assez mal débrouillé, non j'ai, j'ai fait aucune demande d'allocation, même pas pour le chômage, en fait je pensais que comme je faisais ce travail de laveur de vitres, j'étais pas vraiment au chômage, mais mais là vous m'avez dit tout à l'heure aussi que, donc j'ai aucune allocation, aucune demande faite et aucune allocation, je reçois rien, mais je voulais vous demander là, pour ce travail au noir que, que, vous me dites c'est interdit, est-ce que ça maintenant, parce que vous me dites il faut aussi déclarer les revenus que j'ai déjà eus depuis le début de l'année, est-ce que le travail au noir rentre là-dedans ou est-ce que je dois l'oublier ce, ce travail-là?

V: No nythän on näin että tässä nyt oikeastaan voidaan sanoa että tämä työnantaja tai jolle olet tätä pimeää työtä tehnyt niin hän on tässä nyt ehkä se kaikkein suurin syyllinen ja riippuen vähän ehkä siitä että minkäluonteista työ on ollut ja miten paljon olet sitä tehnyt ja miten paljon sinä olet ikään kuin menettänyt tuloa sen takia että tämä on tällä tavalla pimeästi hoidettu niin tässä voitaisiin ajatella että tässä vois tulla jopa ihmis-, ihmiskauppa kysymykseen, tai tällanen pakkotyöhön pakottaminen, no ei nyt ihmiskauppa ehkä mutta kuitenkin pakkotyö, tuota vois olla jollain lailla kysymyksessä mutta jos nyt ymmärsin ni tämä oli tällanen aika pienimuotoinen juttu ja mitenkäs paljon siitä mahdoit saada palkkaa, vähän nyt pitäis

tietysti tietää myöskin se että, että tuota mikä oli tämän työnantajan nimi et sitä kautta voitais tietysti tätä lähteä nyt selvittämään mutta jos summa ei ollu suuri niin jos se jää tohon alle kuuteenkymmeneen euroon niin silloin tässä ei taida olla oikein mitään tehtävissä ja toinen asia on sitten se että jos tätä ei ole sinulle palkkana maksettu niin ei tätä nyt voida sitte kuitenkaan varmasti, jos sitä ei ole työnantaja sinulle maksanut virallisesti ja siitä ei oo myöskään mitään tämmösiä vakuutusmaksuja maksettu niin sitä ei varmastikaan nyt voida sitten oikein laskea tähän, tähän tuota, tätä verokorttia ajatellen näihin tämän vuoden tuloihin.

A: Oui d'accord je, je comprends, je pense que, bon je veux pas créer de problèmes pour cet employeur donc je, on va dire que j'ai rien reçu et puis que je, moi ce que je veux simplement c'est officialiser ma, régulariser ma situation et donc je, je veux avoir un, une carte d'imposition, une carte fiscale et je, je veux vraiment être en règle. Mais je voulais vous demander encore comment, comment est-ce que le salaire est déterminé, est-ce qu'il y a, est-ce qu'il y a un salaire minimum en Finlande, est-ce que je devrais être syndiqué, qu'est-ce que vous en pensez?

V: No Suomessa meillä ei ole tätä minimipalkkaa, ni se oli näin et sinä olit Ranskasta, Ranskassahan kai tämmönen minimipalkka on mutta meillä Suomessa ei ole mitään lakia minimipalkasta vaan meillä järjestelmä on enemmänkin sellainen että suurin osa suomalaisista on jonkin ammattiliiton, jonkin ammattiyhdistyksen jäseniä ja silloin heidän palkkansa määräytyvät työehtosopimusten mukaan ja, monasti nämä työehtosopimukset ovat myös yleissitovia ja tämä tarkoittaa sitten sitä että myöskin sellaisten työntekijöitten, tai että nämä työehtosopimukset koskevat myöskin sellaisia työntekijöitä jotka eivät ole minkään ammattiliiton jäseniä, joten kyllä, kyllä meillä on hyvin pitkälle tuota tätä järjestäytyneisyyttä, ay-toimintaa siis, mutta jotta voisit tehdä töitä tai jotta voisit saada palkkaa niin sinun ei ole pakollista kuulua mihinkään ammattiliittoon. Hyvä on kuitenkin muistaa että nämä työehtosopimuksessa sovitut edut ovat vähimmäisetuja, että kun jollain alalla on yhdessä työnantajan ja työntekijän välillä sovittu joistain asioista ja ne on kirjattu tuonne työehtosopimukseen niin henkilön, työntekijän työsopimuksessa niitä ei voida sivuuttaa, esimerkiksi palkka ei voi olla pienempi kuin työehtosopimuksessa on sovittu, joten nämä työehtosopimukset tuovat turvaa kaikille työntekijöille riippumatta siitä, kuuluuko ammattiliittoon vaiko ei.

A: Mais est-ce que ça veut dire alors que je dois toujours signer un contrat de travail, enfin signer donc, faire un contrat par écrit avec l'employeur ou est-ce qu'il y a d'autres formules possibles?

V: Niin no, kyllä on mahdollista tehdä myöskin suullinen työsopimus työnantajan kanssa, mutta siinäkin tapauksessa jos kirjallista työsopimusta ei tehdä, niin työnantajan on annettava kirjallinen selvitys työnteon keskeisistä ehdoista ilman että työntekijän täytyy sitä mitenkään erikseen pyytää. Mutta kyllä kuitenkin sanoisin että on kaikkien edun, erityisesti työntekijän edun mukaista, että työsopimus tehdään

kirjallisesti, koska silloin kun asiat on kirjoitettu yhteiseen sopimukseen, molemmat osapuolet, sekä työntekijä että työnantaja, voivat yhdessä tarkastaa sopimuksesta mitä yhdessä on sovittu, ja tämä pätee erityisesti sellaisissa tilanteissa jos tulee riitaa jostain asiasta niin silloin kirjallisesta työsopimuksesta asioitten tarkistaminen on paljon selvempää, ja kuitenkin työsopimuksessahan sovitaan hyvin tärkeät asiat, työtehtävät ja palkka sekä työhön muut liittyvät edut ja ehdot joten kyllä täytyy sanoa että minä suosittelen tätä kirjallista työsopimuksen tekemistä vaikkakaan se ei ole joka tilanteessa täysin pakollinen.

A: D'accord, c'est, c'est clair, mais, mais est-ce que, juste pour savoir, est-ce qu'un contrat oral me protège ou, comment est-ce que je peux prouver, prouver, prouver ce qui a été convenu oralement en cas de conflit avec l'employeur, comment ça marche, c'est, est-ce qu'il y a des, des clauses que l'employeur doit, doit respecter de toute façon?

V: Niin, jos ongelmatilanteita tulee, niin kuten tuossa sanoin niin työnantajan on myöskin suullisen työn, työsopimuksen yhteydessä annettava kirjallinen selvitys niistä ehdoista jotka ovat kaikkein keskeisimpiä työ, työn tekemisen kannalta ja erityisesti kun kysymys on sellaisista työsuhteista jotka ovat toistaiseksi voimassa olevia tai jotka jatkuvat yli kuukauden. Ja tässä kirjallisessa selvityksessä joka siis työntekijän tulee joka tapauksessa saada, on oltava seuraavat asiat: siinä täytyy näkyä se, että mikä on työnantajan sekä työntekijän koti- tai liikepaikka, missä työntekijä asuu, ja mikä on työnantajan toimipaikka. On myöskin laitettava tähän suulliseen, tai tähän kirjalliseen selvitykseen työnteon alkamisajankohta ja jos kysymyksessä on määräaikainen työsopimus niin silloin myöskin työnteon kesto ja mikä on määräaikaisuuden peruste. Myös tähän kirjalliseen selvitykseen tulee laittaa työntekijän koeaika, on myöskin kirjoitettava se että mikä on työntekopaikka, missä siis työntekijä tätä työtä tekee, samoin kirjallisessa selvityksessä on mainittava työntekijän työtehtävät, ja äsken puhuin noista työehtosopimuksista niin kyllä tässä kirjallisessa selvityksessä täytyy olla myöskin maininta siitä että mikä on tähän työhön sovellettava työehtosopimus. Samoin myöskin kirjalliseen selvitykseen täytyy laittaa ylös se kuinka palkka tai muut vastikkeet määräytyvät ja myös se mikä on palkanmaksukuukausi. Tässä on mainittava myöskin säännöllinen työaika, samoin se, kuinka vuosiloma määräytyy, ja lopuksi myöskin irtisanomisaika tai ainakin se että kuinka irtisanomisaika määräytyy, mikä on sen peruste. Ja tämä on ihan todella tärkeä paperi tämä kirjallinen selvitys myös koska jos työnantaja ei tällaista selvitystä toimita niin hänet voidaan ihan tuomita maksamaan sakkoja joten tähän on todella työntekijällä oikeus.

A: D'accord, très bien, mais je, je vous remercie beaucoup pour ces informations, je crois que c'est, c'est, c'est très important de, d'être conscient de ces choses, je, en fait là tout ce que je vous ai dit pour mon, pour remplir ma carte fiscale, là je veux dire en, je ne sais pas encore quels seront mes employeurs, j'aurai sans doute plusieurs petits emplois ici au début, mais ça c'est si vous voulez c'est à court terme, mais,

mais dans le long terme j'aimerais, parce que vous voyez j'ai été enseignant de, de français pendant longtemps, et comme j'ai été enseignant de français, français langue étrangère, je me suis dit que je pourrais peut-être à terme fonder une micro-entreprise en Finlande, alors, qu'est-ce que vous me conseillez par rapport à ça, si je voulais monter une entreprise pour donner des cours privés de langue française par exemple à, à des chefs d'entreprise ou à quiconque voudrais apprendre le français, est-ce que vous, comment ça marche pour la création d'une entreprise en Finlande?

V: Niin, no se on ihan hyvä ajatus, itse asiassa näin ohimennen sanoen niin tuota yrityksen perustaminen on monien Suomeen ulkomailta muuttavien henkilöitten tällainen suosima työnteon muoto ja monet perustavat todella oman yrityksen ja sitä Suomessa kovasti kannustetaan siihen että näitä yrityksiä perustettaisiin. No tässä nyt ehkä sitten lyhykäisesti voin kertoa hiukan tästä yrityksen perustamisesta, kaikkein parhaiten tästä saa tietoja vielä tuolta niinsanotusta Uusyrityskeskuksesta että sinne voi aivan varata ajan tänne Uusyrityskeskukseen, ja heidän kanssaan voi mennä sitten juttelemaan näistä yrityksen perustamisen, perustamiseen liittyvistä vaihtoehtoista ja siitä että mitä on hyvä ottaa huomioon. Mutta tietysti näin yleisesti ottaen niin kaikkein tärkeintä varmasti yrityksen perustamisessa on se että keksii ensin hyvän liikeidean, pohtii sitä että mitä osaa, mikä olisi sellainen kannattava yritys, mikä olisi kannattavaa yritystoimintaa, ja tässä auttaa se että tekee liiketoimintasuunnitelman, joten pohtii sitä että minkälaista yritystoimintaa voisi harjoittaa ja mitä, mitä, mitä itse osaa ja mitä taas sitten myöskin on mahdollista laskuttaa näistä oman yrityksen palveluista tai tuotteista. Sitten hyvin tärkeätä on miettiä myöskin rahoitusta, sitä kuinka tämä yritys rahoitetaan, ja tietysti täytyy valita myöskin yritysmuoto, ja tämä on hyvin tärkeä asia koska tämä, tämä vaikuttaa sitten myöskin verotukseen, et yritysmuotojahan on erilaisia, on ihan osakeyhtiö, tai sitten vaikkapa osuuskunta, joihin sovelletaan yhtiöverotusta, mutta sitten on myöskin mahdollista toimia myöskin niinsanotulla toiminimellä esimerkiksi, ja siinä sitten nämä verotusmuodollisuudet ovat hiukan erilaisia, mutta tämä tietysti pitää aina sen mukaan että minkä yritysmuodon sitten valitsee. Yrittäjän on myöskin selvitettävä että mitä lupia hän tarvitsee yrityksen perustamiseen ja sen pyörittämiseen ja tietysti myöskin kaupparekisteriin ja myös tänne meille Verohallintoon on sitten ilmoitettava tästä että minkälaisen yrityksen haluaa perustaa. Vakuutukset on hoidettava kuntoon ja sitten myöskin pidettävä huolta siitä että yrityksellä on kirjanpitoasiat kunnossa.

A: Très bien, ben écoutez madame, je vous remercie infiniment pour ces informations, je vais, je vais de ce pas réfléchir à mes, à mes projets d'avenir et de création d'entreprise donc je, j'attends ça avec impatience parce que j'ai vraiment envie de, de faire quelque chose d'utile. Merci beaucoup. Au revoir.

V: No niin, no mutta hyvä, olen todella iloinen siitä että nyt pääsette tässä asiassa eteenpäin ja todellakin toimitatte sitten meille riittävästi varmasti näitä tietoja niin se verokortti sitten on mahdollista teille toimittaa mutta, tervetuloa nyt Suomeen ja

oikein hyvää jatkoa nyt sitten elämässä ja onnea vielä kerran sen naimisiinmenon johdosta.

Liite 2: Alkuteksti 2, aiheena vammaispalvelut

Virkailija: Hyvää päivää, miten voin palvella?

Asiakas: Oui, bonjour madame, je, je m'appelle George Drugge et je voudrais en fait avoir des renseignements sur, sur les services aux handicapés, voyez j'ai un enfant handicapé et je, je je voulais vous poser certaines questions concernant, concernant cela.

(Litteroijan huomio: keskustelu aloitetaan alusta, koska tulkki D oli vahingossa väärällä kanavalla eikä kuullut)

V: Hyvää päivää, miten voin palvella?

A: Oui, bonjour madame, je, je viens au sujet des services pour les handicapés, en fait j'ai un, j'ai un fils handicapé, et je suis moi-même en Finlande depuis peu de temps et donc je ne sais pas exactement comment ça se passe, à qui m'adresser, donc je viens ici pour me, me renseigner auprès de vous.

V: Asutteko Suomessa?

A: Oui, voyez, je suis, je suis Belge à l'origine, mon nom est George Drugge, je, j'ai vécu à Bruxelles jusqu'à présent, et, et maintenant je m'installe en Finlande et donc je, oui, j'ai une adresse maintenant en Finlande, et j'ai un fils, Mathieu, qui a 6 ans, et qui va commencer l'école, mais le problème est que il est, il souffre de nanisme diastrophique.

V: Mikä teidän poikanne vaiva oli? En tunne noita lääketieteen termejä.

A: Oui donc en fait il souffre de, de nanisme et, et si vous voulez il a la, la description qu'on en donne habituellement enfin celle qui correspond à mon fils en tout cas c'est que il a les membres un petit peu plus courts que, que la normale, il a une légère déformation des pouces, il a une division labiale parce que bon très souvent c'est le cas et puis, surtout le problème majeur, je crois, c'est, c'est la malformation qu'il a aux pieds et donc il a, il a le pied-bot donc c'est vraiment quelque chose qui nécessite en fait un, un, des services particuliers.

V: Onko teidän Matti-poikanne, anteeksi jos kutsun häntä Matiksi, niin onko hän siis liikuntarajoitteinen?

A: Oui effectivement, ben c'est, à cause du pied-bot, sa malformation au niveau des, des pieds, il est, il est obligé en fait de, d'utiliser la chaise roulante, enfin je veux dire il a vraiment du mal à se déplacer de façon naturelle, enfin normale, quoi.

V: Minkä ikäinen poikanne on?

A: Mon fils a 6 ans, donc il était à l'école maternelle à Bruxelles, et puis maintenant l'idée est qu'il intègre le, l'école franco-finlandaise de Helsinki et qu'il entre au primaire donc en classe zéro je crois ici, je suis pas exactement sûr encore de, de la classe mais, mais bon, il intégrerait l'école franco-finlandaise.

V: Okei, eli hänet on siis ilmoitettu sinne Helsingin ranskalaiseen kouluun, onko hänellä entuudestaan sieltä Belgiasta saatuja, saatua pyörätuolia vai millä tavalla Matti-poika on tähän saakka liikkunut, tai miten häntä on liikutettu?

A: Ben disons que, jusqu'à présent, à Bruxelles on avait une poussette, les poussettes suédoises à la v--, Emmaljunga, donc une très bonne poussette solide qui marchait bien et donc jusqu'à l'âge de 5 ans, 6 ans, ça posait pas problèmes, mais je crois que maintenant il commence à être trop grand pour être, être dans une poussette pour enfants et donc on aimerait bien passer au, au fauteuil roulant mais justement pour ça il faut, j'ai besoin de, d'information pour savoir comment en obtenir un, et et où ça peut se faire etcetera.

V: Joo, Suomessa tota noin niin ei missään nimessä voi kuusivuotiasta kuljettaa lastenvaunuissa että, kyllä kuuluu yhteiskunnan varoista saada pyörätuoli käyttöön että Helsingin kaupunki, jos te Helsingissä asutte niin on tämä vastuutaho joka sitten tämän pyörätuolin antaa Matti-pojan käyttöön, että pitäis nyt ensin vähän selvittää tätä, että tää on niinku nimenomaan sosiaalitoimi joka antaa, mutta onko teillä olemassa Belgiasta mukana tuomaanne lääkärintodistusta taikka täällä, täältä Suomesta saamaanne lääkärintodistusta näist pojan vammoista ja tästä tilanteesta?

A: Écoutez, non, je n'ai pas de certificat médical finlandais, ce, la seule chose que j'ai en fait c'est, c'est une carte d'invalidité belge euh concernant donc le, le handicap de mon, de mon fils, et simplement bon évidemment le problème c'est que ce document est en français et puis il va falloir que je le fasse traduire sans doute ici pour les, pour les services sociaux finlandais.

A: Mais alors je voulais, je voulais encore vous demander comment ça se passe là, je là, on est au bureau de, des informations pour les, pour les étrangers à Helsinki, mais, mais où est-ce que je dois m'adresser pour, pour les services spéciaux au handicapés, est-ce que c'est vous qui fournissez ces, ces informations ou est-ce que je dois m'adresser ailleurs?

V: Niin, nythän me emme ole tuota siis emme ole Maahanmuuttovirastossa varsinaisesti vaan tämä on tämä Helsingin kaupungin info, tämä on niinku Helsingin kaupungintalossa olemme nyt että Maahanmuuttovirasto on asia erikseen, voin antaa sen osoitteen teille, mutta nyt aluksi voin auttaa teitä nyt ainakin nämä ensi metrit eteenpäin. Eli teillä on tämä invalidikortti että nyt kuitenkin niin se invalidikortti on

hyvin hyvä olla ja, entä oletteko Suomessa ollenkaan vielä käyneet lääkärin vastaanotolla Matin kanssa?

A: Euh oui, je suis allé, j'ai, on est, on est allé chez le médecin une fois, parce que Mathieu souffrait de, de raideur particulièrement dure au niveau des, des articulations, et, et donc pour ça on était allé voir le médecin mais je, je, je ne sais plus exactement, il a dû nous dire quelque chose mais on, on avait pas d'interprète, c'était un peu difficile. Mais je suis allé voir le médecin une fois oui pour, pour une raideur particulière de, dans les articulations pour Mathieu.

V: No hyvä, missä päin kaupunkia asutte?

A: On, on, on est à Tehtaankatu, c'est Eira, dans cette, dans ce quartier-là je crois, Tehtaankatu.

V: Okei. Sitten te kuulutte tähän eteläiseen suurpiiriin eli teidän lähin terveyskeskukseenne on Viiskulmassa ja neuvonkin teitä varaamaan ajan tuolta Viiskulmasta terveyskeskuksesta. Ja vaikka teillä kenties mahdollisesti on niinkun työn puolesta lääkäripalvelut kyllä varmaan olemassa mutta näihin yksityisiin lääkäripalveluihin ei koskaan kuulu tämä kunnan maksama asioimistulkki eli kun varaatte ajan Viiskulman terveyskeskuksesta niin saatte sitten nämä dokumentit joita tarvitsette tämän pyörätuolin hankkimista varten että tässä voi mennä nyt kyllä pari viikkoa.

A: Est-ce que je peux m'y rendre là tout de suite aujourd'hui par exemple ou est-ce qu'il faut vraiment que je prenne rendez-vous à, comment vous dites, Viiskulma?

V: No erittäin hyvä ois varata aika ja Matti-poika pitää ottaa mukaan, ja tämän Viiskulman terveysaseman, tämän puhelinnumero on 0931045930.

V: Ja tuo tarkka katuosoite siellä Viiskulmassa on Pursimiehenkatu neljä.

A: Et alors donc si vous, vous, enfin s'il faut réserver un rendez-vous, est-ce que vous pourriez le faire pour moi ou, parce que bon c'est un peu compliqué là je, je sais pas trop où m'adresser pour avoir un interprète et de faire ces, ces démarches donc peut-être pour la réservation est-ce que vous pourriez le faire?

V: No kyllä se sopii, voin soittaa nyt saman tien.

V: No hei, tääl on Virkagalleriasta Maija Kukkonen, ois tällänen ajanvarausasia. Tääl ois tällänen Belgiasta Suomeen muuttanu asiakas, asuu Tehtaankadulla, siis eteläisessä suurpii-, eteläisen suurpiirin alueella George Drugge nimeltään ja hänellä on poika jolla on siis kumpurajalka ja jotakin tällaista diastrofista, en saanut ihan selvää mitä se oli mutta kuitenkin, niin tarvittaisiin nyt sellanen varata lääkäriaika

kun tällä pojalla joka nyt on kuusvuotias ei ole vielä edes pyörätuoliakaan ja tota tälle lääkärikäynnille tarvittaisiin nyt sitten varmasti myös tulkki että voitteko katsoo sellasen ajan mikä kävis ja tää on ranskankielinen, ei flaami. Juu hyvä, odotan.

V: Ai sotuko?

V: Anteeks onko tota Mathieu-pojalla sotu, sosiaaliturvatunnusta, suomalaista vielä olemassa?

A: Euh oui, non, on n'a, j'ai pas encore de numéro de, de sécurité sociale pour Mathieu, je, je dois aller au bureau demain, euh en fait pour, justement pour, pour obtenir ce numéro finlandais de sécurité sociale, j'ai, vraiment le seul papier que j'ai c'est, c'est sa carte d'invalidité belge et, et ça, ça, ça n'aide pas.

V: Juu tuota noin niin, tätä suomalaist sotuu ei vielä ole mut tämä, tämä pojan nimi on Mathieu Drugge ja syntymäaika on kymmenes viidettä kakstuhattakymmenen. No hyvä, jos se sopii. Okei eli tuota nytten käykö teille tämmönen käynti siellä Viiskulmassa ensi keskiviikkona kello yhdeksän kolmekymmentä? Ni sitten katsotaan ne paperit siellä sitä sosiaalitointa varten.

A: Mercredi prochain, oui oui, neuf heure trente, très bien, très bien, merci beaucoup.

V: Juu, se keskiviikko yhdeksän kolkyt sopii oikein hyvin. Ja joo ja paikalla on sillon ranskan tulkki myös, ja sit siinä vaiheessa tällä Mathieu-pojalla on myöskin tää sukunimi on siis Drugge, ni on myös tää suomalainen sotu. Hyvä. Hienoa, kiitos. Kiitos yhteistyöstä. Kuulemiin.

V: Okei eli nyt tuota noin nii tosiaan nyt teil on aika sinne Viiskulmaan ja sitten saatte sieltä sitten tälläsen lähetteen sosiaalitoimeen ja sosiaalitoimen kautta saatte sitten pyörätuolin ja kaikki nämä tarvittavat varusteet eli, tämä Helsingin sosiaalivirastohan sijaitsee tuossa Kallion virastotalossa, onks tää teille tuttu kaupunginosakaan?

A: Non, je ne vois pas trop Kallio, je, non je vois pas où c'est, mais, est-ce que là aussi il faut prendre rendez-vous ou je peux juste m'y rendre directement?

V: Tuonne Kallion virastotaloon, sinne sosiaaliviraston puolelle ei tarvitse varata aikaa, sinne voi mennä kävellä sisään, ottaa vuoronumeron ja odottaa vuoroaan. Ja sitten sieltä tosiaan niin sitten te saatte taas uuden lähetteen jolla te saatte tämän pyörätuolin tuolta Herttoniemen välinevarastosta.

A: Euh, est-ce que vous pouvez me donner l'adresse alors de, de ce bureau de, Kallio, euh bon, faudra que je, je, je me renseigne, mais, mais alors Herttoniemi,

c'est une autre ville ou c'est, ça se trouve ailleurs, c'est, c'est en dehors de Helsinki alors?

V: Nyt en ymmärtänyt että, siis tarkoittaa siis Kallion virastotalo ja tämä sosiaalitoimisto, ni sen osoite on Toinen linja neljä, ja se on tuossa Hakaniemen ja Kallion rajalla, et sinne pääsee helposti raitiovaunulla, mutta teillähän on sit jos Mathieu-poika tulee mukaan eli Matti eli Masa tulee mukaan niin sittenhän teillä varmasti on, tai teillä pitäisi ainakin olla näitä invataksiseteleitä eli oikeus invataksien käyttöön tämmöisissä tärkeissä asioissa ja muissakin elämän välttämättömyyksissä.

A: D'accord mais alors comment ça se passe, ces, les chèques taxi dont vous parlez enfin le, le, les billets de déplacement, c'est, c'est encore une fois, c'est vous qui les, qui, vous, vous m'en faites, vous m'en donnez, ou je, je les obtiens comment ces, ces billets de déplacement?

V: Joo tää proseduuri on siis etenee näin että te käytte lääkärillä nyt ensin siellä Viiskulmassa ja saatte lähetteen sosiaalivirastoon, sinne Kallion virastotaloon toiselle linjalle joka on siinä Ympyrätalon takana, ja sitten sieltä te saatte lähetteen Herttoniemen välinevarastoon josta sitten valitaan Matti-pojalle sopiva pyörätuoli ja sitten lisäksi tää Kallion sosiaalivirastosta te saatte myöskin näitä taksiseteleitä koska Mathieullahan on oikeus näihin invataksipalveluihin. Et sitten kun hän alottaa koulun ensi syksynä niin hänhän, hänethän haetaan invataksilla aamulla kouluun ja tuodaan koulusta kotiin invataksilla että nämä palvelut kyllä kunta tarjoaa.

A: D'accord je, je vois, dites-moi encore quelle est l'adresse du centre pour la, pour l'équipement, l'équipement d'aide, où est-ce que je, je, où est-ce que je vais à, Herttoniemi?

V: Olipa muuten hyvä kysymys nimittäin nytten tässä onkin kuulkaapas Herttoniemen apuvälinevarasto eli apuvälinepalvelu on siirtynyt Kontulaan. Eli te lähdette sitten sieltä vaikka suoraan invataksilla sosiaalivirastosta Kontulaan hakemaan pyörätuolin.

A: D'accord, très bien, donc, alors dites-moi encore l'adresse de Kontula et je vous, je vous lâcherai avec les adresses?

V: Juu, ilomielin. Se on Ostoskuja kolme. Ja nyt pitää kiinnittää huomiota siihen että nämä kaikki kaupungin palvelut yleensä ovat auki kello kahdeksasta kello kuuteentoista joten tuon välisenä aikana kun liikutte ni olette varmoilla vesillä.

A: D'accord donc je vais à Kontula et là-bas ils me fourniront avec l'ordonnance de Kallio, ils me fourniront le fauteuil roulant, est-ce qu'il y aura un, est-ce qu'il y a un service d'assistance sur place qui, qui nous expliquera le fonctionnement de ce fauteuil ou est-ce que c'est tellement simple que ça marche tout seul, je sais pas trop,

est-ce qu'il s'agira d'un, d'un fauteuil électrique ou d'un fauteuil simple à pousser, est-ce que vous savez me dire ça?

V: Juu, se varmaan se asia sitten etenee siellä jo Viiskulmassa tulee sitten tarkempaa tietoa siitä millainen tarvitaan mutta tuol apuvälinepalvelussa ni siihen apuvälinepalveluun kuuluu siis toisaalta myös arviointi, sovitus ja tämä käytön opetus. Ja neljäntenä seikkana myöskin sitten tän apuvälineen käytön seuranta. Eli mikäli tää apuväline, esimerkiksi pyörätuoli, on sopimaton, ni sitten vaihdetaan. Ja mä haluan korostaa että apuvälinepalvelu on potilaalle maksutonta, olettehan te sentään veronmaksajana täällä Suomessa. Jotakin vastinetta verorahoille.

A: D'accord, très bien, alors, je voudrais encore juste vous demander, est-ce que, au bureau d'aide sociale, est-ce que j'aurai un interprète et puis pareil à Kontula quand j'irai chercher les équipements, enfin le, le fauteuil roulant, est-ce que, est-ce que j'aurai un interprète avec moi ou est-ce que, les gens parlent anglais peut-être on débrouille en anglais aussi, je sais pas?

V: Oho, nyt tulikin tenkkapoo, mitehän tässä nyt mennään kun nytten jos sitten siellä terveystieteiden keskuksessa on se ranskan tulkki joka on varattu tunniksi ni varmastihan se sitten lähtee saman tien lipettiin muille toimeksiannoille heti sieltä että minäpä vielä soitan tuonne terveystieteiden keskukseseen ja varmistan että tuo sama tulkki on sitten koko päivän teidän käytössänne, hetkinen.

V: No hei, tääl on tota Kukkoson Maija täältä Virkagalleriasta moi, kuule äsken puhuttiin, mä puhuin ton Karin Ijäksen kanssa, onks Karin siinä lähellä? Ai hyvä, kiitos. No hei Karin, tääl on viel kaupungintalolta Kukkoska hei, ihan vaan sellasta kuule että nytten tämä ens keskiviikon aika se Drugge-perheen juttu kun tämä tämä nytten tämä isä lähtee pojan kanssa sit suoraan teiltä lähetteen kanssa sosiaalivirastoon ja sieltä sitten sinne Kontulaan muuttaneeseen apuvälinepalveluun, niin tuota voitko varmistaa että se tulkki ois käytössä sitten koko tän ajan? Ai että on byrokraattista vai? No tuota sen, siitähän meille maksetaan palkkaa et me taistellaan byrokratiaa vastaan että jos voit sen asian niinkun hoitaa. Ja sitten soita minulle niin sitten varmistetaan tämä että tämä menee nyt nappiin. Et saamme taas sitten hyvät pisteet et kun ne ranskalaiset aina haukkuu suomalaista ruokaa ja muutenkin yhteiskunta on huono ja niin edelleen. Hyvä. Näin me tehdään. Odotan soittoa, moi.

V: Okei eli nytten tuota noin jos annatte oman puhelinnumeronne ni minä soitan sitten teille takasin kun tulee selvyys siitä tulkkiasiaista, et sehän yleensä ei kuulu tähän meidän palveluun mutta teil on hankala tilanne niin yritän auttaa, ja jos voisitte kirjottaa sen vaikka tuohon lapulle, hyvä. Ja sitten tuota noin niin katotaan että saadaan nää asiat mallikkaasti eteenpäin. Et oliko vielä sitten muuta kysyttävää?

A: Oui alors donc voilà mon numéro de téléphone, 0406672938, je vous le note ici, et oui alors encore j'avais quand-même une question qui est importante, c'est, c'est par rapport à l'école, Mathieu va commencer à l'école franco-finlandaise, mais c'est pas une école spécialisée pour les enfants qui, qui souffrent de, de handicaps divers, mais donc il est quand-même tellement handicapé qu'il va bien falloir trouver un moyen de l'assister à l'école pendant, pour ses études donc je, je, est-ce qu'il y a un système de services d'assistanat, enfin est-ce qu'il y a des assistants à l'école ou est-ce que là aussi ça c'est les services sociaux qui fournissent quelqu'un, comment ça se passe?

V: Okei no nyt siirrytäänkin sitten mielenkiintoselle rajapinnalle kun tuota tämä siis nyt päiväkotihan on sosiaalitoimeen kuuluva, kun taas sitten peruskoulu siitä nollaluokasta lähtien eli starttiluokasta lähtien on koulutoimeen kuuluva, siis koulutoimi kyllä tarjoaa näitä koulunkäyntiavustajia ja varmasti tota Matti-pojalle semmoinen saadaan, että ne pitää nyten sitten hyvä että ollaan tällai hyvissä ajoin liikkeellä niin varmistetaan että, et kouluavustaja on tämmönen henkilökohtainen ja sitten opetusviraston palkkalistoilla oleva henkilö joka auttaa koulunkäynnissä, ja tosiaan voi olla että se ranskalainen koulu on ehkä hyvä jos Matti ei vielä puhu suomea.

V: Okei, oliks sit vielä muuta sydämellä vai oliks tämä tässä?

A: Non ben écoutez je crois que pour l'instant j'ai toutes les informations qui, les informations qu'il me faut, et je vous remercie vraiment et à la prochaine, alors, éventuellement je vous appelle si j'ai un problème, mais je pense que ça devrait aller pour l'instant, tout va bien. Merci beaucoup.

V: Hyvä, mä annan viel ihan lopuks tämmösen infopankin kortin teille, että täst infopankki.fi -osotteesta te löydätte kaikki nää yhteiskunnan palvelut keskittyneesti, myöskin ranskan kielellä, eli infopankki.fi ni sieltä löytyy tietoa todella paljon ja helposti.

Liite 3: Tulkki A:n tulke, alkuteksti 1

Hyvää päivää, minun nimeni on Jean-Claude de la Haie, ja olen ranskalainen, ja haluaisin kysyä teiltä suomalaisiin verotusasioihin liittyviä kysymyksiä koska en niistä oikein tiedä niin toivon että voisitte vastata.

Bonjour, je m'appelle Liisa Virkkala, et bienvenue en Finlande, est-ce que vous venez juste de déménager en Finlande, ça fait longtemps vous habitez ici?

Hei, tosiaan voisin aloittaa vähän kertomalla että olen asunut Suomessa tuosta kesästä 2015 asti, eli noin vuoden, puolitoista, ja olen ranskalainen, mutta olin töissä Madagaskarissa, että ennen vuotta 2015 olin ranskanopettaja Madagaskarissa pienessä kylässä Tananarivin lähellä ja, toimin siellä ranskanopettajana kahdesta kolmeen vuotta vuosina 2013 ja, viiva 2015 ja, koska olen ranskalainen, niin Madagaskariin minut lähetti myöskin ranskalainen taho joka hoiti nämä veroasiat, että minulla ei ole mitään kokemusta verotusasioista ja, sitten on vielä se että, Suomessa on vielä erilainen verotussysteemi niin siksi olen täällä.

Oui donc vous êtes venu dans le bon endroit et ici on pourra regarder comment cette affaire est organisée avec vous, et est-ce que vous avez un, un numéro d'identification finlandais ou, je, je suis certaine vous avez quand-même un passeport français vous, vous êtes Français?

Kyllä, minulla on Ranskan kansalaisuus ja ranskalainen passi, mutta olen jo käynyt rekisteröitymässä asukkaaksi kunnalla ja minulla on suomalainen sosiaaliturvatunnus mutta, siis tapasin vaimoni Mira Holopaisen kesällä 2014 eräällä saarella Madagaskarin lähellä ja, tulkki korjaa, tulevan vaimoni ja, siksi tulin tänne Suomeen ja aiomme pian mennä naimisiin ja siksi haluaisin virallistaa tämän tilanteeni täällä Suomessa.

Félicitations à vous pour le mariage et les noces à venir, mais donc avec l'imposition, les revenus de votre époux n'ont pas d'effet sur votre ta- imposition donc, quand vous allez avoir des revenus ici en Finlande, vous rédigerez votre propre déclaration d'impôts, et là vous allez donner des renseignements sur vos propres revenus. Et ben je voulais vous demander est-ce que vous avez déjà un travail en Finlande?

Niin, täällä Suomessa yllätyin hieman koska Madagaskarissa ni opettajan työ oli päätyöni, minkä lisäksi tein erilaisia sivutöitä, joista ei kuitenkaan maksettu veroja eikä pyydetty mitään papereita, mutta huomasin että asia ei ole aivan niin täällä Suomessa, että, vaikka olen yrittänyt saada erilaisia pikkutöitä, että olisi edes jokin tulolähde, halusin kuorma-auton kuljettajaksi muuttofirmaan, halusin hampurilaismyyjäksi, mutta minulta kyseltiin veronumeroa tai jotakin, en yhtään tiedä mikä se on, ja ainut työ mikä minulla on täällä ollut on ikkunanpesijä sellaisessa pienessä yrityksessä missä palkka maksettiin niinsanotusti suoraan käteen eli, eli en maksanut siitä veroja, ja näyttää siltä että koska minulla ei ole verokorttia niin se estää minua saamasta töitä.

Ja koska olen täällä Suomessa kuitenkin nyt asukkaana ja minulla on tämä sosiaaliturvatunnus, päättyy 1979K, niin sanottiin ettei työlupaa tarvita ja ajattelin

että asia on sillä selvä, mutta ilmeisestikin koska verokorttia ei ole niin kaikki työnhakuyritykseni ovat päättyneet tuloksettomina ja siksi olen tänään täällä.

Oui donc ici en Finlande vous vraiment devez avoir la carte d'imposition, c'est, il n'y a pas de question de ça, mais à propos de, des, des, des emplois que vous aviez vous, vous avez dit que vous travailliez dans un chantier de construction, c'est ça?

No en varsinaisesti, hain siis töitä kahdesta tällaisesta paikasta ja halusin olla siellä varastomiehenä, ajattelin että se olisi helppo työ, mutta kummassakin tapauksessa minulta kysyttiin tätä veronumeroa.

Oui, donc en Finlande vous êtes obligé d'avoir le numéro d'impôts si vous travaillez dans un chantier de construction, et c'est pour qu'on puisse suivre que, que tous les employés sont dans le registre de la Direction générale des impôts, et vous ne pouvez pas travailler sans le numéro dans un chantier. Et après on va voir un peu quel genre d'emploi vous pouvez faire ici en Finlande mais en premier je voulais dire que, vous avez mentionné que vous avez lavé les vitres sans, sans payer les impôts donc, comme représentative de la Direction générale des impôts, je dois vous dire que il faut vraiment éviter ce genre de chose et c'est, c'est un crime contre la loi finlandaise donc vous pouvez pas le faire, mais bon, après on pourra discuter un peu quels genres d'emploi vous intéressent en fait.

Kyllä, mutta kuten sanoin niin tämä työnantajani oli tällainen yksityinen yritys enkä allekirjoittanut työsopimusta tai muutakaan, mitä pidin kyllä outona mutta, liittykökö tällaiseen nyt minun kannaltani jotakin riskejä?

En Finlande, il faut payer un salaire pour tout le travail, et aussi sur tout le travail et tout, tout le salaire vous devez payer les impôts. Et c'est vraiment important que, qu'on, qu'on suit toutes ces règles liées à l'imposition et la loi finlandaise.

Oui donc maintenant il faudra qu'on vous rédige une carte d'imposition, et la carte d'imposition c'est un papier où on marque le pourcentage d'impôts, donc combien, quel montant d'impôts vous payez de votre salaire que, que vous recevez de votre employeur, et cette carte vous l'obtenez dans un bureau d'impôts, mais pour cela vous devez savoir combien seront les revenus de salaire pour toute l'année et donc, maintenant si vous n'avez pas de travail, est-ce que vous vous êtes enregistré comme chômeur dans le registre, et si c'est le cas, là les allocations de chômage vont être votre revenu principal.

Niin, tätä asiaa en ollut ajatellut koska, vaimollani on myös tuloja ja asumme yhdessä Itäkeskuksessa, ja halusin vain tällä ikkunanpesutyöllä että olisi jotakin työtä ainakin, mutta ei ole välttämätöntä minulle saada tuloja, mutta sitten tästä verotusasiasta, enkö siis maksa vuoden lopussa kaikkia niitä veroja niistä töistä joita olen jo tehnyt, siis kuinka tämä juttu toimii?

Oui je, je dois vous dire que c'est toujours très bien quand une personne veut travailler et je, je respecte ça bien sûr, mais quant au l'imposition en Finlande, le système c'est qu'il y a un pourcentage d'impôts sur la carte d'imposition, et toujours quand vous commencez dans un, un nouvel emploi, vous devez donner cette carte d'imposition à votre employeur. Et selon ce pourcentage, vous vous allez payer les

impôts sur ce salaire. Et à la fin de chaque année, on évaluera si l'imposition a été correcte selon le pourcentage, et le salaire. Donc, si vous avez payé trop d'impôts, que, que a été estimé, ça veut dire que vous recevez un, une restitution d'impôts, et aussi si vous n'avez pas payé assez d'impôts, vous, c'est vous vous devez payer des impôts restants. Et à la fin de chaque année la situation sera évaluée et estimée donc si en fait vous devez payer ou si on vous payera les restitutions et, donc l'année prochaine, le pourcentage d'impôts sera estimé selon le pourcentage de l'année précédente donc ça sera le même pourcentage. Et je sais que c'est très compliqué mais je pense qu'on, si on discute ensemble on, on y arrivera, à comprendre.

Kylläpä kuulostaa monimutkaiselta, tuota, en kuitenkaan aivan ymmärrä että kuinka voin arvioida etukäteen nämä vuositulot, koska tässä vaiheessa en vielä tiedä yhtään, kuka on työnantajani ja niitä tulee varmasti olemaan useampia, että varmastikin teen useita pieniä töitä, eikä niin että minulla on vain yksi työnantaja, niin kuinka tämä vuositulomäärä arvioidaan etukäteen?

Oui je comprends que pour quelqu'un qui n'a pas d'expérience de système d'imposition finlandais ça, ça paraît compliqué, mais en Finlande le système est presque complètement en ligne, digitalisé, donc ça veut dire que quand vous donnez votre carte d'imposition à votre employeur, les informations seront reçues de manière automatique par la Direction générale des impôts, et la déclaration d'impôts et tout, tout ce qui est lié à celui-là est digitalisé et, et les informations seront envoyées de l'employeur à la Direction générale des impôts qui va calculer que tout est correct donc vous n'avez pas besoin de vous inquiéter, et je pense que avec vous le, la situation sera quand-même assez normale, rien de trop spécial donc pas besoin de vous inquiéter, et comme vous êtes citoyen de français, c'est un pays avec lequel la Finlande a des accords fiscaux, donc c'est un peu plus simple dans votre cas que si, si vous étiez quelqu'un qui vient d'un pays tiers et, dans ce cas vous pouvez demander une imposition progressive.

Niin juu, tämä progressiivinen verotus tästä olen kuullut, mitä se tarkoittaa?

C'est simple, ça veut dire que si vous avez un plus grand salaire ou des plus grands revenus, vous allez aussi payer plus d'impôts, et en correspondance si vous avez des faibles revenus, vous aussi payerez moins d'impôts, et le pourcentage d'impôts sera plus, plus bas aussi.

Ja jos siis oikein ymmärsin, niin pidättääkö työnantaja palkanmaksun yhteydessä ne verot siitä ja saanko siis pankkitililleni nettopalkan, onko asia näin?

Oui, c'est exactement ça, donc cela on l'appelle la retenue à la source et, le montant du pourcentage d'impôts sera déduit de votre salaire, et sur votre compte vous recevez la somme de laquelle vous avez déjà payé les impôts si vous êtes un salarié normal en Finlande.

Juu, mutta nyt kun tästä verokortista puhuttiin niin jos minulla on siis useita työnantajia niin kuinka se silloin toimii, annanko jokaiselle työnantajalle oman kopion verokortista?

Oui donc normalement vous avez votre emploi principal et cela veut, veut dire que vous recevez la majorité de vos revenus de salaire de cet emploi, et si pendant la même année vous avez plusieurs employeurs, vous avez besoin d'une carte d'imposition qu'on appelle la carte d'imposition de revenu d'appoint, et dans le cas où vous avez un salaire principal d'un emploi principal, vous donnez cette carte d'imposition principale à votre employeur, et si vous avez des emplois d'appoint au même temps, vous leur donnez la carte d'imposition de revenu d'appoint, et là, sur cette carte le pourcentage d'impôts peut être différent parce que ce n'est pas votre emploi principal. Mais, si vous n'avez pas d'emploi principal mais seulement des employeurs, plusieurs employeurs en même temps, et aucun employeur est votre employeur principal, dans ce cas-là vous allez donner la carte d'imposition de revenu d'appoint à chaque employeur.

Et dans, dans tout cas vous devez donner votre carte d'imposition à votre employeur et, ça veut dire que vous payez les impôts selon le pourcentage de, sur votre salaire et que, que votre employeur vous paie, et c'est très important que vous donnez cette carte à votre employeur parce que si vous la donnez pas, l'employeur va déduire 60 pourcent sur votre salaire d'impôts, et comme en Finlande il y a le système progressif où vous payez plus d'impôts le plus vous avez de salaire, donc là 60 pourcent c'est, c'est vraiment beaucoup et, pour que le montant et le pourcentage soient corrects et vous recevez le salaire qui, que vous donnez recevoir, c'est, c'est vraiment important que vous donnez cette carte parce que, quand-même en fait si ce 60 pourcent est déduit de votre salaire que vous donnez, où vous donnez pas la carte à votre employeur, à la fin de l'année la Direction générale des impôts va quand-même calculer le pourcentage d'impôts correct et vous payera ce que vous avez payé en trop donc, si c'est cette histoire de - (*litteroijan huomio: keskeytys, koska lähtödialogi jatkuu*)

Selvä, mitä tietoja tarvitsette tätä verokorttia varten?

Oui, les informations que nous on a besoin donc, en premier une estimation de vos revenus annuels de cette année et aussi les revenus que vous avez déjà reçus cette année, et troisièmement combien d'impôts vous avez payés sur ces revenus de cette année, et aussi les informations sur les déductions que vous allez demander. Donc une carte d'imposition nouvelle, nous on a besoin de ces informations-là.

Niin, entäs sitten tämä vuosituloarvio, kuinka teen tällaisen arvion jos en yhtään vielä tiedä että montako työnantajaa minulla tulee olemaan tai paljonko niistä saan palkkaa, onko olemassa jokin oletusmäärä joka tällaisessa tapauksessa sitten tähän merkittäisiin vai onko minun sanottava esimerkiksi että tulen tekemään töitä kolmelle eri työnantajalle tällaisia pieniä töitä vai kuinka tämä hoidetaan?

En fait on a besoin d'une estimation, c'est, c'est obligatoire, et qui est important c'est combien vous pensez que vous allez recevoir de salaire pendant l'année mais, cela n'a pas d'importance combien d'employeurs vous avez, c'est seulement le salaire. Et le, le cas c'est que le salaire est un revenu sur lequel vous allez payer un impôt, mais aussi les différentes allocations comme allocation parentale journalière ou les retraites ou les aides financières pour les études, et avant on a parlé avec vous que vous ne recevez pas cette allocation de chômage journalière parce que vous ne, vous n'êtes

pas enregistré dans le système de chômeurs, mais est-ce que vous recevez une allocation parentale journalière ou des retraites ou des aides financières aux études?

En saa mitään tukia ja ajattelin myöskin kun tein tätä ikkunanpesutyötä etten myöskään saa mitään työttömyystukea tai muuta, että mitään en tosiaan saa. Mutta sitten sanoitte aikaisemmin että tämä pimeä työ on kielletty mutta että nämä tämän vuoden jo saadut tulot täytyy ilmoittaa, niin ilmoitanko nyt sitten nämä pimeänä työnä saadut tulot vai unohdanko ne?

En fait c'est votre employeur qui est plus coupable ici et, bon, je ne sais pas combien d'argent vous avez perdu à cause de ça, mais on pourrait presque parler des travaux forcés, mais quand-même j'ai l'impression que vous n'avez pas trop travaillé là, que c'était des, un petit travail, et là il fallait qu'on sache combien de salaire vous avez reçu et, ce qu'on pourra faire c'est vous devrez donner le nom de votre employeur et comme ça on pourra avancer avec l'affaire, mais si le montant n'était pas grand, si c'est moins de 60 euros, il n'y a pas beaucoup qu'on pourrait faire, et aussi s'il n'y a pas de frais d'assurance payés sur cette somme, je, je ne pense pas qu'on puisse l'inclure sur la carte d'imposition.

No, en halua nyt ongelmia tälle työnantajalle että, sanotaan etten saanut mitään. ja haluan kuitenkin tämän verokortin ja haluan noudattaa sääntöjä. Kuinka palkka täällä määräytyy, onko Suomessa jokin minimipalkka, täytyykö minun kuulua liittoon, kuinka, kuinka tämä asia menee?

En Finlande, il n'y a pas de salaire minimal, je pense qu'en France il y a, oui, mais en Finlande il n'y en a pas, mais la plupart des Finlandais sont des membres dans des syndicats et, dans les syndicats ils ont rédigé une convention collective, et parfois, c'est une convention générale donc cela veut dire que même si vous n'êtes pas un membre dans un syndicat, c'est, ce contrat doit être suivi aussi par tous les employeurs, donc il y a des syndicats mais vous n'avez pas besoin d'être un membre. Et il y a des règles minimum dans ces conventions, ce qui veut dire que les employeurs et les employés ont un accord sur les différents aspects d'un emploi, et si vous, vous avez un contrat individuel avec l'employeur, le contrat ne peut pas être, le contrat ne peut pas ignorer ces conventions générales collectives, donc par exemple le salaire ne peut pas être plus petit que dans la convention collective. Et c'est, c'est un système de sécurité pour tout le monde, pas seulement pour les membres des syndicats mais pour tout le monde, pour tous les employés.

Tarkoittaako tämä sitä että minun täytyy aina tehdä kirjallinen työsopimus työnantajan kanssa vai onko muita mahdollisia toimintamalleja?

C'est bien possible de faire un contrat oral aussi avec l'employeur, mais s'il n'y a pas de contrat écrit, l'employeur doit rédiger une explication écrite quand-même des termes importants du, du contrat. Et c'est, ça bénéficie tout le monde, le contrat écrit, mais surtout l'employé. Et quand le contrat est écrit, s'il y a un problème, l'employé et l'employeur peuvent vérifier ensemble qu'est-ce qu'on avait, qu'est-ce qu'on a dans le contrat, et comme ça il n'y a pas, il y a moins de problèmes. Et c'est plus clair quand le contrat est écrit. Et dans le contrat oral et dans le contrat écrit, il faut avoir les termes importants comme le salaire et les autres termes, donc je, quand-même moi je, je recommande que vous faites toujours un contrat écrit.

Suojaako tällainen suullinen sopimus minua mitenkään, kuinka tällaisessa ongelmatilanteessa sitten todistan että mitä on sovittu?

Oui donc comme j'avais dit, dans un cas de conflit, même si vous faites un contrat oral, l'employeur doit aussi rédiger un, une explication ou clarification écrite qui, où il explique les, les termes les plus importants du, de ce travail et de ce contrat, et si c'est un travail qui, qui continue plus que, plus que un mois ou si c'est une relation d'emploi durée indéterminée, dans la dans ce dossier il faut avoir des renseignements comme où est-ce que, où est-ce qu'il habite, l'employé, et où est basé l'employeur. Aussi, quand ce travail commence, et si c'est pour une durée déterminée, où ce travail, quand ce travail termine. Aussi, si l'employeur a une période d'essai, et aussi l'endroit ou le lieu où le travail est fait. Aussi dans cette explication il faut avoir les tâches de l'employé, et le contrat collectif qui, qui est lié à ce travail en particulier. Aussi il faut y avoir le salaire et le mois où le salaire est payé. Et les, les heures de travail régulières et les vacances annuelles, et aussi si, aussi il faut y avoir marqué le, délai de préavis ou au moins comment ce délai est déterminé. Et ce papier est très important parce que si l'employeur ne le rédige pas, peut-être qu'il devra payer une amende dans le tribunal, donc il faut que l'employeur le rédige.

Kiitoksia paljon näistä tiedoista, minusta on todellakin tärkeää olla kaikesta tästä tietoinen. Ja tästä verokorttiasiaista että koska en vielä tiedä näistä työnantajista, mutta tämä asia on tällainen lyhyen aikavälin juttu, mutta pitkällä aikavälillä niin kuten sanoin olin ranskanopettaja Madagaskarissa pitkään ja opetin ranskaa vieraalla, vieraana kielenä, niin jos täällä Suomessa haluaisin perustaa pienen yrityksen ja opettaisin ranskaa yritysjohtajille tai kenelle vain joka haluaisi ranskaa oppia, niin millaisia neuvoja antaisit minulle, kuinka tällainen yritys perustetaan?

Oui celui-là c'est une très bonne idée et en fait c'est une idée qui est populaire chez beaucoup d'étrangers qui déménagent en Finlande, et c'est, avoir une entreprise est encouragé en Finlande. Donc ce que vous pouvez faire c'est des, avoir rendez-vous avec quelqu'un dans le Centre des entreprises nouvelles, Uusyrittyskeskus, et vous pouvez aller là-bas et discuter de toutes ces choses-là. Et une des choses les plus importantes dans une fondation d'une entreprise c'est, c'est l'idée de l'entreprise, quelle est une bonne idée, quelle idée marche, et qu'est-ce que vous savez faire. Et aussi faudra que vous rédigiez un plan d'entreprise où vous déterminez combien d'argent vous allez prendre de vos services et le financement de l'entreprise, et aussi quel genre d'entreprise vous allez fonder parce que cette choix, c'est, ça a une, un effet sur l'imposition aussi. Donc il y a des différentes entreprises en Finlande, peut-être que vous avez une société par actions ou une coopérative ou une entreprise individuelle. Et avec la société au nom collectif, il y a l'imposition d'une société en vigueur, mais si vous avez le, l'entreprise individuelle, l'imposition est un peu différente. Aussi vous devez savoir quel genre de licences vous avez besoin, et aussi faudra déclarer l'existence de l'entreprise dans le registre des entreprises et dans la Direction générale des impôts, et aussi il faudra régler les frais de l'assurance, et aussi assurer que vous avez un comptable que, que, que les choses liées à la comptabilité sont, sont en règle.

Kuulkaa, tuhannet kiitokset nyt näistä tiedoista. Minä jään miettimään tulevaisuudensuunnitelmia ja seuraavia askelia tässä että, odotan kärsimättömänä että pääsen tekemään jotakin. Paljon kiitoksia.

Oui ben je, je suis contente pour vous, et que vous avancez avec ces plans-là et, je pense aussi, j'espère que vous allez nous envoyer les informations dont on a besoin pour la carte d'imposition, et encore une fois, bienvenue en Finlande et félicitations pour le mariage.

Liite 4: Tulkki B:n tulke, alkuteksti 1

Olen ranskalainen, mutta tulen Madagaskarilta, tarkemmin sanoen toimin siellä opettajana vuoteen 2015 pienessä kylässä Tananariven lähellä sijaitsevassa pikku kylässä, Buijja se oli nimeltään, olin siellä vuodesta 2013 vuoteen 2015. Ongelmani on se että Madagaskarilla olin Ranskan hallintoeläm-, elimen lähettämänä ja luonnollisesti palkkani maksoi myös tämä kyseinen ranskalainen instanssi. Se huolehti myös muodollisuuksista mitä tulee verotukseen, ja järjesti lähinnä kaiken mitä, mitä työtäni koski, sen vuoksi Suomessa minulla on ongelmia nimenomaan miten verotukseni tullaan järjestämään.

Et bien vous êtes arrivé à à une bonne place c'est exactement ici qu'on traite vos problèmes, on va en parler un peu, de plus près, mais tout d'abord je voudrais savoir tes coordonnées, je vous demande puisque tu, tu es Français, alors tu as certainement le passeport français.

Aivan oikein, olen ranskalainen, minulla on Ranskan passi. Sen sijaan olen kuitenkin myös kirjoilla täällä, olen kirjoittautunut asumiskuntaani ja minulla on niinsanottu sotunumerokin jo. Tulin tänne tavattuani Mirja Holopaisen Réunion-saarella, sehän on saari joka on lähellä Madagaskaria, tapasimme toisemme vuonna 2014 ja koska meillä on tarkoitus mennä naimisiin haluan virallistaa meidän suhteemme ja sen vuoksi myös kirjouttaa, kirjoittauduin tänne asumiskuntaani.

Mais je voudrais souligner le fait que le revenu des, du mari, de la femme, n'a pas d'influence sur l'imposition de l'autre, c'est-à-dire ce problème devient actuel lorsque toi, tu vas avoir des revenus et qui, et ces revenus exigent une imposition fiscale, tu dois faire une déclaration fiscale de tes revenus et alors ça sera l'administration du fisc, qui va les traiter. On va en parler de plus en détail bientôt mais je voudrais maintenant poser la question, est-ce que tu travailles déjà, est-ce que tu as déjà un emploi en Finlande?

Tilanne on todella Suomessa monimutkainen ja se oli minulle yllätys. Madagaskarillahan toimin opettajana mutta sen lisäksi minulla oli kaikenlaisia pikku puuhia joista ei tullut mitään merkintöjä mihinkään viralliseen paperiin eikä niitä siis myöskään verotettu. Suomessa tilanne oli aivan toinen. Minun oli vaikea löytää ensinnäkään mitään tällaisia pikkupuuhia joilla olisin voinut lisätä hiukan parantaa hiukan taloudellista tilannettani, saatoin etsiä tointa pakunkuljettajana muuttofirmassa, minulla oli myös hampurilaisfirmassa toimin myyjänä ja sitten rakennustyömaalla, mutta verokorttia ja veronumeroa minulta aina vaadittiin. Ikkunanpesijänä olin ainoastaan sellaisessa tilanteessa että sovittiin työnantajan kanssa suoraan, hän maksoi minulle aivan käteisellä palkkani ilman mitään verokorttia.

Niin, työnhakuni päättyi onnettomasti, sen takia olen myös täällä. Minähän olen syntynyt 19. heinäkuuta 1979 ja lopputunnus korttissani on 167K, mutta sinällään näissä pikkupuuhissa en tarvitse työkorttia ja koska minulla ei sitä ole, työnhakuni on päättynyt joka kerta onnettomasti.

Ah oui, en Finlande lorsque tu travailles tu as absolument besoin d'une carte fiscale, mais revenons encore à tes petits emplois dont tu viens de parler, tu m'as dit que tu

travaillais dans un chantier de construction, tu, tu faisais des, des petits boulots là-bas, est-ce que c'était ainsi?

Toimin oikeastaan käsittelijänä, halusin tällaiseen työhön rakennustyömaalle koska se on työ jota jokainen osaa tehdä, huoltomiehen töitä, kaksi työmaata jopa ehdotti minulle tällaista työpaikkaa mutta koska minulla ei verokorttia ollut, molemmat joutuivat luopumaan ehdotuksestaan, ilman verokorttia en voinut tehdä töitä.

Oui alors, répétons encore, en Finlande il n'est pas possible de travailler sur un chantier de construction sans avoir une carte fiscale parce que, lorsqu'on a une carte fiscale, l'administration fiscale peut suivre le travail sur le chantier, de la personne concernée est enregistrée etcetera, ce qui est vraiment, une, une exigence en Finlande de la part de la loi, mais ce qui m'a retenue aussi qui m'a étonnée un peu, tu viens dire que tu travaillais comme laveur de vitres sans avoir carte fiscale, il y avait donc quelqu'un qui payait directement mais ça, ça ne va pas en Finlande, et en tant que représentante de la fiscalité je dois donner un avertissement vraiment sérieux, il s'agit là du travail noir, c'est, c'est, c'est un zone gris, c'est de l'économie et c'est une infraction à la loi finlandaise mais, disons tout de suite que je suis vraiment très intéressée en ce qui concerne tes projets d'avenir et quel sera le travail qui t'intéresse le plus.

Palaisin vielä tähän ikkunanpesijän työhöni, olin siis yksityisellä yrittäjällä työssä, ei meillä ollut mitään sopimuksia, ei minkäänlaisia papereita tehty, nyt minua hiukan hermostuttaa se että tästä saattaisi tulla minulle seuraamuksia, olenko jotenkin rikkonut todella lakia tässä toimiessani näin?

Oui, en Finlande tout travail sera imposé, ça c'est un fait, et il est très important que les règlements de la législation soient respectés en ce qui concerne l'imposition et le travail.

Oui parlons maintenant de la carte fiscale, c'est un document qui définit le pourcentage selon lequel le salaire que l'employeur te verse sera imposé, et c'est l'agence de fisc qui va donner cette carte, et pour se savoir, pour savoir un tant pourcentage il nous faut renseignements concernant ton revenu annuel, ou bien si tu n'as pas de revenus pour le moment, si tu es enregistré dans le bureau et concerné en tant que demandeur d'emploi sans emploi, donc en tant que demandeur d'emploi.

Niin, en ole tätä vielä kovin tarkkaan ajatellut siksi että vaimoni, siis tuleva vaimoni, hän on työssä, me asumme Itäkeskuksessa, en vain haluaisi, vaikka minulla ei ehdotonta tulontarvetta olekaan, olla tällä tavalla vailla mitään töitä, ja siksi pestauduin myös ikkunanpesijäksi. Mutta sen sijaan minulle on ongelmallista veron määrittäminen, eikö vero määritykin saadun tulon mukaan vuoden lopussa, kaikkien niiden tulojen mukaan mitä vuoden kuluessa on kertynyt, että, miten, miten tämä veroprosentti tässä tulee näkyviin, tässä vaiheessa siis?

Bravo, voilà une bonne attitude vis-à-vis du travail, c'est-à-dire tu aimes l'idée du travail, ça je respecte vraiment et ça je, je dis plutôt en tant que personne privée. Ben revenons au question de fisc, donc le pourcentage de fiscalité est indiqué dans la carte fiscale, et cette carte fiscale tu la donnes chaque fois lorsqu'on t'embauche, tu la donnes à ton employeur et lui paie ton salaire en réduisant du montant le montant

défini par le fisc, et c'est à la fin de l'année, on y revient, on estime si ton, ce que tu as payé pour le fisc, est juste et correct, ou si tu as payé trop de, d'impôts, alors si tu as gagné moins que prévu et si tu as payé trop d'impôts, alors on te retourne le montant qui, qui n'a. Que tu as versé de trop, ou inversement, si tu as travaillé d'avantage et tu n'as pas payé suffisamment d'impôts alors on te donne le calcul concernant le montant que tu dois verser comme surplus, c'est compliqué un peu, mais je pense qu'en étudiant ton cas de plus près on arrive à, à nous y trouver.

On se kyllä monimutkaista, miten minä voin arvioida etukäteen kuinka paljon ansaitseen kun en tunne työnantajiani, en tiedä edes kuinka monta heitä on, minun on mahdotonta tässä tilanteessa arvioida mikä tulisi olemaan oikea veroprosentti.

Oui ça peut paraître sembler compliqué mais en fait en Finlande le système a été presque entièrement digitalisé, la carte de travail est automatique, c'est, c'est délivrée automatiquement par le système et la déclaration fiscale se fait en grande partie en ligne, donc si c'est fait en ligne cela veut dire que c'est directement de l'employeur que, de la part de l'employeur, que la déclaration fiscale passe à l'administration fiscale, c'est-à-dire c'est nous qui comptons le, le pourcentage officiel et correct, ne vous en faites pas de soucis, c'est, ce n'est pas si compliqué que ça, et puis puisque tu es Français, tu es citoyen français, je voudrais faire remarquer encore que la Finlande et la France ont passé un contrat concernant la fiscalité, ça sera, ça sera difficile si tu venais d'un pays tiers avec lequel la Finlande n'a pas de tel pacte mais, comme ça la situation sera beaucoup plus facile.

Niin, tuohon progressiivisuuteen menisin vielä olen kuullut puhuttavan siitä, mutta mitä se itse asiassa käytännössä tarkoittaa?

Ben tout simplement le fiscalité progressif veut dire que plus tu gagnes plus tu paies des impôts et inversement moins tu gagnes moins tu paies des impôts pour ton revenu, voilà.

Jos nyt oikein ymmärsin, tarkoittaako tämä sitä, että työnantaja maksaa minulle sellaisen summan josta hän on jo ottanut automaattisesti veron pois niin että tililleni tipahtaa nettosumma?

Voilà, exactement, c'est ce qu'on appelle en Finlande le retenu à la source, on paie sur ton compte le montant dont le, la fiscalité a été enlevée.

Une question concernant encore cette carte de fiscalité, si j'ai plusieurs employeurs, qu'est-ce que je fais, est-ce que je prends une photocopie de cette carte pour le soumettre cette photocopie chaque fois à mon employeur?

Et bien, normalement en Finlande, une personne a un travail principal si vous voulez, et c'est selon ce travail principal et qui verse ces impôts, mais si en même temps vous avez une autre occupation pour laquelle vous êtes aussi payé alors vous devez payer ce qu'on appelle un revenu, un impôt secondaire, cet impôt secondaire se définit un peu différemment par rapport au pourcentage et qui est défini pour le, le travail principal. Par contre, si une personne a juste des occupations dont aucune n'est pas sa source de revenu essentielle alors il doit avoir une carte fiscale appelée

secondaire pour chaque travail, et chaque fois lorsqu'il travaille pour un employeur, il lui soumet cette carte avec toujours le même pourcentage.

Oui ce qui est essentiel, c'est qu'on vraiment donne sa carte fiscale à l'employeur puisque si tu ne le fais pas alors le pourcentage sera de 60 pourcent, énorme, c'est vraiment énorme, mais justement parce que nous avons ici en Finlande la fiscalité progressive, moins tu fais du travail moins tu paies, alors 60 pourcent c'est, c'est, c'est colossal. Mais pour que, si jamais tu oublies de donner la carte fiscale, pour que l'imposition définitive sera juste à la fin de l'année, l'administration calcule le montant correct et te fait retourner le surplus qu'il t'aura pris par le passé justement parce que tu n'auras pas de la carte fiscale à ton employeur, donc la, le pourcentage juste se fera mais ça sera uniquement à la fin de l'année.

Hyvä. Mitä tietoja te sitten verokorttiin tarvitsette, täytyykö minun koota kokonaan kaikki paperit koskien itseäni, jotta saisin verokortin?

Bon, les renseignements nécessaires pour avoir une carte fiscale seront premièrement une évaluation pour toute l'année, deuxièmement déclaration des revenus déjà obtenus, déjà reçus, et troisièmement et évidemment les impôts déjà versés pour ces salaires déjà obtenus, et quatrièmement, les déductions qui, elles aussi, vont avoir un impact sur ton pourcentage définitive.

Miten sitten arvioisin vuosituloni, minullahan on paljon erilaisia, saattaa olla paljon erilaisia pikku töitä, ja jos vahingossa vaikka joku jää pois ja ja, miten oikein näistä saan kokonaiskuvan, mitä tulen ansaitsemaan vuoden mittaan?

Une estimation, une évaluation est nécessaire et ce qui importe, ce qui importe c'est le montant total de, de ton revenu et non pas le nombre des employeurs, mais une évaluation totale. Cela ne suffit quand-même pas, ceci comprend uniquement l'imposition sur revenu, et si j'ai bien compris tu n'as pas eu d'allocation chômage parce que tu n'es, tu n'étais pas inscrit comme demandeur d'emploi parce que pour l'allocation de chômage on verse également un impôt de la même manière qu'on doit payer un impôt sur l'aide familiale, l'aide parentale, sur la pension, sur l'allocation pour les étudiants etcetera, pour tous les montants pareils tu dois également payer un impôt, s'il en existe évidemment, ces allocations.

Huomaan etten ole toiminut kovinkaan viisaasti, en ole hakenut minkäänlaisia tukia, en ole hakenut esimerkiksi työttömyystukea, ikkunanpesuun, pesusta maksettava palkka riitti minulle tuloksi niin että en katsonut itseäni työttömäksi. Sen sijaan palaisin vielä niinsanottuun pimeään työhön josta minulle puhuitte, tarkoittaako tätä, tämä että minun on vuoden alusta nyt ruvettava miettimään mitä pimeää työtä minulla on ollut, siis tämän vuoden alusta olleita pimeitä töitä jotta ne olisivat myös mukana veroilmoituksessani?

Bon alors mais c'est l'employeur qui est le plus coupable, c'est lui qui s'est rendu coupable en te pas, en ne pas versant les montants dûs pour ton travail, et ce qui est important ici c'est le volume d'heures, combien de temps est-ce que tu as travaillé là, si c'est beaucoup, si c'est vraiment un bon temps, on pourra même parler de la trafic, traite d'hommes, peut-être pas tout à fait, mais en tout cas il peut bien s'agir du, du travail forcé parce que c'est toi aussi perdant lorsqu'on te paie pas pour ton salaire

correctement, et maintenant il s'agit de savoir combien est-ce que tu as obtenu, combien est-ce que tu as reçu pour le lavage des vitres, et il s'agit de savoir aussi le nom de l'employeur, si le montant reste au dessous de 60 heures alors il n'y a rien à faire, il n'y a pas d'assurance versée pour toi etcetera, mais ça sera assez compliqué de revenir sur, sur cette situation, ce travail au noir dans les conditions d'un salaire vraiment minimal.

Hyvä, en nyt ryhdy tässä liian hankalaksi, en halua että tästä koituu ongelmia myöskään työnantajalleni, sanotaan että sain niin vähän siitä ettei siitä kannata tehdä numeroa, verokortista sen sijaan haluaisin kysyä koska verokortin minä haluan, haluan että asiani ovat järjestyksessä että minä olen normien mukaisesti mukana työelämässä, sen sijaan haluaisin tietää miten palkka määriytyy, onko Suomessa esimerkiksi olemassa minimipalkkaa, ja pitääkö minun liittyä ammattiyhdistykseen voidakseni toimia korrektilla tavalla?

Même si tu ne sois pas syndicalisé tu es soumis à ces contrats qui ont été passés entre un travailleur et son employeur, mais ce n'est pas, donc ce, ce, la syndicalisation n'est pas obligatoire, mais remarquons que dans les contrats collectifs du travail on définit les intérêts minimaux qui concernent le travailleur, et par exemple un salaire ne, ne peut pas être inférieur à ce qui aura été déjà défini dans le contrat collectif du travail, dans ce sens-là les contrats collectifs sont contraignants, même si tu n'es pas syndicalisé tu es soumis à ces conditions définies dans les contrats collectifs du travail qui sont donc valables pour tous.

Tarkoittaako tämä siis sitä että, että minun on joka kerta allekirjoitettava jonkinlainen sopimuspaperi työnantajani kanssa, vai mitä muodollisuuksia liittyy siihen kun saan jotakin työtä?

Il est tout à fait possible d'aller travailler sur la base d'un contrat oral, et s'il n'y a pas de contrat oral, l'employeur doit quand-même donner par écrit une déclaration des conditions définissant le travail concerné, et le, le travailleur ne doit pas poser expressément la demande pour avoir cette explication, c'est le devoir de l'employeur de le lui donner sans demande spécifique, mais d'une manière générale surtout dans les questions litiges, il est tellement préférable d'avoir un contrat par écrit parce que le contrat écrit justement définit les tâches, les salaires, les intérêts et les conditions générales du travail, alors moi je recommande vraiment que le travailleur est, obtienne un contrat par écrit et c'est également dans l'intérêt de l'employeur, justement dans les cas de litige.

Suullisesta sopimuksesta vielä, suojaako se minua mitenkään, mitä keinoja minulla on todistaa jokin asia kun kysymyksessä on vain suullinen sopimus, onko olemassa sellaisia klausuuleja jotka koskevat työnantajaa ja joihin minä voisin vedota jos konfliktitilanne tulee ja on olemassa ainoastaan suullinen sopimus?

Bien, dans le cas de conflit, même si le contrat soit uniquement oral, l'employeur doit donner une explication par écrit des, concernant qu'est ce qui ont centraux (?), d'abord, là on définit si le, la relation de travail est indéterminée, c'est-à-dire dépasse le délai d'un mois, et ensuite on indique où on travaille donc le siège, la location où est situé le siège social, ensuite on indique la date où le travail a commencé et troisièmement s'il s'agit d'un contrat de durée déterminée, on doit définir la durée et

on doit encore définir les raisons de cet aspect déterminé, pourquoi est-ce que la relation est déterminée et on doit en dire les raisons, et puis il y a une période d'essai qui doit être également indiquée et dire où est-ce qu'on réalise ce, enfin met en application cette période d'essai, cinquièmement on définit les tâches en général, et même si le contrat vraiment soit uniquement oral, il doit, l'employeur doit indiquer dans sa définition écrite également la partie du contrat collectif du travail concerné, qui, qui donc définit cette, cette mission particulière à, sixièmement on parle du, du salaire et on indique également où est versé le salaire, on revient encore sur la durée du travail, et on indique l'année où ce, le travail a commencé. Ce qui est très important aussi c'est le préavis, on doit donner le préavis et quelle est la raison du préavis, s'il n'y a pas de papier, tout ça ça sera vraiment très, très compliqué, et si l'employeur n'a pas donné de déclaration générale dont on vient de parler au début, à l'employeur qui est soumis uniquement en contrat oral, il peut avoir des amendes à payer, s'il n'y a pas donc de, de, cette déclaration par écrit en ce qui concerne les conditions générales dont je viens de parler, le, l'employeur peut être jugé à payer des amendes.

Hienoa, kiitoksia kaikista näistä tiedoista, lyhyellä aikavälillä minua koskenevat ainoastaan nämä erillisiä päätöksiä koskevat määräykset, mutta kuten sanoin, minähän olen opettaja, olen vieraan kielen opettaja ja, pitkällä aikavälillä saattaisin kiinnostua mikroyrityksen perustamisesta, voisin antaa yksityistunteja, erilaisia ranskan kielen kursseja, ja niin edelleen. Millaiset veromääräykset minua tällöin koskisivat?

Vraiment une bonne idée, en général on peut dire que la Finlande est très favorable à l'esprit d'entrepreneuriat, une entreprise c'est, c'est, c'est vraiment quelque chose qu'on aime ici. Je voudrais vous conseiller de vous adresser à ce centre de nouvelles entreprises qu'on a créé, il faut prendre rendez-vous avec quelqu'un là dans ce centre d'entreprises, et où on peut parler de tout ce qui touche, qui touche un nouvel entrepreneur, pour ainsi dire, d'abord il faut bien définir son idée d'entreprise et il faut voir si c'est vraiment rentable théoriquement, et redresser un plan pour son activité, et il faut évidemment prendre en considération le financement, comment trouver les moyens nécessaires pour entamer une entreprise, pour créer une entreprise et puis en définir la forme, puisque quelle sera la forme d'entreprise décidera également de son imposition, s'il s'agit d'une société anonyme, s'il s'agit d'une entreprise coopérative ou autre, ou un agence, tout ça doit être défini d'abord, et puis il faut également les permis d'activité, il faut s'inscrire en registre des, des commerces pour bien définir la forme, les assurances importent aussi, tout ça ça doit être défini avant.

Näiltä jalansijoiltani lähden luomaan yritystä ja olen todella kiitollinen siitä että sain teiltä näin asiantuntevaa opastusta.

Merci, merci, et (?), et donc je vous invite à nous fournir encore le dossier, le dossier parfait avec les renseignements nécessaires et bonne chance pour, pour votre vie d'entreprise et encore pour votre mariage, mazel tov.

Liite 5: Tulkki C:n tulke, alkuteksti 1

Hei, minun nimeni on Jean-Claude de la Haie, ja haluaisin kysyä teiltä muutamia kysymyksiä verotukseen liittyen, koska minulla on joitakin, joitakin ongelmia sen kanssa.

Bonjour, bienvenue, moi je m'appelle Liisa Virkkala, est-ce que vous êtes depuis longtemps en Finlande ou ça fait combien de temps que vous êtes ici?

Juu, eli siis minä tulin tänne, tänne Suomeen jo kesällä 2015 eli noin vuosi, melkein puolitoista vuotta sitten, ja minähän asuin aiemmin tuolla Madagaskarilla, olin siellä, olen siis ranskalainen mutta olin siellä, siellä töissä, minut lähetettiin ranskan opettajaksi yhteen kouluun siellä, ja olin siis 2013–2015 toimin opettajana, ja se oli tällainen ranskalainen toimeksiantaja, joka sitten hoiti kaikki nämä maksuasiat ja kaikki veroihin liittyvät muut muodollisuudet, joten minulla ei ole mitään hajua että miten tämä toimii edes siellä, ja sitten täällä Suomessa se on vielä erilainen juttu joten, joten sen takia tulin tänne että saisin vähän tietoa miten nämä asiat toimivat Suomessa.

Oui donc vous êtes bien au bon endroit, on va, on va pouvoir discuter avec vous de ces choses et voir comment ça, l'imposition et tout ça fonctionne en Finlande, et d'ailleurs vous avez déjà une, une carte d'identité finlandaise ou en fait excusez-moi, vous êtes sûrement un national, de la nationalité française donc vous avez sûrement un passeport français, n'est-ce pas?

Juu eli minulla on kyl, olen ranskal-, Ranskan kansalainen ja minulla on Ranskan passi, ja itse asiassa minulla, olen myös rekisteröitynyt omaan asuinkuntaani joten minulla on tämä suomalainen sosiaaliturvatunnus, ja vähän selkeyttääkseni tätä niin siis tapasin tulevan vaimoni Mira Holopaisen, kesällä 2014, kun olin tuolla Réunionin saarella, se ei ole kaukana Madagaskarista, ja meillä on kohta häätkin tulossa ja sitten tämän sosiaaliturvatunnuksen hankin että voisin virallistaa edes jollain tapaa tätä oloani täällä Suomessa.

Ah, c'est génial, votre mariage, félic-, grandes félicitations pour vous, et quant au- à l'imposition, le revenu de votre épouse ne va pas avoir un impact sur, sur votre imposition donc c'est, c'est pas une imposition de famille mais c'est une imposition seulement pour vous, donc vous ferez votre propre déclaration d'impôts, et on prend, on compte seulement vos revenus, pas les revenus de votre épouse. Et ça sera l'administration fiscale qui, qui fera tout ça, et mais pour t'avoir, est-ce que vous avez du travail déjà ici en Finlande?

Joo, se on ollut vähän vaikeaa täällä Suomessa, kaikki toimii vähän eri lailla, siellä Madagaskarilla tein paljon, tai pääasiallinen ammattini oli tietenkin tämä opettajan ammatti, mutta sitten tein tällaisia pikkusempia sivutoita, ja siellä ei, ei hirveesti

verokortin perään kysely, ei tarvinnut siis ilmoittaa, ilmoittaa mistään omalle kunnalleni siellä, mutta täällä Suomessa tää toimii vähän eri lailla ilmeisesti että on ollu aika vaikeeta löytää, löytää tämmöstä pikkusta muuta työtä, että oisin halunnu toimia vaikka muuttofirmassa kuorma-autokuskina ja myydä hampurilaisia jossain hampurilaisravintolassa ja sitte työmaallekin oisin voinut mennä mielelläni töihin, mutta sielläkin ruvettiin puhumaan heti jostain veronumerosta josta en sitten ymmärtänyt, ymmärtänyt mitään. Ainut mikä on ollut mitä on voinu täällä tehdä ilman näitä veroja niin ikkunanpesijä, pesua, että tuon yksityis, pienyrittäjän kanssa sovittiin ja hän makso sitten minulle ihan käteen sen sen tuota summan, mutta, mutta että ei minulla ole täällä vielä verokorttia.

Niin ja siis minä ajattelin että kun olen rekisteröitynyt kuitenkin siihen omaan kuntaani et se riittäisi ja minulla on, siis olen syntynyt 12.7.1969, ja minulla on tämä, on tämä suomalainen tunnus, elikkä 120769-167K, niin ajattelin että minä en sitten sen kummempia työlupia tarvitse ja, tai verokorttiakaan, että luulin että tämä, tämä riittäisi vain.

Oui alors, la situation est telle en Finlande que vous avez besoin d'une carte d'imposition, donc on, on fera tout ce qu'il vous faut pour cela, et vous avez dit que vous avez travaillé dans une, dans un champ de, de construction, non?

No siis en ihan ole työskennellyt rakennustyömaalla että olin, tarjosin kyllä apuani että oisin voinut työskennellä varastomiehenä, rakennushommissa, mutta sitten siellä puhuttiin juuri tästä verokortista ja veronumerosta ja sitten en siis ole työskennellyt siellä.

Oui donc si en Finlande on travaille à un champ de construction, tout le monde qui travaille là doit avoir une, une carte, carte d'imposition pour qu'on puisse savoir qui est-ce qui travaille légalement et pour que l'administration fiscale sait qui est dans, dans le registre donc qui est-ce qui paye les impôts et qui est-ce qui travaille au champ, et après vous avez dit que vous avez travaillé comme laveur de fenêtres sans payer les impôts ou juste avec un contrat avec le, le chef, mais en tant que représentant de la, l'administration fiscale, je dois vous dire que, que cela n'est pas acceptable donc c'est du travail illégal, et, parce que vous ne payez pas les impôts, ce n'est pas acceptable donc, ça il ne faudra pas faire. Mais à part ça je voudrais savoir qu'est-ce que vous, qu'est-ce qui vous intéresse comme travail, qu'est que vous voudriez faire ici? Et bien sûr qu'on va vous faire cette carte d'imposition.

Juu ikkunanpesijä kyllä ehkä, se oli siis yksityinen yrittäjä ja ei minun pitänyt mitään sopimusta allekirjoittaa ja ehkä vähän mietityttää että jahas, ehkä vähän kummallista, mutta, mutta tuota sitten kuitenkin tein sen ja, ei kai tästä nyt kuitenkaan tule mitään vakavia seuraamuksia minulle?

Oui donc tout travail fait en Finlande doit être remboursé donc vous devez recevoir un salaire de votre travail selon les règles, selon la loi, et de chaque salaire il faut payer les impôts, donc aussi selon les, selon la loi et les règles qui concernent l'imposition.

Oui alors pour vous faire la carte d'imposition donc c'est une, c'est un papier où est marqué le pourcentage de, de, de l'impôt, donc combien, quel est le pourcentage qui va être pris de votre salaire, quel est le pourcentage d'impôts sur votre salaire, et donc pour cela on aura besoin de savoir quels sont vos revenus approximatives par année, mais maintenant si vous, vous n'êtes pas, vous ne travaillez pas, donc est-ce que, est-ce que vous êtes, est-ce que vous êtes chercheur de travail en chômage ou est-ce que vous êtes enregistré, enregistré dans le, pour avoir des allocations de chômage, et donc ça, ça sera votre revenu dans ce cas-là, donc est ce que vous êtes enregistré comme, comme chercheur de travail, mais en ce moment, en chômage?

Juu no en ole ajatellut sen enempää sitten tätä että pitäisi olla jotkun tulot tiedossa tai tai näin, koska tuleva vaimoni on töissä ja asumme yhdessä Itäkeskuksessa, niin olen ajatellut että ei oo välttämättä aivan pakollista saada töitä, että ois kiva vaan et ois jotakin pientä semmosta mistä sais vähän, vähän tuloa, mutta eikö se mene niin että sitten maksetaan ne verot vasta vuoden lopussa kun tiedetään jo mitä on, mitä on tienattu, että vasta sen jälkeen kun on tullut jo kaikki tulot, niin siitä tietää mitä pitää maksaa, vai miten tämä toimii?

Oui je trouve que c'est très bien que vous voulez faire, travailler, donc j'apprécie votre, votre vouloir de travailler, en Finlande les impôts c'est comme ça que quand vous commencez dans un, dans un nouveau travail, vous donnez cette, cette carte d'imposition, donc avec le pourcentage de, d'impôts à votre employeur, et c'est selon le pourcentage qui est marqué sur votre carte d'imposition que vous payez les impôts. À la fin de l'année on vérifie est-ce que vous avez payé le bon montant d'impôts, et est-ce que, est-ce que les impôts ont été bien calculés selon vos, vos revenus, et si vous avez payé plus, ou ça peut être le cas que vous avez payé plus ou moins d'impôts dans, à la fin de l'année, et là on vérifie, donc si vous avez payé plus d'impôts, vous allez obtenir un remboursement d'impôts à la fin de l'année, ou si vous avez payé moins d'impôts que, ou selon votre salaire, le pourcentage a été compté, est trop basse, donc vous devez payer plus d'impôts, un taxe, impôts résiduels. Donc après avoir payé les impôts vous devez encore payer plus. et le pourcentage pour l'année proch-, l'année suivante, va être compté selon ce que vous avez payé l'année passée ou l'année qui court encore.

No kuulostaa kyllä aika monimutkaselta, että, mut kuinka on mahdollista laskea tämä sitten etukäteen, että enhän minä vielä tiedä et kuinka monta työtä tai kuinka monta työnantajaa minä tulen saamaan, että miten mä voin arvioida tämän nyt etukäteen tämän, nämä tu-, vuosittaiset tuloni, jos mä en tiedä vielä mitään, tietenkin yritän etsiä pikkutöitä ja näin, mutta on vielä vähän vaikea arvioida tätä.

Juu tämä voi aluksi, pardon, ça peut être, paraître au début assez compliqué, mais en Finlande maintenant on a, on a un système électronique, donc il facilite l'imposition et tout ce qui est lié à ça, et donc vous, vous n'auriez pas tellement de choses à faire quant à, quant à l'imposition donc c'est très, assez facile quand vous donnez votre carte d'imposition à votre employeur, et c'est lui qui s'en occupe après, les informations viennent directement de l'employeur à l'administration fiscale, et ici on vérifie, on compte que tout est bon, tout est bien, les pourcentages sont, sont bon, et oui donc maintenant vous êtes de la nationalité française, et ça veut dire que, que aussi à cause de ça c'est plus facile pour vous que peut-être pour un citoyen d'un pays tiers ou d'une personne de la nationalité d'un pays tiers, donc la Finlande a un contrat d'imposition avec la France, donc c'est plus facile pour vous, les choses d'imposition, et donc vous pouvez demander la, l'imposition progressive.

Juu halusinkin juuri kysyä, kun oon kuullut tästä progressiivisesta verotuksesta, mutta mitä se siis oikeestaan tarkoittaa?

Donc c'est-à-dire, l'imposition progressive, c'est assez simple, donc le plus, plus vous avez des revenus, le plus vous payez d'impôts. Donc si vous, votre revenu est très élevé vous payez plus d'impôts et si votre salaire, vos revenus sont petites, vous payez moins d'impôts.

Eli jos ymmärsin oikein niin tämä työnantaja ottaa silloin kun hän maksaa tämän, tämän palkkani, niin hän on ottanut jo ne verot pois siitä, eli saan siis omalle pankkitililleni vaan tämän netto-, nettopalkan vai?

Oui, exactement. Donc ça ça s'appelle retenu à la source, en finnois ennakonpidätys, et donc ça veut dire que les impôts seront déjà déduits de votre salaire avant que vous recevez votre salaire.

Eli nytten te siis annatte minulle tämän verokortin, mutta entä sitten jos minulla on monta työnantajaa, miten minä teen et pitääkö kopioida tämä verokortti kaikille työnantajille?

Oui donc normalement vous avez un travail principal et ça ça veut dire que c'est le travail dont la plupart de votre, de vos revenus proviennent, et après vous pouvez avoir aussi un travail d'appoint, où ça veut dire vous avez besoin d'une carte d'imposition de revenu d'appoint, et pour votre, votre employeur principal vous allez donner votre carte d'imposition de travail principal donc pour qui vous travaillez le plus, et dont vous recevez le plus de salaire, puis la carte d'imposition sur le revenu d'appoint, vous avez cette, vous donnez à votre employeur, au l'autre employeur que celle qui vous emploie pour le travail principal, donc si vous avez en plus un autre boulot plus petit dont vous, dont vous recevez moins de, de revenus, et ça dans, dans la carte d'imposition sur le revenu d'appoint, le pourcentage d'imposition peut être

différent. Et donc si vous avez plusieurs travaux d'appoint, vous pouvez donner, vous donnez cette carte d'imposition sur le revenu d'appoint à eux. Mais par contre si vous avez pas de travail principal, vous avez plusieurs emplois, mais pas un seul qui serait un principal, vous allez donner la photocopie de cette carte d'imposition sur le revenu d'appoint à tous vos employeurs.

Donc c'est très important de, de donner la carte d'imposition à l'employeur, et dans tous les cas c'est à l'employeur que vous le donnez, et c'est vous qui payez les impôts avant, avant que vous recevez les impôts même, votre salaire, même si vous c'est déjà l'employeur qui le fait. Et oui c'est, comme j'avais dit, c'est très important de donner cette carte pour, parce que si vous ne la donnez pas à votre employeur, ça veut dire qu'on, que vous payez 60 pourcent d'impôts qui est, qui est une somme très grande, et en Finlande parce qu'il y a l'imposition progressive, donc le moins vous gagnez, le moins vous payez d'impôts, donc votre pourcentage va peut être très petit, donc c'est, c'est important de donner la carte pour ne pas payer 60 pourcent. Et pour que ça soit bien, bien fait et pour que le pourcentage soit, soit bon et que vous recevez le, le bon salaire, autant que vous devez, est important de donner cette carte. Si vous ne donnez pas la carte, si vous payez, vous devez payer cette 60 pourcent, pourcent de votre salaire pour les impôts, le, l'administration fiscale va compter le bon pourcentage à la fin de l'année, et vous auriez une, un remboursement si c'est le cas.

Okei, selvä juttu, ja mitäs tietoja siis tähän nyt kaikkea tarvitaan tähän verokortin tekemiseen, pitääkö tehdä jot-, täyttää jotain hirveästi lomakkeita?

Oui donc pour faire, obtenir cette carte d'imposition, on a besoin ici à l'administration fiscale des, des informations, donc on devrait savoir approximativement vos revenus pendant cette année, donc une somme que, que vous pensez que vous allez avoir pendant l'année, et après on doit savoir qu'est-ce que vous avez reçu, quels sont vos revenus jusqu'ici, depuis le début de cette année, et après combien d'impôts vous avez déjà payés sur ce, vos revenus, et en quatrième, on doit savoir quelles sont les déductions que vous allez faire, ou que vous allez demander pour, de vos impôts.

Juu eli tuo arvio niistä vuoden tuloista, ni kuinka minä nyt oikein sitten lasken sen että, ku on varmasti ehkä monta työtä ja ja en vielä tiedä mitä kaikkia töitä ja kuinka paljon, ni onko joku, joku tietty summa jonka voi laittaa jos ei tiedä tai, vai laitanko siihen ihan että olen vaikka kolmessa työssä vuoden aikana ja sen mukaan sitten, vai miten minun pitäisi tämä laskea?

Oui donc il faudra, il faudra partir d'une estimation de, de vos revenus pour l'année, et ce ce qui est important c'est le salaire et les revenus que vous allez obtenir, il n'y a, il n'y a, ça n'a pas d'importance pour combien d'employeurs vous allez, vous allez travailler, et donc oui, le salaire est imposé mais aussi la retraite et les

allocations d'études ainsi que les allocations pour parents sont, sont imposées, donc maintenant il faudra savoir est-ce que vous avez, est-ce que vous obtenez des, des, un des ces, une de ces allocations peut-être, et si j'avais bien compris vous, vous n'obtenez pas de, d'allocation de chômage, donc vous n'êtes pas enregistré comme chercheur d'emploi en chômage, donc ça ne vous concerne-, concernera pas, mais est-ce que vous obtenez donc des allocations pour les parents ou pour les études ou quelque chose comme ça?

No nyt näen että en oo ihan tehny kaikkea ihan niin hyvin, mutta siis en ole hakenut mitään tukea mitä sanoitte tuosta että vaikka tein sitä ikkunanpesuammattia niin varsinaisesti nyt ehkä olen työttömänä mutta en ole siis hakenut mitään työttömyystukea, mutta sitten minua kiinnostaa että nyt tämä ikkunanpesutyö, juurikin tämä pimeä työ, että, että mitäs sille nyt tapahtuu kun sanoitte että täytyy ottaa huomioon myös ne tulot jota on saanut jo kulun- tai aiemmin tänä vuonna, niin niin mitä pitääkö ne nyt ottaa sitten tässä huomioon tai ilmottaa johonkin?

Oui donc quant au travail, c'est travail noir, c'est plus la faute de l'employeur que c'est pas, c'est pas autant de votre faute, et ça dépend bien sûr de combien de travail vous avez fait, qu'est-ce que vous avez gagné, est-ce que vous avez fait ça pendant longtemps, peut-être qu'il y aurait, qu'il pourrait être question d'une, du trafic d'êtres humains ou même, non, peut-être pas de cela mais peut-être plus de, du travail forcé s'il vous a obligé de travailler comme ça sans, sans correctement payer les, le salaire, et oui donc combien vous avez, avez reçu de ça et important ça serait aussi de savoir quel est le nom de l'employeur, mais pour pouvoir agir, mais si la somme que vous avez obtenue de votre salaire est plus petit que 60 euros, il n'y a pas grand chose à faire parce que lui il n'a pas officiellement, correctement payé votre salaire donc il y a pas toutes les, il y a pas la pension ou les, tout ce qui est lié aux assurances, ils sont pas payés dans ce somme, parce que ça a été payé illégalement, donc on, on pourra pas prendre ce travail en compte quand, maintenant quand on fait votre carte d'imposition.

Juu okei selvä, ymmärrän, että, juu, en haluaisi kyllä tuottaa tälle työnantajalle mitään ongelmia ja, ja sovitaan niin että en ole saanut siitä sitten hirveästi ja en haluaisi kyllä ruveta mihinkään toimiin häntä vastaan, että haluaisin vain juuri saada tämän verokortin ja, ja, että minun asemani olisi kunnossa ja voisin saada töitä jotta kaikki menisi oikein, ja mitenäs sitten tämä palkka lasketaan, että onko Suomessa joku minimipalkka, pitäiskö minun olla jossain ammatti-, ammattiliitossa tai, tai miten tämä minimipalkka menee?

En Finlande on, nous n'avons pas un salaire minimum, c'est pas indiqué dans la loi combien, quel serait le salaire minimum, mais on, la plupart des Finlandais font partie d'un, d'un syndicat, ou des syndicats, et c'est les syndicats qui, qui font les, les contrats sur les conditions de travail, et ces conditions, ces contrats sur les conditions de travail liées généralement tout le monde, donc même si une personne n'appartient

pas à un syndicat, elle est liée par ces conditions de travail. Et en Finlande on n'a pas, on est pas obligé de faire partie d'un syndicat, on peut juste travailler et ne pas faire partie de ça, mais on sera quand même lié par ces conditions de travail. Et ces conditions de travail sont minimales dans, dans ces contrats, ce qui veut dire que dans un contrat entre l'employeur et un employé, ils peuvent pas, par exemple le salaire ne peut pas être plus petite que, plus petit que, que, qu'indiqué dans, dans le contrat de conditions de travail. Donc c'est des, des choses minimales, par contre ça peut être, oui donc ça ne peut pas, on peut pas faire autrement ou diminuer les droits de l'employé, de ce qui est indiqué dans les conditions de travail.

Tarkoittaako tämä sitten että minun pitää aina allekirjottaa joku kirjallinen työsopimus työnantajan kanssa vai onko jotain muita mahdollisia sopimuksia jota, joita voin tehdä?

Oui on peut aussi faire un contrat oral, c'est possible, et dans ce cas-là l'employeur doit quand-même faire un rapport écrit qui, sans que l'employé demande rien donc qui, qui explique les, les choses principales de, liées au travail, mais dans tous les cas c'est mieux d'avoir un contrat écrit pour que les, l'employeur et l'employé peuvent vérifier qu'est-ce qui, qu'est-ce qu'ils se sont convenus, et par exemple s'il y a un problème, il peuvent voir comment ils ont, ils se sont mis en accord avec, sur les choses, et dans le contrat, il y aura par exemple le salaire, le temps de travail, les horaires, et aussi toutes les autres conditions de travail.

Selvä, ymmärrän, mutta kuinka tämä sitten tämä suullinen sopimus voisi suojata minua, että, tai kuinka voisin todistaa et mitä siinä on esimerkiksi sovittu että, jos on jotain ongelmia niin miten voin, miten voin niinku näyttää että näin on oikeasti sovittu suullisesti?

Oui, il peut y avoir des situations problématiques avec cette, ce contrat oral, mais dans les cas où on fait un contrat oral, comme je vous avais dit, l'employeur doit faire un rapport écrit sur les conditions les plus vitales de travail, et il faut le faire si, s'il s'agit d'un travail de durée indéterminée ou d'un travail qui dépasse un mois. Et dans ce rapport il doit y avoir les, les informations sur le domicile du, de l'employé, et le domicile de de ce l'employeur donc l'endroit où son, son entreprise est, et aussi il faut savoir, il faut indiquer quand est-ce que le travail commence et combien de temps le travail dure s'il s'agit d'un, d'un travail de durée déterminée, et aussi la raison pour laquelle le travail est un travail de durée déterminée, aussi la, la période d'essai doit être indiquée, puis l'endroit où l'employé travaille, les tâches qu'il, que l'employé doit faire dans son travail, et aussi quel, quel contrat de, de conditions de travail est applicable pour ce, pour ce travail, le salaire, les informations sur le salaire et en quel mois ils sont payés doit être mentionné dans ce rapport, les horaires du travail ainsi que les vacances annuelles, et aussi combien de temps l'employé a pour se, pour dénoncer de son travail, pour quitter son travail, pour arrêter de travailler pour l'employeur, et si l'employeur ne remplit pas ces, ces conditions ou si, s'il fait

pas comme il doit donc mentionne toutes ces informations dans, dans le rapport, il peut, ça peut être le cas qu'il doit payer les amendes.

Selvä, kiitos paljon, nämä on tosi hyödyllisiä tietoja ja hyvä tietää että kuinka nämä menee, ja tosiaan vielä en ihan tiedä kuinka monta työpaikkaa tai työnantajaa minulla tulee olemaan mutta sitä sitten voin arvioida että lyhyellä aikavälillä varmaan tällasii pikkutöitä, mutta sitten jos puhutaan pitkällä aikavälillä niin kun minähän olen työskennellyt ranska vieraana kielenä -opettajana, niin minä ehkä voisin, haluaisin perustaa tällaisen pienen yrityksen tänne Suomeen, joka antaisi sitten yksityistunteja vaikka yritysjohdolle tai muille henkilöille jotka ovat kiinnostuneita oppimaan ranskaa, niin kuinka tämmöisen yrityksen perustaminen sitten toimii ja mitä siihen, mitä kaikkea siihen tarvittaisiin?

Oui c'est une très bonne idée de, de fonder une entreprise, et c'est en fait quelque chose que beaucoup d'étrangers font qui viennent en Finlande, ils veulent, ils veulent fonder une entreprise, et pour obtenir plus d'information vous pouvez contacter une centre d'entreprises, ça s'appelle Uusyrityskeskus et vous pouvez discuter avec eux, et ben en général le plus important c'est, c'est l'idée, quelque chose qui, qui peut porter ou avec quoi vous pouvez gagner la vie, il faut avoir un plan d'activité commerciale, il faut penser à, au financement, et comment faire, comment la facturation est organisée, par exemple, et il est très important de savoir aussi quelle forme de, quel type d'entreprise vous voulez fonder, parce que ça ca affecte après l'imposition, donc il y a des, sociétés anonymes, et aussi des d'autres types de, de sociétés, par exemple la société coopérative, et avec ces deux donc société anonyme et société coopérative, c'est l'imposition pour les entreprises qui, qui va être, qui va être appliquée, après vous pouvez avoir le, un, une raison sociale, ou un nom seulement pour, c'est plus pour vous, comment vous travaillez seulement ça sera vous qui, qui travaillez, et après il faut savoir quels sont, quelles sortes de permis vous avez besoin pour fonder cette entreprise, il faut, il faut informer l'administration fiscale et aussi le registre d'entreprises, il faut savoir, il faut voir comment les assurances fonctionnent, qu'est-ce qu'il faut prendre en compte quant aux, quant aux assurances, et aussi la comptabilité, comment, comment l'entreprise va, va gérer tout, toutes les choses d'argent.

Selvä, kiitos paljon, oli todella hyödyllistä nämä tiedot, ja olen kiitollinen että vastasitte kaikkiin kysymyksiin ja minäpä tästä nyt menenkin sitten miettimään kaikkia tulevaisuudensuunnitelmia ja minkälaisen yrityksen haluaisin perustaa. Kiitoksia, hei hei.

Oui d'accord, très bien, oui ça fait plaisir de, de vous avoir aidé avec ça, et oui on attend que vous donnez après toutes les informations nécessaires pour faire la carte d'imposition et, bonne continuation, tout de bon avec, avec votre, avec vos plans d'entreprise, et encore félicitations pour votre mariage.

Liite 6: Tulkki C:n tulke, alkuteksti 2

Bonjour, comment est-ce que je peux vous aider?

Hei, nimeni on George Drugge ja minun, haluaisin kysellä muutamia kysymyksiä vammaisten palveluihin liittyen. Minulla on vammainen poika, joten minä haluaisin saada enemmän tietoa tästä, näistä palveluista vammaisille.

Bonjour, comment est-ce que je peux vous aider?

Haluaisin saada tietoa näistä vammaispalveluista, minulla on vammainen poika joten, joten haluaisin saada tietää et minkälaisia palveluita hänelle on, olen itse ollut Suomessa vasta vähän aikaa joten en tiedä mistä pitäisi kysellä niin tulinkin tänne.

Est-ce que vous habitez en Finlande?

Juu, minä asun kyllä Suomessa että olen alun perin belgialainen mutta oon muuttanut tänne Suomeen ja nyt minulla on osote täällä Suomessa, ja minulla on, minun nimeni on siis Georges Drugge ja minulla on kuusivuotias Mathieu-niminen poika joka on vammainen, ja hän kärsii diastrofisestä dysplasiasta joten, joten tuota, tulinkin kysymään sitten näitä tietoja tästä.

C'est quoi, c'était quoi le, qu'est-ce que votre fils a, je ne connais pas les, les, la terminologie médicale très bien?

Juu eli hän on siis lyhytkasvuinen, hän kärsii lyhytkasvuisuudesta, hänen raajansa ovat lyhy-, lyhyempiä kun normaalisti, hänellä on peukalossa epämuodostuma, tai peukalot ovat vähän epämuodostuneet, sitten myös suurin, suurin vaiva on jalkojen, (krhm), anteeksi, jalkojen tuota epä-, kam-, kumpurajalat, siis, jotka, jotka ovat lyhyemmät ja epämuodostuneemmat kuin normaalisti.

Est-ce que votre fils, est-ce que je peux l'appeler Matti, il a, il peut pas bouger normalement?

Kyllä, hän ei voi siis juuri tämän kumpurajalkansa, jalkojensa takia hän ei pysty liikkumaan normaalisti, ja hän käyttää, tai tarvitsee pyörätuolia liikkumiseen.

Et votre fils, il a quel âge?

Juu, hän kuusivuotias, ja hän on siis Brysselissä käynyt esikoulun ja sitten nyt täällä on ideana että Suomessa hän menee tuonne Helsingin ranskalais-suomalaiseen kouluun. Nollaluokalle tai miten ne luokat täällä menivätkin mutta, mutta se on idea että sinne ranskalais-suomalaiseen kouluun menee.

D'accord, donc il est déjà inscrit à l'école francophone? Et est-ce qu'il a une chaise roulante maintenant déjà ici avec soi de, que vous avez déjà reçu de Belgique ou comment, comment il a, il s'est déplacé de l'endroit à l'autre jusqu'ici?

Juu eli hänellä oli siellä Bel-, Brysselissä tuota tällöinen ruotsalainen merkki kuin Emmalunga sellaiset rattaat joilla, joilla häntä kuljetettiin ja hän pystyi liikkumaan

ja se toimikin ihan hyvin vielä viis-kuusvuotiaaksi asti mutta nyt sitten täällä olisi kiva siirtyä oikea-, oikeaan pyörätuoliin ja sitten, mistäs haluaisin selvittää tai tietää mistä niitä voi sitten saada.

Oui donc le cas en Finlande, c'est que les enfants de 6 ans peuvent pas être, doivent avoir le droit à une chaise roulante, c'est pas, pas la poussette qu'on utilise maintenant, et donc c'est, si vous habitez à Helsinki, c'est, c'est la ville, c'est la commune de Helsinki qui est responsable de, de vous offrir, la société qui vous offrera cette poussette, cette chaise roulante, et, est-ce que vous avez maintenant un certificat médical de, des, des handicaps de, de votre fils, de ce que vous avez obtenu en Belgique ou déjà ici en Finlande?

Juu, minulla ei kyllä ole mitään lääkärintodistusta sieltä, täältä Suomesta vielä et minulla on vain tällänen, tällainen todistus tästä vammaisuudesta, joka on sieltä Belgiasta eli se on siis ranskan kielellä, ja minun täytyy siis se varmaan saada, tai käännättää jotta, jotta sitä voisi sitten täällä sosiaalitoimessa täällä Suomessa käyttää hyödyksi.

Ja halusin vielä kysyä että mistä minun pitäisi kysyä tarkemmin tietoa näistä vammaispalveluista, että nythän olemme täällä Maahanmuuttovirastossa, mutta voinko minä täältä teiltä kysyä tarkempia tietoja vai minne minun pitäisi mennä jost saisin enemmän tietoa palveluista vammaisille?

Oui donc ici on est, on n'est pas au, au celle, la session d'information que off-, offert par la commune de Helsinki et après la centre pour les, les immigrés, bureau des immigrés, de l'immigration est une autre chose, mais bon c'est très bien que vous ayez la carte d'invalidité des, c'est bien de l'avoir tout le temps, mais est-ce que vous avez déjà eu un rendez-vous chez le docteur avec Mathieu ici en Finlande?

Juu olemme kerran kyllä käyneet lääkärillä, se johtui siitä kun Mathieulla oli todella tai nivelissä jäykkyyttä paljon, mutta sillä kerralla ei ollut mahdollista, tai meillä ei ollut tulkkia joten, joten tuota se ei, se oli vähän vaikeampaa mutta kyllä olemme sen yhden kerran käyneet.

Et vous habitez dans quel, quel, quel quartier dans la ville?

Asumme Tehtaankadulla elikkä Eirassa.

D'accord donc ça veut dire si vous habitez à Tehtaankatu que vous, le, le centre médico-social le plus proche de vous c'est à Viiskulma, donc vous pouvez avoir un rendez-vous chez le médecin là-bas et je suis sûre que peut-être vis à votre votre travail vous avez, vous pouvez aller chez le médecin privé, mais pour avoir un interprète dans ces situations-là vous avez, vous avez le droit d'en avoir un quand, quand vous allez dans un, dans un centre médico-sociale publique. Et donc après ça vous auriez tous les documents nécessaires pour obtenir la chaise roulante, donc réservez un rendez-vous de centre médico-sociale Viiskulma.

Täytyykö minun, tai voinko mennä sinne jo heti, heti tänään vai pitääkö minun todellakin varata sinne joku aika, sinne Viiskulmaan?

Oui donc c'est mieux d'avoir, de prendre un rendez-vous et il faut obligatoirement avoir Mathieu avec vous, et le numéro de téléphone du centre de Viiskulma c'est 0931045930.

Et l'adresse c'est Pursimiehenkatu neljä, vous voyez là.

Olisiko mahdollista että te voisitte varata minulle tämän ajan tuonne, kun minä en oikein tiedä et mihin ottaa yhteyttä jos tartten juuri tämän tulkin ja miten nämä kaikki menee niin olisiko mahdollista jos te varaisitte sinne ajan minulle?

Oui, je peux le faire, je peux leur appeler maintenant déjà. Les appeler.

Oui donc maintenant j'appelle, je leur appelle, et j'explique que, que votre fils a des, est-ce que, oui je m'appelle Maija Kukkonen et je réserve, je voudrais réserver un interprète, il y a un client, et le numéro de, d'identité?

Est-ce que votre fils Mathieu a déjà une, un numéro d'identité finlandais?

Ei hänellä vielä ole että tota suomalaista sosiaaliturvatunnusta, täytyykin huomenna heti mennä hakemaan se, ja ainut kortti mikä minulla nyt on tai todiste ni on tämä invalidikortti.

Est-ce que ça vous convient d'avoir un rendez-vous mercredi prochain à Viiskulma à neuf heures et demi, et pour obtenir tous les papiers après?

Juu, kyllä ensi keskiviikko käy yhdeksän kolmekymmentä, kiitos paljon, hyvä juttu.

Merci, c'est bien, c'est bon.

Oui donc maintenant vous avez le rendez-vous pour mercredi, c'est bien, et puis vous obtiendrez une ordonnance, ordonnance chez, à l'aide sociale où vous auriez la chaise, de où vous auriez la chaise roulante, et l'aide sociale, c'est, ou le bureau de l'aide sociale se situe à Kallio, est-ce que vous connaissez ce quartier?

No en minä kyllä oikein tiedä missä se Kallio on. Entäs pitääkö sinnekin sitten varata aika vai vai voiko sinne vaan mennä?

Oui donc vous pouvez vous y rendre au bureau de, d'aide sociale, n'avez pas besoin de réserver un rendez-vous, vous auriez, vous avez qu'à prendre un ticket de numéro et attendre votre, votre tour, et de là-bas de l'aide sociale ils vous donneront une ordonnance pour aller chercher la chaise roulante à Herttoniemi dans un, dans un garage où il y a des équipements d'aide.

Voisitteko vielä antaa tuon Kallion virastotalon osoitteen, täytyy vähän sitten etsiskellä missä se on, ja onkos tämä Herttoniemi sitten Helsingin ulkopuolella vai onks joku muu kaupunki vai, vai mikäs, mikä paikka se on?

Oké donc maintenant je, je suis pas sûre, donc l'adresse de, pour Kallio, c'est Toisen linja quatre, et c'est entre Hakaniemi et Kallio, vous pouvez bien prendre le tram mais aussi dans ces situations vous avez le droit à des billets de, de handi-taxis ou

taxis adaptés pour, pour vous déplacer dans situations nécessaires avec votre fils, si votre fils est avec vous vous avez le droit d'avoir des, des chèques de, pour prendre cette taxi.

Okei, entäs miten sitten nämä invataksisetelit, mistäs minä saan ne, teettekö, annatko te minulle vai tuota, vai miten minä, minä voin niitä saada?

Oui donc oké, ça marche comme ça que d'abord vous allez chez le médecin à Viiskulma, puis il vous donnera une ordonnance et avec cette ordonnance vous allez au bureau social, d'aide sociale à Kallio, près de, à Toinen linja, à l'adresse que je vous ai donnée, puis de là-bas vous auriez une ordonnance à Herttoniemi pour chercher au garage des, d'équipements d'aide, pour choisir le bon, la bonne chaise roulante pour, à Mathieu, et puis aussi au bureau social de Kallio vous, vous obtiendrez les billets de, de handi-taxi, et quand Mathieu va commencer l'école l'automne prochain, il, il pourra, il, il va, il aura le droit d'avoir le transport scolaire donc tous les jours à l'école et de l'école à la maison, il pourra utiliser l'handi-taxi.

Okei, selvä, ymmärrän. Mikäs sitten tämä oli tämä apuvälinevaraston osoite, et mihin minä menen siellä Herttoniemessä?

Ben c'est bien que vous demandez maintenant parce que je vois ici que cette, ce garage a déménagé à Kontula, donc vous pouvez même prendre le handi-taxi de Kallio directement à Kontula pour aller chercher la chaise roulante.

Jaa, hyvä. Entäs vielä voitteko sanoa sen Kontulan osotteen niin sitten minä en enää kysele näitä osotteita.

Oui bien sûr, donc l'adresse c'est Ostoskuja trois, et puis il faut remarquer que, toutes les services publiques sont ouverts normalement de huit heures jusqu'à seize heures donc si, si vous y allez entre ce temps c'est, tout est bon. Donc huit heures jusqu'à dix-sept, seize heures.

Okei, eli sitten saan sieltä Kalliosta sen lähetteen ja siellä Kontulassa he antavat sitten tämän pyörätuolin, ja tuota onko siellä sitten joku joka voisi selittää näitä vähän tarkemmin miten se toimii tai joku joka auttaa, että onkohan se sitten sähköllä toimiva pyörätuoli vai onkohan se ihan normaali työnnettävä, niin osaatteko sanoa että onko siellä joku sitten auttamassa?

Oui donc déjà je pense qu'à Viiskulma vous auriez plus d'information sur quel, sur, oui, sur quel genre de, de chaise, de fauteuil vous auriez besoin, ou Mathieu aura besoin, et après à, à Kontula il y aura, on vous, on vous aidera avec, avec le fauteuil roulant, on va l'essayer, on va d'abord examiner comment ça, quel est le le meilleur, et après essayer quel est le bon, puis on vous aidera dans, dans les instructions comment ça fonctionne, et puis encore on, on verra plus tard comment, est-ce que ça, ça marche et c'est un bon, c'est une, la bonne chaise pour, justement pour Mathieu, et si ça ne, c'est pas le bon, le bon fauteuil, on, on changera. Et il faut encore tenir en compte que c'est, c'est tout gratuit tout ça, donc vous n'avez rien à payer parce que vous êtes des, vous payez déjà des impôts en Finlande, donc il faut avoir quelque chose, pour, pour ça, de quoi vous payez.

Joo, entäs onko minulla sitten tulkki käytössä siel sosiaalitoimistossa Kalliossa tai sitten siellä Kontulassa siellä apuvälinevarastossa vai, vai puhuuko sitten nämä, nämä henkilöt englantia, että ehkä minä voin pärjätä englannillakin, mutta, mutta onko siis mahdollista saada tulkkia näihin?

Oui alors, oui il faut, il faut maintenant penser parce que si on va réserver un, un interprète pour vous, pour une heure au centre médico-social, il va sûrement partir après ça pour d'autres, d'autres travaux, oui donc alors je vais, je vais encore appeler le centre médico-social pour savoir comment, comment c'est possible d'avoir un interprète après.

Oui donc bien, est-ce que vous pouvez me donner votre numéro de téléphone, vous pouvez l'écrire sur ce papier-là, voilà, pour, pour que je puisse vous appeler quand j'aurai des renseignements, renseignements sur, sur l'interprète, est-ce qu'il peut, comment il peut venir avec vous pour toutes les, tous les endroits, et normalement c'est pas, ça n'appartient pas à nos services cela, mais votre situation est quand-même assez difficile, donc je veux bien vous aider.

Juu eli tässä on minun numeroni, 040, tästä näettekin, 6667938. Ja sitten minä mietin tuota että miten kukaan kun tämä ranskalais-suomalainen koulu ei kuitenkaan ole tarkoitettu niinkun vammaisille, tai siellä ei ole erikseen vammaisia auttavia palveluita niin, niin onko jostain sitten voisiko saada tällaisen kouluavustajan, et saako sieltä koulusta, onko siellä yleensä vai pitääkö tässäkin sitten kääntyä sosiaalitoimen puoleen josta, josta sitten saisi, saisi avustajan Mathieulle koulunkäyntiin?

Alors est-ce que vous aviez encore quelque chose à demander, ou est-ce que c'est tout maintenant?

Juu, eiköhän kaikki nyt näytä ainakin olevan tällä hetkellä selvää, että minä sitten soitan teille myöhemmin jos tulee jotakin, jotakin asioita, mutta kiitos vielä paljon tiedoista ja nyt kaikki näyttäisi olevan selvää. Hei hei.

D'accord, très bien, je vous donne encore cette carte de infopankki.fi, c'est un site Internet où vous trouverez toutes, toutes les services de la société, aussi en français, donc si il y a des choses que vous vous dont vous n'êtes pas sûr, vous pouvez aller consulter cette site Internet.

Liite 7: Tulkki D:n tulke, alkuteksti 2

Päivää, kuinka voin olla teille avuksi?

Anteeksi en nyt kuullut tuota alkua kun olin väärällä kanavalla mutta tulin tänne hakemaan lisätietoa.

Olen asunut aikaisemmin Brysselissä, mutta nyt olen muuttanut Suomeen, että minulla on täällä vakituinen osoite. Minulla on kuusivuotias poika, Mathieu, jonka täytyisi nyt aloittaa koulunkäyntinsä täällä, mutta hän kärsii tällaisesta diastrofisesta nanismista.

Comme je ne connais pas ces termes médicaux, quel est exactement le diagnose de votre fils?

Niin se mistä hän kärsii poikani on että hänellä on, hänen jäsenensä ovat vähän normaalia lyhyemmät, eli lyhytkasvuiset, hänellä on esimerkiksi peukalot epämuodostuneet ja hänellä on huulihalkio ja, mikä on kaikkein vakavinta hänen tilassaan on että hänellä on myös kampurajalka.

Est-ce que votre fils Matti excusez-moi je, je l'appelle Matti en finnois, est-ce qu'il a des restrictions dans ses, ses mouvements?

Kyllä nimenomaan tämän jalan, jalkavamman takia hän joutuu käyttämään pyörätuolia, koska hän ei voi liikkua ilman sitä.

Quel âge a votre fils?

Poikani on kuusivuotias ja hän on ollut siis varhaiskasvatuksen piirissä päivähoitossa Brysselissä. Mutta nyt hänen on tarkoitus täällä Suomessa mennä ranskalaiseen kouluun, en tiedä tätä Suomen järjestelmää mutta ilmeisesti nollaluokalle, ikään kuin esikouluun.

D'accord, je comprends, il va commencer son, son école et sa scolarisation dans l'école francophone ici, mais commencer avec la chaise roulante, est-ce qu'il a déjà une chaise de Bruxelles ou comment est-ce qu'il a été, comment est-ce qu'il a été mobilisé avant?

Niin, hänen liikkumisensa on suoritettu tällaisen karryn avulla, hänellä on ruotsalainen Emmajungan lastenrattaat ollut käytössä, ne ovat toimineet hyvin. Viisi-kuusivuotiaaksi asti se on ihan käypä ratkaisu mutta nyt hän on niin suuri että vähitellen pitäisi saada pyörätuoli.

Oui évidemment quelqu'un de mobilité d'un garçon de 6 ans peut être, doit être assuré d'une autre manière qu'avec une poussette, et si vous habitez à Helsinki c'est la municipalité d'Helsinki qui est responsable de vous offrir une chaise roulante pour votre fils Matias et ça c'est, le bureau social ou des affaires sociales à Helsinki qui en est responsable. Est-ce que vous avez un certificat médical belge ou un certificat d'ici en Finlande pour attester quels sont exactement les, problèmes de vos fils, votre fils?

Ei, minulla ei ole suomalaista lääkärintodistusta, ainoa todistus mikä minulla asiasta on on tällainen invalidikortti, belgialainen sellainen, jossa poikani vamma on, on kuvattu. Dokumentti on kuitenkin ranskankielinen, minun täytyisi nyt ensin käännättää se sosiaaliviranomaisia varten.

Niin, tässä vielä haluaisin kysyä että me olemme nyt täällä tiedotustoimistossa jossa maahanmuuttajille kerrotaan Suomen asioista, mutta mistä, mihin minun pitäisi nyt mennä, saanko teiltä tätä lisätietoa vai missä saan näitä vammaispalveluasioita selvitettyä?

Oui, nous sommes pas exactement à, au, à l'agence d'immigration ici, le service que je représente est, est un service de la municipalité d'Helsinki, nous sommes ici à l'hôtel de ville de Helsinki, mais je peux vous aider tout au début, cette carte d'invalidité est une bonne carte mais est-ce que vous avez déjà consulté un médecin finlandais?

Olemme käyneet lääkärissä yhden kerran Mathieun kanssa täällä Suomessa ja se johtui siitä että hänen nivelensä olivat erityisen jäykät silloin. Lääkäri tietenkin puhui asioista mutta kun minulla ei ollut tulkkia mukanaani käytettävissä niin oli hyvin vaikea tietää mistä oli kysymys.

Où est-ce que vous habitez à Helsinki, de quel côté d'Helsinki?

Me asumme Tehtaankadulla, Eirassa.

Oui d'accord, c'est le district du sud de Helsinki, je crois que le centre médical le plus proche se situe à Viiskulma, à Helsinki, vous devez prendre rendez-vous chez, chez le docteur là-bas, et c'est, ça va prendre du temps, normalement il n'y a pas d'interprète à, à votre disposition mais ça peut prendre du temps mais il faut avoir des documents pour arriver à régler les problèmes.

Niin voinko mennä sinne suoraan tänään vai täytyykö todellakin sopia, tehdä ajanvaraus siellä kuten sanoitte Viiskulmassa?

Oui il faut mieux prendre rendez-vous et avec, vous y allez avec Mathieu, Viiskulma, je vous donne, je vous donne encore le numéro de téléphone, c'est 0931045930.

7045... et l'adresse exacte est Pursimiehenkatu quatre.

Niin, tälläinen kysymys vielä, voisitteko te ehkä varata minulle tämän ajan koska nämä menettelyt ovat vähän vieraita enkä tiedä mistä saan itselleni tulkin, niin voisitteko tässä asiassa auttaa?

Oui, ça va, je peux vous aider, je téléphone tout de suite.

Bonjour, c'est madame Maija Kukkonen de Virkagalleria. Je vous téléphone à propos de mon client George Druge, qui habite et il est Belge, il habite à Tehtaankatu en Finlande, il a un fils qui souffre d'un pied-bot et il a aussi d'autres problèmes diastrophiques que je, je n'ai pas trop bien compris, mais, et je voudrais prendre rendez-vous chez le médecin, par exemple le fils a besoin d'une chaise roulante et il faudrait aussi, aussi avoir un interprète, français-finnois-français, et quel est le numéro de, de la sécurité sociale, vous avez besoin de cette identification?

Est-ce que votre fils Mathieu, est-ce qu'il a déjà le, le numéro pour de la soci-, pour la sécurité sociale en Finlande?

Niin, ei, hänellä ei ole vielä suomalaista sotu-tunnusta, minä menen tänne toimistoon huomenna hakemaan sitä, ainoa paperi joka minulla on, on pojastani on tämä invalidi-, invalidikortti Belgiasta mutta sehän ei auta täällä.

Non, le fils il n'a pas de numéro, numéro pour la sécurité sociale, mais il s'appelle Mathieu Druges, Drugge, il est né le 20 mai 2010, oui pour le rendez-vous, très bien, c'est très bien, rendez-vous ça se, sera à 9h30 mercredi prochain, est-ce que ça vous va?

Kiitos, kyllä, ensi keskiviikko sopii minulle oikein hyvin puoli kymmenen, kiitos tästä.

Très bien, très bien, à neuf heures trente mercredi prochain avec un interprète français-finnois-français et le fils s'appelle Mathieu Drugge en finnois, la prononciation, et merci pour la bonne coopération.

D'accord, vous avez rendez-vous à Viiskulma chez les services sociaux où vous, et on vous donnera tous les papiers nécessaires pour la chaise roulante et équipements nécessaires, ce bureau se trouve à Kallio dans le, dans le bâtiment pour tous les bureaux de la municipalité, est-ce que vous connaissez ce quartier?

Niin, voiko sinne mennä suoraan vai, vai pitääkö sinnekin varata aika?

Kallio, non, vous pouvez vous rendre tout de suite à, à ce bureau des affaires sociales à Kallio, il y a une machine pour avoir une, un numéro pour faire la queue, pour le

service, et ensuite on, on vous donnera un papier qui vous aidera à, à, à régler les affaires plus tard.

Une ordonnance, peut être.

Niin, voisitteko antaa tämän osoitteen tähän Kallion, Kallion pisteeseen? Mutta nyt tulkki ei kuullut mitä asiakas sanoi. Oliko kyse Hakaniemestä? J'ai pas tout à fait compris, onko tämä paikka kaupungin ulkopuolella?

Je, je n'ai pas tout à fait compris votre question mais le bureau des affaires sociales se trouve à Kallio, et l'adresse est Toinen linja quatre, et c'est, le quartier s'appelle Hakaniemi, vous pouvez vous rendre là-bas avec le tram et mais si vous, si vous avez Mathieu avec vous, vous avez le droit d'utiliser les taxis pour les handicapés, vous avez certainement quelques coupons pour utiliser ce service.

Niin kuinka minä saan nämä taksisetelit, tekö hommaatte minulle ne?

Oui d'abord, je vous explique encore une fois, vous visitez le médecin à Viiskulma qui vous, vous donne une ordonnance pour aller au bureau des affaires sociales à Kallio, ça se trouve derrière le bâtiment rond qui se trouve à Hakaniemi, et ensuite vous allez à, à dépôt d'équipements qui se trouve à Herttoniemi, et c'est par là que vous pouvez vous choisir une chaise roulante qui va bien pour votre fils et aussi pour les, les billets de déplacement seront, vous seront donnés là-bas. Vous savez que votre fils Mathieu il a le droit au transport des invalides et dès qu'il commencera l'école en automne il sera cherché tous les matins avec un, un taxi, équipé pour les handicapés. et c'est la municipalité d'Helsinki qui paie ce service pour vous.

Voisitteko vielä kertoa missä tämä apuvälinevarasto sijaitsee, siis Herttoniemen osoitteen tarvitsisin?

Ah, mais c'était une bonne question parce que le, le dépôt pour l'équipement d'aide se trouve maintenant à Kontula, alors dès que vous partez de ce bureau à Kallio, vous prenez un taxi pour les handicapés et vous pouvez aller directement à Kontula pour chercher les équipements nécessaires.

Niin, saisinko vielä Kontulan osoitteen niin eiköhän siinä sitten jo osoitteita piisaa minulle?

Oui bien sûr, l'adresse est Ostoskuja trois. Et il ne faut pas oublier que les services municipaux en Finlande sont ouverts de huit heures de matin jusqu'à seize heures de l'après-midi. Entre temps, entre ces, pendant la journée alors vous êtes sûr de trouver les services que vous cherchez.

Niin, hyvä, menemme siis Kontulaan suoraan sieltä Kalliosta ja saamme tämän pyörätuolin, onko paikan päällä joku joka voi kertoa kuinka tuoli toimii, vai onko se niin yksinkertainen että sen ymmärtää noin vain? Onko kysymys sähkötuolista vai onko se tällainen työnnettävä perinteinen malli?

Je crois que vous aurez déjà des informations lors de votre visite à Viiskulma. Le service d'équipements d'aide aussi, ils font, feront d'abord une évaluation de la situation, ensuite on prend la mesure de votre fils et on vous renseigne comment utiliser le, la, le fauteuil roulant, il y a aussi un suivi dans la, de la pratique parce qu'il faut s'assurer de, de, de, que la chaise, que le fauteuil est juste comme il faut, et le service est gratuit comme vous êtes quand-même imposé en Finlande, il faut avoir quelque chose pour ces argents-là.

Niin, kiitos, miten on sitten sosiaalitoimistossa, onko siellä tulkki käytettävissä, ja myös täällä Kontulassa, pitääkö minulla olla tulkki mukani, puhuvatko ihmiset englantia ehkä sieltä, ehkä minä selviäisin myös englannin kielellä paikan päällä?

Ah, je ne saurais pas vous dire tout de suite parce que le, l'interprète qui est engagé par le centre, centre médical, il ou elle travaille pendant une heure mais je pourrais téléphoner encore pour vérifier que le même interprète puisse vous suivre tout au long de la journée, jusqu'à Kallio et Kontula. Un instant, je téléphone.

Bonjour, c'est madame Kukkonen encore de Virkagalleria, je viens de parler avec Karin Iäs tout à l'heure, est-ce qu'elle est toujours là? Si elle est tout près, je voudrais continuer.

Très bien, je peux vous aider avec cette, l'interprétation, et est-ce que vous pouvez me donner votre numéro de téléphone parce que ainsi je pourrai vous, vous appeler, et je vous aidera dès que, avec tout ce que je peux. Avez-vous d'autres questions encore?

Niin, minä annan tässä teille numeroni, kirjoitan sen tähän lapulle. Mutta vielä Mathieun koulunkäynnistä, tämä ranskalainen, suomalais-ranskalainen kouluhan ei ole mikään vammaisille tarkoitettu koulu mutta Suomi on kuitenkin vammaisia on niin paljon että varmaankin on olemassa jonkinlainen avustusjärjestelmä, onko koulussa tällaista avustus-, kouluavustajajärjestelmää vaan vammaisille? Onko se siis sosiaalipalvelut joka sitä hoitaa myös siellä?

Oui, c'est une question intéressant, vous savez la crèche et toute assistance à la crèche, c'est, s'organisent par les services sociaux, mais quant à l'école c'est déjà un système scolaire qui a un autre, un autre système parce que ça fait partie du système de l'éducation, et à partir de classe, de classe zéro, ça commence déjà, mais il y a la possibilité d'avoir un assistant personnalisé et, nous avons beaucoup de temps encore

pour organiser tout ce, tout cela. Et je crois que c'est très bien de commencer à l'école franco-finlandais comme votre fils apparemment ne parle pas finnois encore.

Kiitos teille näistä tiedoista.

Et c'est tout.

Niin kiitos, kyllä minulla on nyt kaikki tiedot ja sitten nähdään sitten jos on tarvetta, mutta ja soitan teille jos tarvitsen apua, mutta kyllä tällä hetkellä minulla on kaikki tiedot joita, jotka ovat tarpeen. Kiitos.

Et pour terminer je vous donne les, les coordonnées de Infopankki qui se trouve à Internet. Il y a beaucoup d'information concernant tous les soins de santé et les formes des des possibles, aussi des informations en français.

RÉSUMÉ EN FRANÇAIS

Université de Helsinki

Département des langues modernes

Philologie française (Section traduction)

Paju Pirkkalaniemi : Les stratégies de condensation dans l'interprétation communautaire

Mémoire de master 72 pages, 50 pages annexes, résumé en français 11 pages

Avril 2019

1. Introduction

Une équivalence sémantique totale et l'évitement des omissions sont souvent considérés comme un idéal quand il s'agit d'interprétation. Cela dit, un des aspects les plus importants dans les contextes où les parties ont besoin d'un interprète, c'est l'efficacité de la communication. Dans la plupart des cas, la situation de communication ne peut dépasser une durée fixe (par exemple une heure), ce qui fait que l'interprète doit accélérer son discours pour que l'interprétation ne prenne pas plus de temps que le dialogue interprété. Un moyen pour assurer l'efficacité souhaitée est la condensation des structures syntaxiques mais aussi des sens sémantiques. Contrairement à l'avis assez commun chez les chercheurs en interprétation, la condensation du sens peut se faire sans que le sens original du discours ou la qualité de l'interprétation s'affaiblissent, à l'aide de certaines stratégies qui sont examinées plus en détail dans les chapitres à venir. Également, la suppression des éléments redondants ou répétitifs, nombreux dans le discours oral et spontané (le Féal 1982), peut rendre la communication plus efficace et aisée. La condensation n'est pas seulement profitable au niveau du temps gagné, mais permet à l'interprète d'éviter la surcharge de la mémoire de travail et ainsi d'assurer une bonne qualité d'interprétation. Cette étude a pour objectif de reconnaître et classer les stratégies de condensation employées par quelques interprètes, afin d'aider tous les interprètes à améliorer leur mode de travail du point de vue de toutes les parties concernées. Nous nous intéressons, en particulier, à l'interprétation communautaire réalisée en mode consécutif, du français vers le finnois. La question de recherche est donc : quelles sont les stratégies de condensation présentes dans l'interprétation communautaire consécutive?

L'hypothèse est que les interprètes avec plus d'expérience maîtrisent les techniques de condensation mieux que les interprètes apprenants, qu'ils/elles sont capables de mieux rendre le message plus court et concis et que leurs stratégies de condensation sont plus élaborées que celles des interprètes en cours de formation, de manière que le sens original est transmis sans que l'information soit perdue. Parallèlement, on s'attend à ce que l'interprétation des interprètes débutant(e)s soit plus littérale, c'est-à-dire mot à mot. Cet aspect sera lui aussi étudié dans les chapitres qui suivent.

2. Cadre théorique

2.1 Notions fondamentales

Il est important de distinguer les différentes situations et modes d'interprétation, puisque ceux-ci (le mode en particulier) ont un effet sur le choix des stratégies de condensation qui conviennent. Premièrement, on distingue les différentes *situations* d'interprétation selon le degré de publicité de la situation. Les situations les plus communes sont l'interprétation communautaire, l'interprétation juridique et l'interprétation de conférence. L'interprétation communautaire est toujours privée, c'est-à-dire que les tiers ne peuvent pas être présents, tandis que l'interprétation de conférence est souvent publique. L'interprétation juridique se place entre ces deux extrêmes, parce qu'elle se passe souvent dans des situations qui sont publiques en théorie, mais en pratique, les seules personnes présentes sont, le plus souvent, les parties intéressées et les représentants du tribunal. Dans l'interprétation communautaire, les parties ont souvent moins d'information en commun que dans l'interprétation de conférence, où les participants connaissent souvent le sujet (Alexieva 1983 : 237), tandis que dans l'interprétation communautaire, par exemple, le représentant de l'autorité et le citoyen n'ont pas toujours la même base d'information. C'est pour cela que dans le contexte des conférences, l'interprète peut choisir d'omettre de l'information ou des détails qu'il/elle sait que tous les participants connaissent. Cette stratégie de condensation s'emploie peut-être moins dans le contexte de l'interprétation communautaire.

Cela dit, le *mode* d'interprétation est l'élément qui a le plus grand effet sur les stratégies de condensation qui conviennent. Les différents modes sont le mode consécutif, le mode simultané, le chuchotage, la traduction à vue et parfois le mode

successif. Par exemple, dans le mode simultané, l'objectif de la condensation est de pouvoir suivre la parole du locuteur, alors que dans le mode consécutif, l'interprète cherche à éviter la surcharge de sa mémoire de travail et à rendre le message plus compréhensible en supprimant les répétitions ou les éléments redondants grâce au contexte. Ainsi, il est clair que les stratégies utilisées sont différentes dans les différents modes.

2.2 Condensation dans les études antérieures

La condensation comme stratégie d'interprétation a été étudiée dans une certaine mesure, mais le nombre de recherches étendues est petit. Toutes les études ont été effectuées du point de vue de l'interprétation de conférence, souvent se basant sur l'interprétation simultanée. La condensation dans l'interprétation communautaire n'a pas été étudiée. L'étude la plus importante du point de vue du présent mémoire est celle de Helle V. Dam (1993), qui s'intéresse aux stratégies de condensation dans l'interprétation de conférence en mode consécutif. L'étude propose un classement de stratégies différentes, et ce classement est aussi l'outil clé de l'analyse dans ce mémoire.

Les avis sur la condensation et son effet sur la qualité de l'interprétation sont hétérogènes parmi les différents chercheurs. Traditionnellement, l'opinion générale vis-à-vis de la condensation était plutôt négative, et l'idéal était que l'interprète répète tout ce qui a été dit, sans rien omettre ni altérer. Plus récemment, par contre, on trouve de nombreux chercheurs qui acceptent la condensation et même encouragent son emploi pour des raisons pragmatiques (la contrainte temporelle, l'évitement de la surcharge de la mémoire, la fluidité du message etc.). Beaucoup de ces derniers trouvent aussi qu'il est bien possible de supprimer des détails sans que le sens original du message ou même ses nuances soient perdus.

2.3 Classement des stratégies de condensation selon Helle V. Dam

Dam (1993) divise les stratégies de condensation en deux grandes catégories (la substitution et l'omission) et encore en 10 sous-catégories, qui sont la substitution pronominale, la substitution lexicale, l'omission des éléments non-focalisés,

l'omission des éléments connus, l'omission des éléments redondants, l'omission des éléments phatiques, l'omission des éléments métalinguistiques (métastructurels, métatextuels et métalexicaux) et l'omission des éléments d'attitude. La substitution pronominale est la pronominalisation du thème de la phrase, c'est-à-dire la substitution d'un thème ou un sujet par un pronom (comme *cela, ce qui, il*). La substitution lexicale veut dire la substitution d'une longue expression avec une expression lexicale plus courte qui a le même sens (p. ex. *la commune où j'habite > mon domicile*).

L'omission des éléments non-focalisés se produit quand l'interprète supprime des éléments de manière que l'interprétation devient plus courte mais le sens original reste le même ou peut être deviné grâce à la structure de la phrase (*je ne veux pas causer des problèmes à mon employeur > je ne veux pas de problèmes à mon employeur*). L'omission des éléments connus ressemble à l'omission des éléments non-focalisés, mais dans ce cas, les éléments omis ne sont pas connus grâce à la structure de la phrase, mais parce que le locuteur les connaît grâce à l'information antérieure, du contexte linguistique ou du contexte et de la situation. Les éléments redondants, en revanche, sont tous les éléments qui produisent de la répétition ou qui se ressemblent et peuvent ainsi être remplacés par une seule expression dans l'interprétation. Les éléments phatiques sont des expressions qui « établissent ou prolongent la communication entre le locuteur et le destinataire sans servir à communiquer un message » (cnrtl.fr). Des exemples de ceci sont *mesdames et messieurs* et *écoutez*. Les éléments métalinguistiques, par contre, sont des expressions qui renvoient à la structure du texte en soi, comme *premièrement* et *comme je l'ai déjà dit*. Les expressions d'attitude permettent au locuteur d'exprimer son attitude vis-à-vis du sujet et du contenu du texte, comme *malheureusement c'est le cas* ou *cela est important*. Cette dernière catégorie, l'omission des éléments d'attitude, est la plus problématique quand il s'agit de la condensation et la transmission du message, et, selon Dam (1993 : 310), ces éléments devraient toujours être interprétés.

3. Stratégies de condensation dans le corpus

3.1 Matériau et méthode de recherche

Le matériau de recherche a été enregistré dans le cours d'interprétation communautaire à l'Université de Helsinki en décembre 2016. Le corpus comprend deux séances séparées et les interprétations de quatre interprètes, deux débutant(e)s et deux professionnel(le)s. Pendant la première séance, on trouve donc l'interprétation de deux interprètes débutant(e)s et un(e) professionnel(le), et pendant la deuxième séance, le/la même débutant(e) et un(e) autre professionnel(le). Cela nous donne cinq interprétations différentes. Le sujet de la première séance est l'imposition en Finlande, le deuxième étant les services aux handicapés. Les enregistrements ont été transcrits en entier, mais seules les interprétations du français vers le finnois ont été retenues pour la présente recherche. La durée de chaque séance est d'environ 90 minutes, pauses incluses. La durée moyenne du discours français (le texte source) est de 10 minutes sans les pauses, tandis que la durée moyenne des interprétations finnoises sans les pauses est de 6,5 minutes.

Après la transcription du matériau entier, il a été analysé à l'aide du classement de Dam (1993). En premier, toute la transcription finnoise (c'est-à-dire l'interprétation du français vers le finnois) a été analysée de manière approximative, en essayant de trouver toutes les expressions condensées et en comparant le texte source (le dialogue à interpréter) avec le texte cible (c'est-à-dire avec l'interprétation). Nous avons choisi 50 exemples pertinents et traduit les exemples français en finnois aussi précisément que possible, mais en respectant les normes grammaticales, pour pouvoir comparer les structures du texte source à celles du texte cible. Après, nous avons classé ces exemples selon les catégories de Dam, à l'aide d'une brève analyse pour chaque exemple. Cela nous a permis de calculer la fréquence des différentes stratégies et de comparer l'emploi des stratégies entre les interprètes débutant(e)s et les interprètes professionnel(le)s. Il est important de noter que même si toutes les occurrences de condensation du matériau entier ne sont pas présentes dans le corpus de 50 exemples et dans l'analyse, il est quand même possible de tirer des conclusions sur les tendances stratégiques. À cause du manque d'espace, ces 50 exemples ne peuvent pas être présentés en détail dans ce résumé.

Même s'il s'agit d'interprétation communautaire, les interprètes s'entraînent dans des cabines d'interprétation. Ils ne peuvent donc pas poser de questions, ni voir les locuteurs. En outre, ils ne peuvent pas voir leurs mimiques ou leurs gestes. Les interprètes savent qu'ils sont enregistrés, ce qui peut avoir un effet sur l'interprétation. En plus, en réalité, les parties interprétées n'ont pas vraiment besoin de l'interprétation, parce que la situation est artificielle et parce que les locuteurs comprennent les deux langues plus ou moins bien. D'autres variables sont également en jeu, comme la vitesse de la parole, la prononciation, la température de la cabine etc., qui ont un effet sur l'interprétation (Gile 1990 : 35) et qui font que les résultats ne peuvent pas être directement appliqués à d'autres contextes.

Un aspect important concernant cette étude est que l'analyse porte sur la transcription de l'interprétation et non pas l'interprétation en tant que telle. Cela pose un problème, parce que l'interprétation est en réalité un mode de communication oral qui contient des mimiques, des gestes, des éléments d'intonation et des accentuations, qui n'apparaissent pas dans la transcription de la présente étude (pour la simple raison que la masse de texte est telle qu'une transcription hyper-précise ne serait pas appropriée, et aussi parce que le corpus n'a pas été enregistré en vidéo). Il en résulte que la transcription toute seule peut donner l'impression que l'interprète a omis des nuances d'information, des accentuations ou des attitudes du locuteur alors qu'en réalité, il/elle les a transmises à l'aide de l'intonation. Un exemple de ceci est quand les expressions comme *un peu* et *très* du locuteur sont omises et remplacées par un accent prosodique par l'interprète (Kalina 2015 : 74). Ainsi, il est parfois difficile de savoir si l'interprète a vraiment omis des informations ou compressé le message, ou s'il/elle les a exprimés avec des moyens non-verbaux.

3.2 Les stratégies employées

Les stratégies de condensation employées par les interprètes dans le corpus, dans l'ordre de fréquence selon le nombre d'occurrences, sont suivantes :

1. L'omission des éléments redondants (17), l'omission des éléments connus (17), la substitution lexicale (17)
2. L'omission des éléments non-focalisés (6)

3. La substitution pronominale (4), l'omission des éléments phatiques (4)
4. L'omission des éléments métalinguistiques (2)
5. L'omission des expressions d'attitude (1)

Le choix des stratégies employées semble être plus ou moins lié au mode et à la situation d'interprétation, c'est-à-dire au fait qu'il s'agit d'interprétation communautaire consécutive. Cela se manifeste par exemple par le manque des éléments métalexicaux dans le texte source (comme *premièrement, deuxièmement*) ce qui, en conséquence, donne que cette catégorie de condensation reste marginale. Typiquement, l'interprétation communautaire porte sur des énonciations assez courtes et spontanées, tandis que dans l'interprétation de conférence, par exemple, les énoncés sont souvent longs et contiennent plus d'éléments de structuration. Parallèlement, dans l'étude de Dam (1993) sur l'interprétation de conférence, la pronominalisation apparaît comme une stratégie fréquente, tandis que dans notre corpus, elle s'emploie très peu. Cela est surprenant, mais nous supposons que les énoncés dans les conférences sont souvent plus ou moins préparés d'avance, et la répétition peut être utilisée comme moyen rhétorique. Dans ces cas, l'interprète peut facilement substituer un thème entier avec le pronom démonstratif *cela*. Néanmoins, la répétition est fréquente aussi dans le dialogue spontané (le Féal 1982), ce qui devrait aboutir à une haute fréquence de pronominalisation dans l'interprétation.

Comme on s'y attendait, l'omission de la redondance est une des stratégies les plus fréquentes, pour la raison que, comme nous l'avons indiqué plus haut, la redondance est typique quand il s'agit de texte oral et spontané. La substitution lexicale est aussi fréquente dans l'analyse que l'omission de la redondance, et elle se manifeste souvent sous forme de la structure *nom + proposition relative > nom composé*. Également, l'omission des éléments connus est une des stratégies les plus fréquentes. Dans ce corpus, les détails qui sont le plus souvent omis sont des éléments liés à la situation et à l'information qui a été mentionnée auparavant au cours du dialogue. Ainsi, les interprètes profitent de l'information partagée par les locuteurs et du contexte, ce qui soutient les conclusions de Viaggio (1992 : 45), Alexieva (1983 : 237) et Gengshen (2006), qui constatent que l'interprète peut omettre des détails du texte sans que la transmission du message et la qualité de l'interprétation s'affaiblissent.

Les catégories des éléments non-focalisés, des éléments phatiques et des expressions d'attitude restent petites dans ce corpus, parce que ces éléments ne sont pas nombreux dans le texte source.

En ce qui concerne la longueur et la durée des interprétations, elles sont toutes plus courtes que les textes sources, aussi bien en nombres de caractères qu'en minutes. La durée du premier texte source français (pauses exclues) est de 11,5 minutes, et ses interprétations en finnois durent, en moyenne, 7,5 minutes. Le deuxième texte est de 8,5 minutes, ses interprétations étant, en moyenne, de 5 minutes. En mesurant en caractères, les interprétations sont, en moyenne, 30 % plus courtes que les textes sources.

3.3 Emploi des stratégies par les interprètes professionnel(le)s et les interprètes débutant(e)s

En comparant le nombre des mots et des phrases condensés dans l'analyse approximative (non incluse dans ce résumé) entre les interprétations des professionnel(le)s et des débutant(e)s, on constate que les interprètes professionnel(le)s emploient davantage la condensation que les débutant(e)s. Parfois, les débutant(e)s interprètent pratiquement mot-à-mot et en intégrant les redondances et répétitions à leur interprétation. En revanche, les interprètes professionnel(le)s omettent plus d'information signifiante, mais leur interprétations semblent plus cohérentes. Les stratégies les plus fréquentes (l'omission des éléments redondants et des éléments connus ainsi que la substitution lexicale) sont les mêmes chez tou(te)s les interprètes, professionnel(le)s aussi bien que débutant(e)s.

Il faut noter que les dialogues interprétés lors des deux séances d'exercice diffèrent de par leur sujet et leur vocabulaire. Ainsi, les interprétations et les stratégies présentes ne peuvent pas être directement comparées l'une à l'autre, même si elles révèlent quelques tendances. En outre, une analyse étendue nécessiterait plus d'interprètes.

L'hypothèse de cette étude était que la condensation se produirait *moins* que dans l'étude de Dam (1993) sur l'interprétation de conférence, parce que le corpus de Dam

consiste en interprétations d'un texte source qui a été lu sans pauses et qui n'était pas spontané. Aucun des énoncés interprétés dans le corpus de la présente étude n'était aussi long que le texte employé dans l'étude de Dam. Ainsi, on s'attendait à ce que le nombre de condensations y serait plus élevé que dans cette étude, où les énoncés sont plus courts et plus faciles à retenir. Pourtant, les pourcentages de condensation dans cette étude sont similaires à ceux de l'étude de Dam.

La comparaison entre les débutant(e)s et les professionnel(e)s aurait été consistante si nous avions eu accès aux notes prises par les interprètes. Cela nous aurait permis d'étudier les différences entre les notes et voir si, par exemple, les notes des professionnel(le)s sont plus restreintes ou simples que celles des débutant(e)s, ce qui aurait été en ligne avec l'hypothèse de Abl-Mikasa (2006), c'est-à-dire que la condensation se produit souvent justement à cause des notes restreintes.

4. Conclusion

La présente étude démontre que, effectivement, la condensation peut améliorer la cohérence et la clarté de l'interprétation communautaire consécutive et que l'interprète peut omettre et condenser des éléments sans que le message s'affaiblisse. Ainsi, la condensation et la bonne qualité d'interprétation ne sont pas mutuellement exclusives. Les éléments le plus souvent omis sont les éléments redondants, c'est-à-dire les répétitions et l'information jugée secondaire par l'interprète, et aussi les éléments contenant de l'information qui est connue grâce au contexte. En outre, surtout dans le cas de l'interprétation consécutive, il semblerait que la condensation se fasse assez naturellement au moyen de la substitution lexicale, où aucune information n'est omise. Les autres stratégies de condensation dans l'interprétation communautaire consécutive, moins nombreuses dans la présente étude, sont l'omission des éléments non-focalisés, la substitution pronominale, l'omission des éléments phatiques, l'omission des éléments métalinguistiques et l'omission des expressions d'attitude. Ces résultats s'appliquent du français vers le finnois. Les résultats soutiennent aussi l'hypothèse de Dam (1995) selon laquelle la condensation dans l'interprétation consécutive est souvent gouvernée par une décision consciente qui dépend de la fonction des éléments omis ou substitués face au contexte. Par conséquent, la condensation n'est pas une activité uniquement arbitraire, automatique

ou syntaxique, mais se produit selon ce que l'interprète considère comme redondant dans les différents contextes, soit situationnels, soit textuels.

De plus, les résultats sont en ligne avec la vue de Kalina (1993) et Viaggio (1992), aussi bien qu'avec la première hypothèse de la présente étude, que les interprètes professionnel(le)s condensent davantage le message et le font aussi plus habilement que les interprètes débutant(e)s. En revanche, ils ne sont pas complètement en ligne avec l'étude de Korpala (2012) qui suggérait qu'il n'y a pas de différence dans le nombre d'omissions entre les interprètes professionnel(le)s et débutant(e)s. Dans notre étude, les interprètes professionnel(le)s omettent plus d'information que les débutant(e)s. Par contre, la deuxième hypothèse sur le degré plus élevé de condensation dans l'interprétation de conférence que dans l'interprétation communautaire s'est révélée plus ou moins valide, mais les différences entre les pourcentages étant tellement petites et le corpus aussi restreint, l'hypothèse reste à vérifier.

En outre, il faut faire remarquer que le matériau ne correspond pas à une situation d'interprétation réelle, parce qu'il n'y a pas de contact verbal ni visuel entre l'interprète et les "clients" (les professeurs) à cause des cabines où ont été effectués les séances. L'interprète ne peut pas poser de questions. D'une part, l'interprète doit accélérer son discours pour pouvoir tout interpréter avant que le client reprenne la parole, de l'autre, la contrainte du temps n'est pas réelle. Les clients ne sont pas, en réalité, dépendants de l'interprétation. De plus, les interprètes sont certainement affecté(e)s par l'enregistrement. Tous ces aspects font que les résultats ne sont pas directement applicables à l'usage des stratégies de condensation dans une situation d'interprétation communautaire réelle. Ils ne peuvent pas être appliqués à toute interprétation communautaire non plus, parce que le nombre d'interprètes étudié(e)s est trop réduit, il ne s'agit que de deux sujets (l'imposition et les services aux handicapés) et seulement d'une paire de langue (français–finnois). La situation pose un défi pour les recherches futures, parce que dans le cas de l'interprétation communautaire, le dialogue source est chaque fois différent, et par conséquent, il n'est pas possible d'étudier un grand nombre d'interprètes qui interprèteraient le même dialogue. Une situation de communication pourrait, naturellement, être simulée avec un dialogue pré-écrit que les interprètes interprèteraient chacun à leur

tour, mais un corpus acquis dans un contexte expérimental ne peut, malheureusement, jamais transmettre toutes les nuances et réalités d'une véritable situation.

Pour les étudiants d'interprétation, il est souvent difficile de se détacher de l'interférence de la langue étrangère (Viaggio 1992). Même si les résultats de la présente étude sont produits par un matériau assez limité, l'enseignement de l'interprétation, par exemple, pourrait se servir des stratégies découvertes sous forme d'exercices comme la paraphrase. Si l'étudiant connaît des opérations linguistiques concrètes pour reformuler une phrase, la formulation d'une paraphrase peut être plus aisée. Cela lui permet d'employer la condensation de manière consciente et non seulement intuitive et de l'utiliser comme outil pour gagner du temps et pour éviter la surcharge de la mémoire à court terme.